

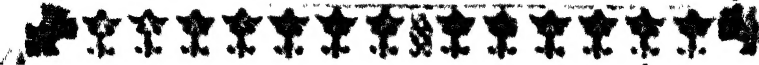

322 శ్రీ రస్తు.
 500 శ్రీ శారదామాయామమః.

సుజానత త్వ పూర్వోదయం బను
 బ్రహ్మగీతా రహస్యము.

అయ్యది
 శ్రీమద్భగవద్గీతావంశీ సుభాషితా
 శ్రీమద్భగవద్గీతా సుభాషితా
 ముఖ్యము. సుభాషితామోగి పుస్తకము
 శ్రీమద్భగవద్గీతావంశీ సుభాషితా
 దీనిని శ్రీమద్భగవద్గీతావంశీ సుభాషితా
 సుభాషితావంశీ సుభాషితా
 నిర్మాతామోగి సుభాషితా
 ముఖ్యము. సుభాషితామోగి పుస్తకము
 శ్రీమద్భగవద్గీతావంశీ సుభాషితా
 దీనిని శ్రీమద్భగవద్గీతావంశీ సుభాషితా
 సుభాషితావంశీ సుభాషితా
 నిర్మాతామోగి సుభాషితా

1909
 (సు 0-8-0.)

శ్రీ రస్తు.

శ్రీశారదానాయకమః

సుజానత త్వ పూర్ణోదయం బను
బ్రహ్మగీతా రహస్యము.

ఇయ్యది

శ్రీమద్గోపురవంశ పయః పారావార
రాజానుభావరాయమాన శ్రీవిష్ణుగోత్ర సూర్యుత

ముత్యాల - రామస్వామియోగి పుత్రుండును

శ్రీమూల - పైవశిఖామణియను

దిగంబరేశ్వర స్వాములవారి ప్రియశిష్యుండును

నల్లూరులో చేరిన నారాయణరెడ్డిపేట

నివాసముండును వగు

ముత్యాల - స్వామిహ యోగీంద్రునిచే

రచింపబడి

చెప్పవట్టాము పోతచోళలపేట యందుండు

పద్మి - త్యాగరాయ పెద్దిగారి

శ్రీచాళరాజేశ్వరీ నిశేష ముద్రాక్షర శాలయందు

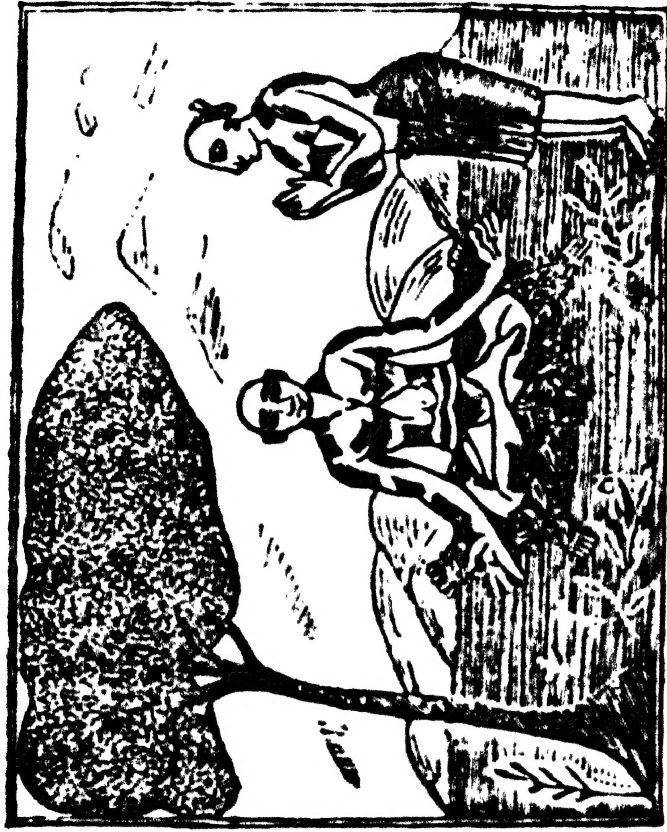
ముద్రింపింది ప్రకటించుచియె.

1909

రిజిస్ట్రుకాపీఠిక.)

—

(పెం 0-8-0.)

శ్రీధర్మ. ప్రేమభామిని

ను దిగంబరస్వామి

వారు నివసించుచు, ముద్రాపాటించినట్లు తెలియ

పు స్త క ము ల జా బి య్.

వేదసంక్షాసమృద్ధ్యములు. — (3002) ఇందు నీది, అపరాధము, పాపము, వేదాంతము మొదలగు పలువిషయములగురించి వేదసంగ్రహిచే రచయించబడిన మొదలైన దశసరి కావితములయందు పెద్దపాఠములలో నుండినది నీవికావించి చిత్రమైన అంతులుగల మేలైన నైదుచేసెయ్యెను.

౨-౦-౦

వేదసంక్షాసమృద్ధ్యము. — పద్యములును, తాత్పర్యమును గలవి. ఇందు ౧౦౦ పద్యములు గలవి. వేదాంత తత్వము నంతయు విస్తరియముగా దెలియబ్రాగున దేవుతనగునవ్రాయబడియున్నది. ౦-౧౪-౦

వేదసంక్షాసమృద్ధ్యము. — ఆయాతాళంబుల యొక్కయు ఆయావిషయముల యొక్కయు వివరములుచేర్చుచుగా దెలియవల్లు విభజింపబడి యున్నది. ౧౦౦౦ పద్యములు మంచికావితము.

౦-౧౨-౦

వేదసంక్షాసమృద్ధ్యము. — ఇది వివరణి క్రితంకల్పముల అవిర్భవము మొదలుగాగల ఆచారములములు చూపిన కథలంతయుగలిగి భక్తులకు జోగుండుకముగా వచనమైరిని వ్రాయించి ప్రచురింపబడి ముద్రింపబడి యున్నది.

౧-౦-౦

భక్తిరసామృతము. — ఇందు వివరములయొక్కచరిత్రములంతయు దెలియబట్టు సులభముగా వచనమైరియందు వ్రాయబడి యున్నది.

౧-౦-౦

అవసూతరిత. — ఇది మూలమును దానికేసలైనటికయు తాత్పర్యమునుగల్గి అపరాధముల జ్ఞానమంతయు విస్తృతముగా తోచించునట్టిగ్రంథమై తనరారుచున్నది.

౧-౦-౦

అమృతచింతాపదకత్. — శ్లో. తా. ఇంతినిగ న్యయం సుఖోభయ సుప్తముగా తెలియచేయు గలవు.

౦-౨-౦

నగలసువిచార సంగ్రహము. — ఇది రాజయోగా భ్యాసముల కందలికిరి అభ్యాసకళ్యకమైనది. సులభముగా తెలియుటకారకై తేజమాటలతో వచనముగా వ్రాయబడియున్నది.

౦-౬-౦

సువిచారదర్శనము. — అ. రోక జ్ఞానమంతయు విశదముగానుండును. ౦-౨-౦

పుస్తకములచాచితా.

నిర్గుణాత్మజ్ఞాన సంయోగ కందార్ధరత్నావళి. యను అచలప్రబోధము. —

ఈగ్రంథమునందు అత్మసంయోగస్వామిభవ ప్రసిద్ధిసాధ్యముగా దోచుటకై ఓర్వక ప్రాంతతత్త్వ హంసరీతి- స్రుత్యగాత్మ- యోగుక- లింగాంగభేదము- భేదము- క్రి- అఖండపరిపూర్ణము మొదలయిన అనేకవిషయములు ప్రతికందార్థములు అచ్చటచ్చట సంయోగమహర్ బోధించి యుండుటచే గాక చమచరుణకు మగిత చరణములుగల కందార్థములు రాగతాళ యోగము మునుగుజన సత్కృతలపై మోక్షార్థులకు ముక్తిప్రదాయకమై భక్తజగదానందము గలిగించునట్టి యోగగ్రంథమును చూడఁజూడ విశేషానందము బట్టించెదను దీనిగొని చదివితఱికి యిందలి గూఢము తెలియవచ్చును.

౦-౬-౦

శేవతత్త్వప్రబోధ విమలావళి. — ఇందు తారక, సౌఖ్య, అమనస్కభావములు (౩౬౪) పద్యములు గలవు.

౦-౩-౦

అచలశీతరత్నావళి. — ఇందు ౨౬౦ పద్యములు గలవు.

౦-౩-౦

రాజయోగావంశము. — ఈగ్రంథము పరబ్రహ్మమును దెలియంగల వారి యొక్క అభ్యాసముకొఱకై అనేకరహస్య విషయములసంతయు శ్రోతృకరించి తేటమాటలతో వ్రాయఁబడి యున్నది వచనము.

౦-౬-౦

భువనోఽపిని. — ఇందు శేషసయొక్క లక్షణములయొక్క చక్కగా దెలియఁనట్లు ప్రతిమలతో ముద్రింపఁబడియున్నది. వచనము.

౦-౫-౦

విచారజ్ఞానోద్దయము. — ఇందు బ్రహ్మవిద్యానుభవ జ్ఞానయొక్క విశిష్టతైనదిగా అనేకవిషయములయిన అనుభవార్థమును విఫలముగా నుదహరింపఁబడియున్నది. రాగజ్ఞానముతోను, తాళజ్ఞానముతోను, మిగులపపండుగానుండును.

౦-౬-౦

ఇది మొదలైన సకలగ్రంథములు వంగురారు చెప్పపట్టణము, పాతచాకలపేటయందుండు శ్రీరామరావీశ్వరీశ్వరీతన ముద్రాక్షర శాలాధికారి యగు, పద్మి-త్యాగిరాయనెట్టిగారికి వ్రాసి వి.వి. పోస్టుద్వారా, తెప్పించు కొనవచ్చును.

అయ్యలారా?

బ్రహ్మవిష్ణు మహేశానాం భారతీం జలజాలయాం కాత్యాయనీ మహాదేవం ధ్యాయే దీప్తిరస్థయే!

శ్రీరామచంద్ర కరుణాకర దీపబంధో! సీతానమత భరతాగ్రజ రాఘవేశ! పాపార్తిభంజన భయాతురదీపబంధో! పాపంబుధౌ పరీతముర్తర మామనాథమ్!

సమశ్శివాయ సర్వాయ ప్రాప్యప్రాపక రూపిణే! తత్త్వార్థబాధ నిష్టాయ కలికల్పమ హరిణే!

శ్లో! అంతర్జ్యోతి బహిర్జ్యోతిః ప్రత్యక్ష్యోతిః పరాత్పరః! జ్యోతిర్జ్యోతి స్వయంజ్యోతి రాత్నాజ్యోతి శ్శివోన్మయహమ్!

ప! శ్రీమదనంత నిగమాంత పరిత్రాన్తార్థ ప్రకాశిమాన భక్తజన మనన నిధి ధ్యాన పతన యుక్తాబును మృదుమధుర శైలిగలిగి నులభి శరన్వృతాంధ్రవద సముదాయంబై వినువారలకు శ్రోతవ్యమై మోక్షార్థులకు ముక్తిప్రదాయకమై స్వానుభవులకు కేవల పరిపూర్ణ కుసూమాల దాయకమై యుగరచించునట్లు ప్రతి స్థితిపురాణేతి హాసానుగుణ్యంబై యొప్పడి నధ్యాత్మిక సమ్మోహములను గొన్ని వేదాంత గ్రంథములలోని శ్లోకములతో నాంధ్రీ విద్వీయవర్ణన

మెలంకువతోడ సేకరించి సచ్చటచ్చట నుపమానోపమ
యముల నుపకరింపజేసింది (సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్వోదయం)
బను పేరంబరిగెను బ్రహ్మగీతా రహస్యమును నిప్పరిమార్చ
తత్త్వజ్ఞాన మాజ్ఞింపా దొడను ముముక్షువులకై నత్యం
తోప యుక్తంబుగా సంతర్కాదు నిష్కయ త్త్వము ప్రత్యక్ష
ముగా హృదయప్లువదీర్చితం జేయుమన నెడితలంపే నద
నుంకించి యుపన్యాసయుక్తంబులగుం గొన్నివిశేషంబులగా
తేనెనానయై గణాంకురింబున ప్రవించి రుచిబుట్టించుచుండు
తేలుగున సర్వతపమనోభి రామంబుగా క్రోధీకరించు విదా
నిం బెట్లనినె= ఈయహలోకంబున మానవులమై జన్మించుట
చుట్లభంజై యున్నను పూర్వజన్మ పుణ్యపరిపాకం బాపసూ
దుటచే మానవులమై జన్మించియున్నారము ఇట్టి జన్మమం
దు మనము జీవించుతేటి బుద్ధి, యవ్వన, కామార, వార్ధి
క్లంబులు ఝరీ వేగతుల్యంబులై గ్రసించుచుండుటంచేసి మఱి
మంతులమై సమస్తపురుషార్థములనూ మూలంబై స్వశ్రేయ
స్సాధనంబై కాంతశేముషీ గరిష్టతీజ్ఞంభిత జ్ఞానమై నేజరి
లైకి నిష్కామ కర్మానుష్ఠానాక్యుత బాపమంది అగాదు
సందిత వారజ్ఞముల నుగ్గాడెడు తేలుంజేసిగి వకేకృత మా
నసేంద్రియ మీ జేరు పరియంతి మోహించక పరమగురు
వకుమన్నిధికి జేరంజని భయభక్తి విషయ సంభ్రమంబుమె
అయ శిరస్సాష్టాంగ దండప్రమాణంబు లాచరించి శరణ్య
లమై పాదనానుభవవిధిగా గురుర్యకొని గాఢాంధకారము

గు భవసాగరము చాలుటకై దగిన ప్రయత్నంబు (మెలం
కువతో గురూక్తియందు బుద్ధినొక్కుచు నిష్కర్షగా భావన
పారీణి స్వాంతులరమై యుల్లంబున మల్లడిగాన) పాధింపుచు
నిర్మలకాస్త్రజ్ఞాన తేజోవిగాజిత కైవల్య సామ్రాజ్య మా
ర్జించు చుండెదగు నన్యోనర్చక నాధరికులమై నైష్కాం
కకర్మంబు లాచరింపుచు దత్తలంబుల కలుసులమై సంసారం
చి వర్తింపుచున్నవారలమై తేయచుండెడి పాపములే వ్యా
ధులై య్యుగంబులుకప్పలంబట్టి మ్రొంగుచుండెడి సెలం
గున మనదేహముల న్నలగించివోయెడి దుఃఖైక సాగరంబు
సెలబడి ఖన్నులరమై గతాగతంబు లెలుంగక కర్మఫలప్రా
ప్తిచే సంసారగాఢాంధకార మగ్నులమైతిక్కి తన్నూలంబున
పమృతంబువదలి కాలకూటంబు మ్రొంగి సంగలార్చుచుగిది
సర్వావధంబుల కొడబడి పరలోక దూరులమై య్యడలు
చుగ దివాంధంబులగు పంతుచాలంబుల భంగి బద్ధుడారాలో
గ వివర్తిమరగంబులందుచుగ శరీరంబ మలనాచు ప్రమా
దమోహ మధిరాపాన మత్సలమై వివయా శక్తతల్కి నా
క్కుచుమాయా పరిరంభిల్లమైయుంటజాడ ఘోషావధి మె
ఱుం గని బారవాహి తృణమాత్రాపంబుతో కృష్ణాది
కర్మంబుల కర్తవ్యతోప యుక్తలై యందు వృషభ రాజంబు
నుపోల్చి జాడంజాడ కలుసుండగు నరపశువునకంటే మేలే
యై కాడంబడియెడి నివాసంజేసి నాలుదిద్దల భీమయగు
సంహాధిలో బడినాక్కి సుంపిం మైహర్మి కలు(గురూక్తి దిగి

లి పానువడః) నిజాయుష్యమునింతయు నిష్కారణంబుగా భ్రష్టంబు చేసుకొనిపదియంతకు పుంబునకేగుచుంట యుత్పదమని తృణకరించెనగునుక (చారిత్రమరణం ధృవా) బనిచెప్పియునది నివృత్తుపేక్షించి వివరం చేకూర్చుకొనుట చుష్కరం బైయ్యెడివిహారిణానింబడు హరిణంబుకరణి మరణంబుచేతుగుచుంట సిద్ధము ఈ దేహముబుచ్చదసామ్యమై కల్పస్థాయిగా నుండంబోదను కడిమిచేప్రబుద్ధ మనస్కులమై కాలుచెయ్యాకు రణి లోకవిశ్రుత సుజ్ఞానధర్మంబునందే బుద్ధినిలువవలయు జవసత్త్వంబులుడిగి యస్థి చర్మావశేషా వయవంబులతో ముదిమిగదణి యున్నప్పు డేమియు నేయుటకు బురుషుడు సమర్థుండుగాదని నీతికోవిధులందు రింతియగాక ఆయువు వాయుచలిత దీపకగళయంబోలి యుగబంగురమై ముందుట ప్రత్యక్షముగా మనకన్నుల ముందటబుట్టి గిట్టుచుండువారి నెందరగావము నిన్నుజూచినవాడు నేకులేడుగదా—యందుకు ప్రమాణము— (అనిశ్వాని శరీరాణివిభవో వైవళ్యాశ్చితః||నిర్వ్యం సన్నిహితో మృత్యుగర్తవ్యోధర్మసంగ్రహః) యెనువ్యాయాను గుణ్యంబుగా నిర్వచింప సుజ్ఞానతత్త్విజ్ఞానోదయ మలవడున స్థితీర్థంబైత్తిరువ నెవేర్పుచుండగా దలంచెదమో యాకాశ్యంబుత్తిరువన సుంతేనియుక దప్పక ననుభవించు స్థైర్యత్వమును ప్రమాణీకరించి దగియున్నది. కేవలీయా సప్నంబైన ప్రయత్నాడి చుగంబులలెక్కింపక నిజనిఖర సఖర విదారిత

హస్త మస్త్రము గోరుచుండుతటి మనమెల్లరము ధైర్య
 సాగర సత్వాను రూపంబయినఫలంబే వాంఛించి అనిర్వచ
 నీయ కళ్యాణగుణ సంపూర్ణ విజ్ఞానసయోగానుభవ మం
 దేడి యుజ్వలంబున యోగరూఢంబగు గద్దెయపై నెక్కి
 దైవతవృత్తిగల యజ్ఞాన తిమిరంబును కృత్కలమై వేడి
 నేల్చున కప్పించి వశింపుతేసి కొనుచుంటయే యనర్థమగు
 బ్రహ్మసంద పదవి అంపిల్లునని వేదంబులు ఘోషించుచున్న
 యవియెట్టి ప్రజ్ఞావంతుండైనను పేటికాంతర్గత రత్నముంబో
 లే సుజ్ఞానతత్త్వపూర్వోదయ సిద్ధిన్బొందక ప్రకాశింప వైల
 డుభీమంతులగు వికారదులకు జితేంద్రియత మగమమై
 యుండు తురంగమాతంగాదులు చెప్పినయర్థము వ్రేపించి
 వాహనాది కార్యంబులందు బ్రవర్తిల్లుచున్నయవి సేవమతి
 వ్రాతంబులవలె మాయ లుపచరించక నాథవచతుష్టయ
 సంపత్తిద్ధియగు ఋజుమార్గం బవలంబించి యుత్సాహసా
 హసంబు వినుమకింపం బూనియుండందగు నట్లొవర్చక
 లభ్యంబైన జ్ఞానరత్నరీటు నెడబాసెడు మందభాగ్యుల కవ
 శ్యము హనిసంభవమై యమునిపాలిటి గొట్టెలరై బుట్టి
 గిట్టుటలకు మూలంబేయగుగాన ధన్యులదటగలవక నాచ
 రించందగు నాచరించెడువారంకు (బ్రహ్మవిద్యా పరిజ్ఞానం
 బ్రహ్మప్రాప్తి కరంపరం) లనునేదోక్తిప్రకారం పురాతన
 జననకృత పరిపాకంబానగూడిసిద్ధించెడి సుజ్ఞానోదయముచే
 హృదయాంతర్గత పీకొల్లన బ్రహ్మసంద పరిపూర్ణమగు

ద పానముగ్నతనైంది నోలలాడవచ్చుగాన మనముతలవడి
 గురూప దేశ సాధనసిద్ధిలో మిన్నయై జితేంద్రియత సార్జించి
 చిదఖండా నందాద్వయ పరబ్రహ్మర్మక సంయోగ శిష్టు
 లమై మనోదుష్కర్మల తుదముట్టజేసెడి నభ్యాసపాటవం
 బున తూషికులమై తోడ్పడ నిర్విణ్ణులమై బహిర్లిఖితచి
 త్రాకారంబువగిది బ్రహ్మనంద మగ్నులమై బ్రాక్షన కర్మఫ
 లంబుల తుదముట్టజేయుచు నిత్యనిర్గుణ సత్యసరిపూర్ణం
 బైవ గుప్తఃబగు నుదాసీనుని మనోత్పా హంబుగా వర్ణించి
 (అహంబ్రహ్మస్మి) యనువేద న్యాయాను భవంబంది గ్రా
 లుచుంటయే ఎఱచు పదంబైనముక్తి అట్టిసత్యజ్ఞాన మ్మాం
 చుటహా (అలస్యాద్యచృతంవిషం) బనునార్యోక్తి ప్రకార
 ము త్వరపడి సుజ్ఞానమాజ్ఞించకపోయిన నిహపరలోక కూ
 రులమై మరణకాలుబున దూది చిచ్చుదాచిన చందంబు
 గా దండధరుని పాల్పడి మోక్షంబను యమృతంబువదలి
 జనన మరణాబులగు కాలకూటంబుమింగి కడ లేకుట దుర్ల
 భంబై (పునరపిజననం పునరపిమరణం పునరపిజననీ జత లేక
 యవా) బనురీతిగా దుఃఖైకసాగర నివాసులమై యెన్ని
 యు పరిసంస్కారము లొనర్చినను నిర్భక్తంబులై పోవుచుం
 దుగాన శ్రీగురుమూర్తి దీగంత విశ్రాంతకీర్తివంతుండు మన
 లభిమృగలకేయం బాలియుండునట్టి మహానీయ్యుని పెదకి
 తరణ్యులమైనవో ప్రతిఫలంబు వందవచ్చువనెడి తలంపె
 పెదనుకించి గ్రాథరాజమ్మాచేముమునుపులకు జనేశ్వర

జగత్తుల నెఱింగెడి కాసలత్వము తోడ్పడునట్లు ప్రోత్సాహము గలుగజేయఁ జాలుదునని వాగ్దానమువలన ముఖముభవరసాత్మకము ముప్పిరిగొన నిండించి సర్వవిబుధ ప్రపంచము సంభవించి రాణిపంజేయునట్లు భగవంతుని హృదయాగ భోజమునందు దేజరిల్లఁ స్ఫురింపుచు రచియించి భద్రమగుటకై ముద్రింపించుటకొగ్గిన పరిమితానంద వాగ్దానోలాడుచు కృతార్థుండ నయ్యెదనని సంకల్పించి ప్రకటించి యానినాడ నిట్టి యనుభవసారం బభిగమించి అసదృశానుభవ మందెడి యుజ్వలంబున నంగుమీర నియ్యకొను వారలీ గ్రంథరాజమ్ము తుదముట్టఁ జదివి కర్ణకుహరంబులచే తన్మ్రహించి నిష్ఠరంగవాగ్దాన మధైర్య సుజ్ఞానతత్త్వపూర్వోదయ ప్రసన్నచిత్త భరితాంతరంగులరై వాత్రమకు సార్థకంబుగా నుత్కృష్ట పరిపూర్ణ బ్రహ్మానంద ముఖమనుభవించుచుండెదరుగాత.

ః ఇట్లు,

శివల బుధజన విధేయుఁడు.

మొత్తము ల్యాల - నా ర సిం హ. యోగి.

శ్రీరస్తు.

శ్రీగణేశాయనమః.

శ్రీరామచంద్రగురు పరబ్రహ్మణేనమః.

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను
బ్రహ్మగీతా రహస్యము.

జగద్గురుస్తోత్రము.

వారిః

ఓమ్.

బ్రహ్మచందం పరమ సుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం ।
ద్యుచ్ఛాతీతం త్రిగుణ రహితం తత్త్వ మశ్యాది లక్ష్యం ఏకం
నిత్యం మమల మచలం నర్పదీ సాక్షిభూతం । భావాతీతం త్రిగు
ణరహితం నద్గురు తన్నమామి ।

శ్లో॥ గురుబ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురుదేవో మహేశ్వరః । గురునా
మోత్ పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గుర వేనమః॥

శ్లో॥ నిరంజనం నిరాకారం దేవదేవం జనార్ధనం । మాయా
యక్తం జపేన్నిత్యం పావనం వర్వదేహిహమ్ ॥

శ్రీహయగ్రీవస్తోత్రము.

20

శ్లో॥ జ్ఞానానంద మయందేవం నిర్మలంస్ఫటికా కృతిమ్ । ఆధా
రం సర్వవిధ్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మిహే ॥

శ్రీవిగాయకస్తోత్రము.

క॥ శ్రీకరముగ నిర్విఘ్నము । చేకొనియెడ విఘ్నపరిని చింతిలి
పిదవగా । ప్రాకటముగ సుజ్ఞానవి । వేకము ప్రచురింపబుద్ధి
వితమరీనైతిగా ॥

శ్రీసరస్వతిదేవిస్తోత్రము.

క॥ శ్రీవాణిజనిరాణిని । షావిరివాక్కుగ్రంథణంబు వరకవితో
క్తుల్ । ప్రావీణ్యమూని బలికెడు । త్రోవనువసి గొనుట కేను
తొలుత నుతింతుగా ॥

ప్రమూర్తుల ప్రార్థనము.

క॥ పరిపూర్ణనిర్వికల్పము । సరయజనించినవిధాత హరిహరుల
నునే । బరికింతు వేరు వేరుగ । స్థిరమతి గీలింతుస్థురణ స్వేచ్ఛ
గ నెపుడుగా ॥

త్రిక క్తుల ప్రార్థనము.

క॥ ముమ్మూర్తులకాది మయమగు । సమ్మాయను గలుగువాణి
నార్యమలక్ష్మిగా । నెమ్మదిమువ్వరదల చెడ । నిమ్మహినాకవి
త చెలగ నింపుగ భువిలోగా ॥

స్వగురు ప్రోత్రము.

శ్లో॥ నిత్యానందైక కందాయ నిస్సలాయ చిదాత్మనః । జ్ఞానో
త్త మాయగురవే సాక్షీబ్రహ్మణేనమః॥

క॥ శ్రీమద్విగంబ శతగురుః స్వామికివందనము జేసిచర్చితజ్ఞానం గా
మున్నీకశివశీవులఁ కోమగునై క్యః బుద్ధిబింబయగ కేరీక ॥

క॥ తస్మయని ధన్యమూర్తిని । నుస్థనినిర్వయమును సమాది ను
డెడువానిగా । జన్మయగురువగు నెప్పుడు నన్మౌనస బయలునం
దు సతతముగొలఱుకొని ॥

గీ॥ శరణు శ్రీపరమదేవీక శరణు శరణు శరణు బ్రహ్మార్పణం
జేత శరణుశరణు శరణుశరణాగతత్రాణ శరణుశరణు శిర
ణుయస్మద్గురుప్రభో శరణు శరణు ॥

కవిశ్వర ప్రోత్రము.

గీ॥ శబ్దకాస్త్రమేవ శబ్దబోధలెఱుంగ । శబ్దగుణబోధ శబ్ద
మెఱుంగ । శబ్దరహితమైన శబ్దములనిరూత్తు । శబ్దవిఘ్నలమది
ని శంసజేతు ॥

క॥ అమర శ్రీకాండలెరుంగను । శ్రీమదక్షిణామూర్తికయిత కట్ట
దులెరుంగ । యిమిడి కేమెరిగగప్రాసలు సమకట్టెడు సం
చెరుంగ పైరింపదగుగ ॥

క॥ తస్మయబోధిపదిద్దుచు । జెప్పదుశీఘ్రలకుశరణు జేయుదున
పుడుగా । మెప్పుగు వాటినితప్పని జెప్పదుచెవటులతో పాం
దు చింతిల నెపుడుగా ॥

గ్రంథకర్త అభిప్రాయ సంగ్రహము.

- క॥ శ్రీరాజయోగమందెడు । వారికిదిత్పరసుఖంబు వరివశ్యమగుట । వారధివావచెదాటెడు । తీరుననీగ్రంథపఱితి తీరము జేర్చుట ।
- క॥ శ్రీమింపు జేయుజ్ఞానము । లోమించకవారిసంత లోకాన్వితమూ । దీమించునిగదమించుని ష్టేమందైము క్తిగదియ జేర్చునుభువిలోక॥
- క॥ తనుదాదెలియగ నేర్చిన । ఘనయోగీశ్వరులచరణ కమలంబులకుట । మునుకొని మొక్కుగ నేర్చిన । జనవర్యుడు పూజ్యుడగును జగతినిజూచుట॥
- క॥ మాయనుమాయముచేయును । పాయముగల దొకటిదాని పరికించివచ్చు । మాయని గురుభక్తియేమా । చాయగునిల మాయగలువ చల చిత్తులకుట॥
- క॥ శరణనిగురువదభక్తిచె । పరమునుసాధింపవచ్చు పదిలముగాగట । శరణున్నతెలువాయును । శరణున్నుశ్రీలుగల్గు శాత్రవమగుట॥
- క॥ శ్రీయొప్పనీసుబోధము । గాయకమగు శ్లోకపద్య కందార్థములట । రోయక చదివినవారికి । బాయకదర్పణమురీతి న్రత్యయమబ్బుట॥
- పరమాత్మమాయా విలాస మహేంద్రబాలాభి వర్ణనము.
- శ్లో॥ పరేశం పార్యతీకాంతం రమాదీశం దిగంబరమ్ । నిర్మలా నిత్యతృప్తాత్మా విశ్వానాదో మహేశ్వరః॥

శ్లో: శరణుశరణు పరబ్రహ్మ యంత్రమంత్రార్చనావిధి ఆరో
గ్యమమితాయుష్యమ్ । ఆనందం ఆత్మదర్శనమ్॥

శ్లో: విజ్ఞానంవిధిసుజ్ఞానం వై రాగ్యం విశ్వరూపకం అణిమా
ద్యస్త ఫలంసిద్ధి యోగసిద్ధీ మహత్ఫలం॥

పంచచామరం.— ఆసంగుడైన బ్రహ్మమందనాది మాయలే
నిదై । ముసుంగు గప్పినట్లునిండి మూలకారణాంశమై పాసం
గి విశ్వమందు కేరి భూతభౌతికాదులై । మసంగిబుట్టి జన్మ
చుండు మారులేకసంతట॥

పంచచామరం.— చరాచరంబులంటిమాయ చౌకళించి వ్రా
ణుల । ఝరాఝరిక జపన మరణ జాడలంద జాపుచు ।
తరాతరంబు సాల్వడంగ తార్కానంగదానయై । పరాపరా
త్మసంబనివక బ్రాకుచుండు సంతట॥

మః ఇట్టి మహేంద్రజాల మాయాకల్పిత మహాభూత పం
చీకృత పంచాశతోక్తి పరివలయితంబై యనే చిత్రవిచిత్ర
పట్టణ పర్యతారణ్య నిధిపదీప్రకాశితంబై నరమృగ పశుపక్ష్యా
ది నానాస్థావర జంగమ లీలావిలాసితోబై స్వర్గమర్త్య పాతాళ
సత్యవైకుంఠ తైలాపాది దీప్య లోకాకారంబై సూర్యచంద్రగ్ర
హ నక్షత్రాలంకృతంబై బ్రహ్మవిష్ణు రుద్ర మహేశ్వరాధిష్ఠి
తంబై ప్రకాశింపుచున్న నీ బ్రహ్మాండమునూహించి జాడన్జూడ
జగన్నాటక మహేంద్రజాలంబే యొయున్నయది నీయింద్రజాల
మహేంద్ర జాలంబులగు నమ్మాయాయంత్రము హృదయంగ
మమై స్త్రీపురుష రూపంబులతో నటించుచున్న నీప్రపంచము

ను ఏకపటనాటక సామ్రాజ్యం అనిర్వచనీయంబై మాయాసమే
తుండై యన్నింటికీ లోబెలియై ప్రకాశించుచు కాలకర్మ సూ-
త్రంబుననట్టి విశ్వమోహినియ నెడు మాయ తెలొబెట్టి నాడిం-
చుచు జూచుచుకొ జూడనట్లుండెడు జంత్రికారుని స్వరూపకాశం
డనియును భగవంతుండనియును అదిదేవుం డనియును అకల్మి-
తుండనియును గుణరహితుండనియును విశ్వండునియును విశ్వా-
త్మకుండనియును విరాట్ స్వరూపుండనియును నారాయణుం-
డనియును నిర్గుణుండనియును పరబ్రహ్మమనియును పరిపూర్ణుం-
డనియును వేదాగమోదు లుచ్చరించుచున్న వి ట్టనేక నామం-
బులచే ప్రతిపాదించుచున్న శుద్ధపరిపూర్ణంబునకు శుద్ధబ్రహ్మ-
మని పేరాయెను అందు మాయాశక్తి బుట్టుటచే అతీతబ్రహ్మ-
మని పేరాయెను అగ్నియందు పూర్ణమువలె ప్రకాశించుచున్న
శుద్ధబ్రహ్మమునందు (శుద్ధసత్వము శుద్ధరాజసము శుద్ధతామస-
ము) లుత్పల్లమైయ్యె నందు శుద్ధసత్వమునకు మాయాయని-
యును స్వోజ్ఞ పుపాదియనియును ఈశ్వరశరీరమనియును
పేరాయెను నాశుద్ధరాజసమునకు సృష్టికర్తయనియును నాశు-
ద్ధతామసమునకు సంహారకర్తయనియును త్రిగుణములకు వెర్వే-
ర పేర్లైయ్యెప్పియున్న సీతగుణసహిత సర్వోత్తర్యామి విశ్లే-
షశక్తితోడ స్థూ డుటంబట్టి ఆకాశమును నాఅకాశమువలన
వాయువును నావాయువువలన నగ్నియును నాయగ్నివలన జల-
మును నాజలమువలనవృక్షియును నాపృథివివలన నోపధులును
నాయోషధులవలన స్త్రీపురుష జంతుజాలంబులు లోకాన్వితం

బై మహేంద్రబాలంబులై స్ఫురించుచున్నయవి నిట్టిప్రపంచ
 భూత సంయోగ జీవరాసుల యిండు నింద్రబాలకుని భంగి
 నాశుద్ధబ్రహ్మము తానేమన్నింట నిండియిండుటంబట్టి పరిపూ
 ర్ణుడని పేరాయెను ఇట్లన్నిటనిండి కవటనాటకుండై యుగ్మడిం
 చుచు తానాడక చూచుచు తాచూడక యుండుటవృత్తి నిరం
 జనుడయ్యెను అట్టి నిరంజనునితో మాయయును మాయాప్రతి
 బింభములును లేనియడల నిర్వికార పరిపూర్ణ నిరంజనుడై అన్నిం
 టతానేతానై ప్రకాశించు చుండు నెట్లన మూర్ఖునిప్రకాశము
 లో చీకటివేరై దోచి వెల్తూరు నవీనమగునట్లు నరపశుజంతుజా
 లంబులు ఓషధులయందును ఓషధులు పృథ్వియందును పృథ్వి
 జలమందును జలమగ్నియందును నాయగ్ని వాయువందును నావా
 యువు ఆకాశమందును నాలకాశముమహాకాశమందును మహా
 కాశము పరాకాశమునందును పరాకాశము తత్త్వాకాశమునం
 దును తత్త్వాకాశము సూర్యాకాశమునందును సూర్యాకాశము
 పంచమహాకాశాతీత పరబ్రహ్మమునందును దృఢముగా లీనమై
 సంతట శుద్ధపరబ్రహ్మమే ప్రకాశించుచుండును కాబట్టి నీగురు
 కీలకమును అవిద్యోపాదికులగుజీవులకు బోధించుటకై నాశుద్ధ
 పరబ్రహ్మమే రామకృష్ణ నారసింహవతారము లెత్తి ఆయా
 యవతారములలో ప్రత్యక్షముగా తనరూపుజూపి నారాయ
 ణుడనిపేరందె నా నారాయణుండు సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్వో
 దయమును ప్రసిద్ధిజేయుటకై కర్మభక్తియోగ సాధనంబులు
 ఆయా యవతారంబులయందు తమతమ శిష్యులకు బోధించియు

న్నాడు కర్మయోగమనగా ఫలాపేక్షలేక సత్కర్మానుష్ఠానము చేయడము మొదటి సాధనమనియును అచంచలభక్తితో తను రూపుల దర్శించుట రెండవసాధనమనియును యింద్రియముల నిగ్రహించి అత్మను యాత్మయందే లయముచేయుట మూడవ సాధనమనియును బోధించియున్నారట్టి యనుభవమందిన యోగీ శ్వరులు చరబ్రహ్మమునే బొందుచుండవలసి తీర్మానించియున్నాడు ఈమజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ తొల్లిచతుర్ముఖ బ్రహ్మ దేవతలకును సదాశివుడు పారవ్యతీ దేవికిఁ బ్రామబ్రహ్మ మాంజనేయులవాడికిన్ని త్రికృష్ణభగవాను లర్జునునకును యాజ్ఞవల్క్యు మహాబ్రహ్మణి ఇనకణమహారాజకున్న ఇట్లనేకమంది మహాబ్రహ్మణులు తమతమశిష్యుల కుపదేశమిచ్చియున్న నీమజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ భావవివేకముచే కాగ్రస్వప్నసుషిప్తి త్రయాతీతంబైన తుర్యంబునగాని దృశ్యంబాలోకనగాదని దృఢముగా బోధించియున్నారు (ఏకమేవా ద్విధీయంబ్రహ్మమనిన్ని) (ఓం మిత్యే కాక్షరం బ్రహ్మమనిన్ని) (ఏకాక్షర చతురక్షర పంచాక్షర షడాక్షర అష్టాక్షర ద్వాదశాక్షర పంచదశాక్షర) షోడశాక్షర మర్కముల సృష్టముగా బోధించియున్నారు అట్టిబోధననుసరించిన శిష్యులుకడ తేరి యున్నట్లనేక గ్రంథములలో వ్రాయబడి సాదృశ్యములై కానంబడుచువి.

పంచచామరం.— పురాకృతంబు నంటిమాయ పానగజేయు ఎత్తులకానిరావరాధులై మనంబు నిల్పుభక్తియుక్తిచే గురుక్షి నంటిబుద్ధినొక్కి కుపారమ్యకేరచగా గరిష్ఠమైనప్ర

త్యగాత్మ గ్రాలుచుండు నెప్పడు॥

పంచచామరం.— వరించి బ్రహ్మతత్త్వంబు వాలుగంటిచూ
పుటా! భరించి స్వోపదాగ్ధశాస్త్ర భావమైఖ్యసిద్ధిగా! స్మరించి
ప్రత్యగాత్మనాటి న్విప్రకాశచిత్తుడై! చరించు బ్రహ్మవిద్యనుం
డు శైశ్రుడై జగంబుల॥

పంచచామరం.— సుసంగ హృదయమందిసాంద నూత్నతే
జబ్రహ్మమే! ప్రసంగ మందరానిశిచ్ఛ ప్రశాంతిహోదై!
యొసంగుసూర్యచంద్రవహ్ను విశ్వమిందస్వహ! యసంగు
పందుమాయమాయు నందిపాది మించిన॥

ప. ఇట్లు సద్గురుస్వాములవల్ల సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోద
య భావమును బోధింపంబడి అనుభవంబున జెన్నారియున్న
బ్రహ్మవేత్తలు పూర్వజన్మకృత కర్మంబులు తుదముట్టె దహిం
పుజేసుకొని పాపములై యున్నారు గాన చిలుకపంజరంబున
తప్పించుకొని పారుచందంబున నీసూసార పారావారమును
సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయమును నావచేదాటి నిస్సంగమాన
ముద్రారూఢ గుణరహితమగు గుట్టచేరి బ్రహ్మనాద సుఖమ
నుభవించుచుండురు ఈలోకభారతియగు భార్యాపుత్రాది
సంతానములు ప్రాణాపాయ సమయంబున తోడ్పడి రాజులరు
తాను జేసుకొనియున్న సుజ్ఞానమేతోడ్పడును గనుక స్వాత్మా
పూజాఫల ప్రయత్నమెంత దృఢమగునో నిత్యబ్రహ్మనందనుఖ
మెంత సులభముగా సిద్ధించుచుండు జ్ఞానాన్నిచే నకలదుగ్ధుగా
ములు దగ్ధమైపోవుచుండును గాన బ్రహ్మనంద భరితాంతరం

గుండును యార్తజన రక్షకుండును నగు గురుస్వామిఃలవద్ద జేరి
సాంప్రదాయకముగా సుజ్ఞానతత్త్వపూర్వోదయ భావమందం
దగు (తరతికోకిమాత్మవితే) అను న్యాయముగానన్నా (జ్ఞా
నంవినా మోక్షోనభ్యతి) యను న్యాయంబుల ననుసరించి
పూనుటకై సాధనలు త్రేవిధములున్న వందు మొదటిది (వైరాగ్యము)
అనగా మనోవాక్కాయ కర్మంబులైన త్రికరిణంబుల
తో యదాదమాచరించి ననుచుచుండుట, రెండవది(భక్తి) వే
దాంతశాస్త్రంబులయందును ఆచార్యనియందును విశ్వాసము
గలిగి శిశ్రూషలు చేయుచుండుట, మూడవది (జ్ఞానము) స్వరూ
పాతీత సాక్షాత్కారమగు నిస్సణమంది పరిపూర్ణుడై యుండు
ట, యిట్టి వైరాగ్యభక్తి జ్ఞానంబులుసూడిన భక్తుండగు జ్ఞాని
మోక్షార్హుండగుచుండు నందుకై మనుజులలో నేపతరగతులు
గల గుణవికారులుండెదరు. ౧, పాపాండుడు. ౨, నిహలోక
కామి. ౩, పరలోక కామి. ౪, నిష్కామి. ౫, ముముక్షువు.
౬, అభ్యాసయోగి. ౭, ఆయాభజ్ఞాని యని ౭. విధంబుల జీవు
లుండెదరు (మొదటిపాపాండుడు) విరుద్ధకర్మంబు లాచరించువా
డు (రెండవనిహలోక కామి) పరలోకము మిథ్యయని భావ్యపు
త్రాది సంపత్తులు శాశ్వతంబని నెంచుచుండువాడు (మూడవ
పరలోక కామి) కర్మలాచరించి స్వస్థాదిభోగములు గోరుచుం
డు (న్యావ నిష్కామి) ఇద్దలనాశ్రయించి వేదశాస్త్రముల
పఠిశీలించి ఆత్మదర్శనముగోరుచుండు (అయిదవముముక్షువు)
నిర్యానిత్యవివేకపరిశీలుండై బాధనచతుష్టయ బ్రహ్మవిచారణ

జేయుచుండు (ఆరవయభ్యాసి) మహావాక్యోప దేశంబులనంటి
సకల మనిత్యమని కోసి (బహుమననుండె యును (మేడవ
ఆరూఢుని) దేవస్మ క్కుండై శివోహ భావాంత్యమిందై తన్ని
యానందమును నొందు నిండును.

పంచచామరం..... చనువుటూరి దండమాదు చందమామకాం
తిలో మనోవికాల్పగ్నించి మహితతత్త్వజ్ఞ పితే సస్పర్శి
భాంశస్వేద్యమాని నందిచొందిమించగా సనాతస్స మన్ని
తంబు స్వప్రకాశసిద్ధురగా॥

ప. ఇట్టిమహేంద్రజాల మాయాకల్పిత ప్రపంచంబున
యోనిసంభవుండై జన్మించియున్నను స్వస్వయావ సంధానుండై
ప్రకాశించు చూడెడు మహనీయుని చనువులు బ్రహ్మ విష్ణు
రుద్ర మహేశ్వరులెన్నుచులరని తెలియుండుప్రమాణంబులన
కంటలున్నవి:

శ్లో॥ స్వయం ప్రకాశమానాయ పూర్ణానంద ఘనాయచ ।
నిరస్తా శేషతమసే మహ్యమేన నమోనమః॥

ప. ఇట్టిస్వయంప్రకాశుండగు బ్రహ్మజ్ఞాన పూర్ణానంద
ఘనండు పరమగురువగుండైన నగుండు గురుండై (స్వయం
తీర్ణః పరాంతరః) యనురీతిగా తమదివ్యజ్ఞాన శరీరమునిచ్చి
రక్షించుట వలన పరమగురువగుండై విశేషజ్ఞా దనియును
సర్వజ్ఞాదనియును నిర్విశేషు డనియును స్వయంబువనియును
సకల దేవతలు స్తుతించుచున్నట్లు వేదశాస్త్రంబులే నిదర్శనం
బులే కాన బుద్ధియెడిసి॥

శ్లో॥ నగురోరధికం నగురోరధికం నగురోరధికః । స్థిరత్వానన
తఃశివత్వాననతః శివత్వాననతః॥

ప. యనిశివ శేషపులు సహా అట్టిగురుస్వాములను పరబ్ర
హ్మ స్వరూపంబుగా భావించుచున్నారెట్లన (గురుబుద్ధివి శేషతః)
యనున్వాయంబుగా గురుస్వాములవలన సజ్జానత త్త్వపూర్ణో
దయభావము ప్రసాదించుటకై అట్టి గురుస్వాముల శిష్యుల
గు వారలు సర్వదోషంబులకు మూలంబై సేజిర్చిలుచుండెడి లో
భంబును విస్మరించి క్రమము క్రి సాధనంబైన కర్మకాండమును
నిష్కా సద్యోము క్రి సాధనమైన జ్ఞానకాండమునున్నా సాధించి
(బ్రహ్మోత్తా రహస్యం) యనువాక్యానుభవము న్నొనరించు దగు నట్టి
పరుగునిగురి బ్రహ్మనుభవమందులయే (సజ్జానత త్త్వపూర్ణో
దయము వాక్తించుట) నగుచోపాసనయందు శివేశ్వరులకు
భిన్న త్వమును నిష్కలంబాసన యందు శివేశ్వరుల కైక్యత్వము
నుసహజమైయున్నదని సనాతనమహాఋషులున్న బ్రహ్మ వేత్తలు
నిష్కా (ఏక మేవాద్వితీయం బ్రహ్మ) యనిన్ని (శివోబ్రహ్మైవనా
మరః) యనిమేక త్వమును కనిపెట్టి (సత్యమదైవతం) సహజమ
దైవతం) బనిత్రుతుల ననుసరించివర్తించి పూజ్యలైయుండిరి
పైత్రుతుల ప్రమాణంబులను నమ్మనివారలకు దుర్గతిప్రాపకమ
గుచుండుటెట్లన సూర్యచింబమునకు తత్ప్రతిచింబమునకును కాల
త్రయములయందును యేకత్వము సహజమగదా అట్లుఘటజలం
బున వేరై కానంబడియెడి సూర్యనిఘటమున జలము లేనప్పుడు
సూర్యంబు మాయమగు చందంబున సుజ్ఞానముతో గూడిన

జీవుండు చెక్కు చెమ్మక దిదానందనిలయ ప్రకాశమునందులిన
 మగుచుండుట సహజమైయుండుటబట్టి సత్కర్మానుష్ఠానమువల్ల
 మత్తమజన్మప్రాప్తియును యజ్ఞానాది క్రతువులవలన స్వర్గాది
 భోగములును కేవలధిక్తి మాగ్గమువలన సాలోక సామీప్యనా
 రూపసాయుజ్యాబులును అష్టాంగయోగసిద్ధివలన సాక్షాత్కారము
 ను కేవల సుజ్ఞానతత్త్వపూర్ణోదయమువలన విదేహాక్షైవల్యము
 ను సంప్రాప్తిమగుచుండును వైకుంఠక్షేత్రాసాధి మహానాన్నత
 పదవులుచూడ (బ్రహ్మసత్త్వం జగత్సృష్టి) యను న్యాయంబు
 గా నింద్రజాల మహేంద్రజాలుబులగు పదవులేయై యున్నవి
 గాని శాశ్వతాబులుగావు (అనిత్య నిలతుల్యంబులై యున్నవి)
 గనుక జననమరిగి రహితంబులైన నిష్కలబ్రహ్మతత్త్వస్వయం
 ప్రకాశమే విదేహాక్షైవల్యము కివిదేహాక్షైవల్య మాక్షింతుట
 యే సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయమందుట యిట్టిజ్ఞాన మాక్షింతు
 టకై తొందాడి తగుమైన స్వయంప్రకాశ పరిబ్రహ్మ నిభుం
 డగు గురునాశ్రయించి పున్దైనవరిహీతుండై జగంబులు మిధ్య
 యని యెందమావులచాచ్చువ గ్రహించి త్యక్తుడై స్వయం
 ప్రకాశ ముంచుచుండెడి శిష్యుడే బ్రహ్మవిద్యా గరిష్ఠుండనం
 బరగు లేక జ్ఞానతిమిరంబుపద్ధతి ధరించిన వారలకు జగ
 ద్బాహ్యంతర వ్యాపక పరిబ్రహ్మంబు గోచరించుట దుర్లభం
 బై ఘోరదుఃఖులచే చేటొందుచుండెదరు కాబట్టి మనము చెడ
 బడక చమత్కారులమై కృపాంశరంగుండగు గురుస్వాముల
 నాశ్రయించి అనన్యపేక్షలు తినుమాడి రాగద్వేష దూషి

తుల్యమై మనోనాక్కాయ కర్మంబుల నొకప్పుడైనను దోషం
బుల కియ్యకొనక మృగిత్యప్రీతా ప్రవాహంబుగాంచి భ్రమ
పడి తేహ్మనుస్లు మెలంతువతో లోకవిశ్రుతులైన పాపగురు
వకు చెంతకు జేరంజని నిటలతట ఘటితాంజలిప్రసంగై నభ్యా
త్మ యోగసాధన త్రికరణశుద్ధిగా గ్రహించి సుజ్ఞానతత్త్వ
హార్షోదయ మందుచుండందగు నందుకై నెగ్గుదలంపమి శీలం
బనబడు శీలంబువలన కర్మంబు నెగడు ధర్మంబువలన సత్యంబుగ
లుగు సత్యంబువలన సర్వకార్యసిద్ధియొనగూడు కార్యసిద్ధివల
న చిత్తచాంచల్యంబడంగు చాంచల్యమడంగిన మోక్షం జరిచే
నైవ సుఖంబు

శ్లో: సద్విచారమము వలన సుజ్ఞానమొదవు ।

జ్ఞానమునయించువలన నజ్ఞానమడగు ।

పరిగ నజ్ఞానమడిన భ్రాంతియడగు ।

భ్రాంతియడగిన బ్రహ్మంబు బట్టబయలు ॥

న. కాబట్టి ముఖ్యమైన కారణము మడంచవలె నట్టికోప
ను పాపముల కాదర్శనైర్మున్నయది (పరీక్షాకోప చాండాలు
క్షమానూరూపం తెవస్వినాం) అనిమహాత్ములు వలకడురు క్షమ
యెల్లకార్యములకు (పర్యోజయతి) నాయురవసానపరియంతము
చిదాత్మావలోకినంబునవ్వోరి నివర్తయ భ్రమంబులగు జేహం
బులచే భ్రమంబగుక్రినివార్జించి నిఖిలహేయబాధనంబై బు
ద్ధుడనమానమై క్షిణభంగురంబై యున్న సీకాయము కల్పస్థాయి
గాదు (అస్థిరంజీవనంలొకే అస్థిరంయవ్వసంధనం అస్థిరందార

పుత్రాది ధర్మస్యస్వయంస్థికం) గనుక జీవేశ్వరజగత్తులు సద్గు
రూపదేశమువల్ల క్రమక్రమముగా నెరింగి దృఢపరుచు కొను
చుండువారలే బ్రహ్మవేత్తలు (బ్రహ్మైవాహవాస్మి) యనుబ్ర
హ్మవంద భరితాంతరంగులరై విదేహాక్షైవల్య నుండుచుండు
రని గ్రహించుచుండగ అట్టి యోగీశ్వరులుండు నీవియెట్లైన
(అనందనిద్ర దే జగ దేకనిద్ర సముద్రనిద్ర విదేహనిద్ర శ్రీయో
గనిద్ర రమణే మనోమ) యను యోగనిద్రలో (సచ్చిత్తశా
యిభుః కేంద్ర శాయి సందాయ శాయి కమలాంక శాయి శ్రీరంగ
శాయి రమణేమనోమ) యనిపరమానంద మనోబ్లాసులై
విదేహముక్తికైది నిశ్చలృచ్ఛతో విహరించుచుండురు!

గురుశిష్య న్యాయవివరణము.

శ్లో. అనంతజన్మసంప్రాప్తే కర్మగుధన విదాహినే । జ్ఞానానల
ప్రభావేన తస్మైశ్రీ గురవేనమః॥

శ్లో. జ్ఞానాశక్తి సమాయాదో తత్త్వమాయా విభాషితం ।
భుక్తిముక్తి ప్రదాతాచ తస్మైశ్రీ గురవేనమః॥

శ్లో. అఖండసద్విదానంద మవాగ్మననగోచరం । ఆత్మాన
మఖలాధారం తస్మైశ్రీ గురవేనమః॥

నీ! పిల్లికూనలు బెట్టి పిల్లలకు పాలెట్టి యిమ్మైనచోటుకు వెరకు
లాడు । తావుకుదిరిన పెనుక తానోటకుచుకొని పోయినవి
ల్లలను బహుపోడిమిగను! పోషించుతనవిద్య పూర్నంబుగా
చెప్పి పెకాపుకాకి పైపై నిదిరుగు! తల్లికోసరియైనరావిడిచి
పోవునట్లు ముఱ్ఱములకుగురు మూలవిద్య చెప్పిశిష్యునిత

సరూపు చేరి గాను! యప్పుదీరినసంసారి యవనిదిరుగు! నటు
ల శీఘ్రుని దిగనాడి యాత్మకృతిని తిరుగుస్వేచ్ఛావిలాస
ముక్త దేశమందు!

గీ॥ కారణాచార్య పాదంబు గనుటమేలు ।

వాధబోధలు విద్యసంపాదనగును ।

మీద ఫలమిచ్చు నాతను మీరియుండు ।

తా నైవేంబు గురువని దలవవలయు!

ఉ॥ ఆగురుశీవ చేయుచును యాత్మనుగోరిన విద్యలన్నియు॥

వేగమెనేర్చి బ్రహ్మనల వేర్పడగాంచుము తత్తపిద్ధుడై ।

భోగముగోరినాగలుగుపూర్వము గానువహింప చేయుయో!

గాగమపూజ్యదాతనని గాంచుముపుణ్యతను ప్రవీణుడై ।

ప. గురువులుయెనమండ్రుగురు మొదటి(బోదకగురువు)

శాస్త్రశబ్దార్థములను బెల్పుచుండు, రెండవ (వెదకగురువు)

తత్త్వములనుదర్శింపజేయుచుండు, మూడవ(నిషిద్ధకగురువు)వశ్యా

కర్షణా దృష్టకర్మలచేత నిహపరములయందు మోదభేదంబుల

నిచ్చునట్లు బోధించుచుండు, నాల్గవ (కామ్యకగురువు) పుణ్య

కర్మోపదేశములను బోధించుచుండు, అయిదవ (నూచకగురు

వు) శమదమాది సద్గుణములగు విజ్ఞానమును బోధించుచుండు,

ఆరవ (వాచకగురువు) ఆత్మసూరాగము గలుగునట్లు బోధించు

చుండు, యేడవ (కారణగురువు) శివజీవేశ్వర సంధానజ్ఞానము

ను బోధించుచుండు, యెనిమిదవ (విహితగురువు) సంకయ

ములదొలంగించి నిత్యముక్తిని ఘటించేయుచుండుగాన కార

తాచాద్యుండగు పరమగురుని సన్నిధికి జేరంజని శరణ్యుడై పాదములపైబడి శిరస్సాప్తాంగ దండప్రమాణంబు లాచరించుటచే (శిష్యుండు తనమనస్సూర్తిగా ప్రాణమును చారణోస్థినని తనశిరిస్సుచు పాదములపై బెట్టి ఆచార్యునియాజ్ఞానుసారముగా జవదాటననియును వారివాక్యముల శిరసావహించి నడుచుచుండుననియును ప్రమాణము చేయుచుండు) శిష్యుని గురూపూర్ణుడగు గురుస్వామి శిష్యునిశిరస్సున తనకరమునుంచి (హస్తమస్తక సంయోగముచేయుచు దడవుచింతించితిలపంకించి కలశాద్రి సమధైర్యకరుణుండై పూర్ణానుధినిస్థింగలుగ జేయుచు నని యంగీకరించి [శీఘ్రమేవ జ్ఞానానంద ఫలస్థిరస్తు శుద్ధచిత్తోభవ] యని ఆశీర్వాదించి కురింగటజేర లేవనెత్తిన తోడనే శిష్యుండుగోయిలింది వినయంబువరుకొత్తనిలువంబడి మీరూజ్జీవదాటివ (గురుద్రోహి నగుచుననియును పట్టినపట్టుకడముట్టం జూతుననియును) జెప్పించుటచే శిష్యుండు మోక్షోపేక్షనీయుండగుచుండునెట్లన.

- శ్లో॥ తాదృశం దేశికోసాత్మా ద్వేషేంబుజభాస్కరం తోషయేత్సగ్వయశ్చేన శ్రేయశే భూయసేనరశి॥
- ప॥ అవగా దేశికస్వాములమనంబున పూజించువానికి శుభ్రంబును శ్రేయంబును గలుగును॥
- క॥ సద్గురుకృపచే నెప్పుడు సద్గతిదీపించుచుండు చాలాచదువు
- ర॥ సద్గతిగలుగగజేయునా సద్గురుచే దైవమనుచు జాటరవేనూ॥

౫॥ గురువులలో దోషంబుల నరయుట వృధిసుష్టివారి యమలో
త్తులనే శిరసావహించి వినుచును బెరవిషయము లన్నిగూ
డ ఏడగవలయు॥

తే॥ మానసము వాక్కుగాయంబు మంచిస్థితికి । దేద్వినిర్మల
ముగజేయు దివ్యబోధ మొక్కటియె జ్ఞానమనజెల్లు నొం
డుజ్ఞాన । మంతయునుగూడ నజ్ఞాన మనగవలయు॥

గీ॥ ఎవ్వరెవరి గుణము లేమైనమానరు । చక్కఁబెట్టవశమె
కుక్కతోక । గడుసురాలుమగని గంపబెట్టమ్మదా । విశ్వ
దాళిరామ వినరవేమా॥

శ్లో॥ ఇదంతేన తపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన । నచాశి
శ్రూష వేదాచ్యం సచమాం యోభ్యసూయ్యతి॥

మ॥ అనగా గురుక్షిదగిరి శిశ్రూషచేయుచు సుజ్ఞాన
తత్త్వ పూర్ణోదయ మందుచుండందగు॥

౫॥ తనువుపోషించుటకై । దనవంతుని గొల్పుభంగి దగవనుజ
దొగిగా మనమగు ముక్తికిగురుపదా వసజములఁ మొక్క
వగును వసుధలో నెపుడు॥

౫॥ సరజన్మమె త్రినందుకు గురుసేవను భక్తిమించి కొందలపడ
కగా స్థిరమార్గమూనిబుద్ధిని పరితుష్టిని బొందువాడభక్తు
డిలలోగా॥

శ్లో॥ గురుమూల ప్రపంచస్యా ధ్వజమంత్ర వినాపృథక్ । గు
రుపూజా గురుభ్యాన గురుమంత్ర పఠాయ॥

శ్లో॥ గురుపాదోదకంపిత్యా గురుశేష గురుప్రియా । గురుత
ర్పణ శ్రీశ్రూప గురుపాపణ కీర్తనః॥

శ్లో॥ గురుర్నాస్తి వర్నానాం గురుర్నాస్తిసత్పరం । గురుహీ
న నచాబ్రాహ్మ్యం గురువర్వత్రసాధనా॥

శ్లో॥ గురుదక్షణ మైశ్వర్యం గురువర్ధన మాశ్రయం । గురు
భ్యాస మహాపుణ్యం గురుశ్రీశ్రూప కారణం॥

శ్లో॥ గురుభ్యాసయశోవృద్ధి గురుమౌత్రవరంతథా । గురుతీర్థం
మహాపుణ్యం గురుశేషం మహాత్మలం॥

శ్లో॥ గురుపూజవినాదైవం గురుపూజ వినాపరం । గురుపూ
జ వినాయోగం గురుపూజ వశాంత్రికం॥

—* గురుపూజవినాపర్యం నగోచరనవర్తతి. *

శ్లో॥ గురోపరతనాస్తి సత్యసత్యంపసంశయః । గురుపాదోద
కంపిత్యా గురునామ సదాజపేత్॥

క॥ ఉదయాత్పూర్వమేనిద్దుర । వదిలియువిష్కాత్రములను వర్జిం
చితగఁగ । రదనములు తోమిశుచియైకదలకగురు భక్తిస
లువ గావగుభువిహా॥

గీ॥ మేఘమద్దమైన మిహిరునిజెరుచును । చిత్తమద్దమైన స్థిరము
జెలుచు । మణువులద్దమైన మదిముక్తి జెలుచురా విశ్వ॥

క॥ విజనూచుచుండువారలు । సుజనులరై లోకమందు శోభింతు
రుగా । భజయించి గురునిగన్గొనిభుజగర్వము పొత్తుమరువ
పోలియు గుణంబుల్॥

క॥ వినుత్రుకుమును గావించని । వనులకుడైన నుదియెట్లు ఫల
మొనరించు । జనములు గాఢ్యమునడవగ । ననుకూలత
నిచ్చుగాక యయ్యయిఫలములే॥

క॥ శ్రుతమువలనశ్రోత్రియుడగు । నతులతపోయుక్తిగడు మహా
త్వముబడయు । ధృతిచేసహాయ యుతుడగు । నతిశయ
ముగ బుద్ధిచుండు డగుబుధసేవ॥

వ. బంగారమునందు కల్పితంబులైన కటకకుండ లాభ
రణములు వేర్వేరైనను బంగారమే ప్రధానమైన రీతిగా పర
మాత్మయందు పిండాండ బ్రహ్మాండములు వేర్వేరైనను బ్రహ్మ
మేప్రధానమైనట్లు గురుస్వాముల బోధచే నెఱింగిన పరమాత్మ
జడములైన యింద్రియముల కగోచరుండు రాగద్వేషరహిత
మైన సూక్ష్మబుద్ధికి గోచరుడగును జగమునందు సూర్యకాంతి
లో తపతపవ్యాపారములను చేయునట్లు దేహేంద్రియ మనో
బుద్ధులకు ఆత్మసాన్నిధ్యమువలన వ్యాపారములు గలిగియుండు
ఘటపకాదులు దీపప్రకాశమును చూడంజాలనియట్లు మనోబు
ద్ధులు ఆత్మనుచూడఁజాలవుగదా దీపమును చూచుటకై
చేరదీప మవశ్యముండనియట్లు ఆత్మదర్శనమునకు మఱియొక
ఆత్మఅవశ్యము వుండదుకాబట్టి శ్రీగురుమహాధర్మ మెఱింగి(నిర్గు
ణమైశుద్ధమై బంధవిముక్తమై ఏకమై సామూర్ణమై వెలింగడు
పరబ్రహ్మమునకు) బుద్ధిధర్మములు లేనందున నిర్గుణుడనియు
ను యింద్రియములు లేనందున వ్యాపార శూన్యడనియును
నాశములేనందున నిత్యుడనియును మనస్సులేనందున నిర్వికల్పం

డనియును ప్రపంచసమృద్ధములేనందున నోషరహితుడనియు
ను వికారస్వరూపంబైన లింగ దేహము లేనందున నిర్వికారుం
డనియును బ్రాంతిచేత సరబ్రహ్మంబునందు ప్రపంచంబుదోచు
టలు గుహాత్రివల్లగ్రహించి భ్రాంతి తొలగించు కోనుటయే
జీవికి జీవన్ముక్తి యిట్టి ముక్తిని సాధించుటయే వేదాంతము వే
దాంతమనగా సత్యము సత్యమును నిరూపించు గ్రంథములే
వేదంబులు వేదంబులు యెరుక చేసంగ్రహించి యెరుకనుమరచి
చలించకయుండుట అచలము అట్టిఅచలమైన పరాపరాత్మయే
పరబ్రహ్మమైన నారాయణమూర్తి నామూర్తిని తదేకధ్యానం
బున చింతించి నిర్విఘ్నంబై య్యుండుటయే సుజ్ఞానరత్న పూ
ర్వోదయంబను విదేహముక్తి!

గీ॥ పగలులేయిమఱచి భావంబునుమఱచి తానునేనుయన్నర
లపుమఱచి యుండువాడు నంచయుత్తమయోగిరా విశ్వ!

ఛాయాపురుష లక్షణవివరము.

శ్లో॥ రవిర్నారాయణస్తేజః చంద్రోనారాయణోమహా ।

వహ్నినారాయణసాక్షా నారాయణసమాస్తుతే ।

శ్లో॥ హృత్పద్మనిలయోజ్జానాం దూరస్థశనాతియః । ప్ర

మాణాతీతసద్భావం తవందే జ్ఞానసాక్షిగమః ।

శ్లో॥ వమస్తే దేవదేవేశ సర్వవ్యాపినిరంజనః । సత్వాదిగుణ

భేదేన లోకవ్యాపారకారణః ।

శ్లో॥ అష్టపాదచ్ఛాయ లంఘనదురై నిలచి గళంబునందొక్క

ఘంటుకాది । అపై నియాకాశ మాతీరుగాచూడ ఆకార

నుంగుంబు లన్నియున్న । తనకుతాకుటంబము తాలిమిగా
నుండు అంగంబులందునే భంగమున్న । గర్భమందును
బిలముగానగా సంతాన కుడిబాజతో బుట్టువులకు నెడమ
బా జక్కచెల్లెండ్రుగళము తనకగునుఫలంబు భార్యాను
పాలుగాను, ఆరుమాసాలలోపల నమరులైన, దండధరు దేశ
మందగా దారిబట్టు । చీకటైననుతనతండ్రి కీఘ్రమేగు,
రుదులుచెడియున్నతల్లికి రూపమడగు॥

వ. ఇట్లుశివాగమ శాస్త్రంబున జెప్పబడియున్న ప్రకా
రము గురుండుఛాయాదర్శనముచేయించి శిష్యునకు శుభ శుభ
లక్షణంబులు తెలుపుటకై ఆకాశమునందు వచ్చులేని సమ
యంబున నిర్జనప్రదేశముజేర్చి సూర్యుడు వెన్నంటియుండునట్లు
శిష్యునినిలిపి ఐదులడుగులుమొదలు పదునొకండడుగుల నీడ
వరకు ఛాయాచూడవచ్చునని దెలుపుచూ చేతులను ఛాయా
ముగా విడిపించిగాని నమమువకుచేర్చిగాని చేతులనుపైకెక్కి
చిగాని నిలుచుండకాబెట్టి యానీడను భూమిపై జూపి కంఠస్థన
మునందు దృష్టినిచెదరనివ్యక్త శిరస్సుమొదలు దేహమాద్యం
తముపై చూపునిలుపుమని(ఓంహ్రీంపరబ్రహ్మణే నమః) యను
మంత్రము నుచేడించి నూటయెనిమిదిమార్లు జపింపంజేసి ఛా
యయందు దృఢమైన దృష్టినిలిదినపిమ్మట ఆకాశమునందు
శిష్యుని కెదురుగా శిరస్సువెల్లి చూడంజేసి నీటిలో తళతళ
మను తనఛాయ కనువకుపోల్కిగా న్నటికపుఛాయ నర్పిలి
చూపించి శిష్యుని రూపుకనుగొన జేయును ఆఛాయ శిష్యుండే

ప్రకారమునిలువంబడి చూడంబడునో యారీతిగా కనుగొనజే
 సును అటువలెనేచంద్రోదయమైన తత్త్వతలయందు మోదలుపడ
 నొకండడుగులవరకును చూడవచ్చునని దెల్పుచూ దర్శింపజే
 సిన ఛాయావృణము నారుమాసములు ప్రైమంత్రోచ్ఛారగా
 తో నిర్మలమనస్కులై చూచెడువారలు సాంబమూర్తిదర్శ
 నమగుదురు రవియును నల్ల రెండుసంవత్సరములు దర్శించిన
 కాలత్రయ సుఖముఖముల నెఱుంగుదురనియును నిరంతరము
 ద్యావించు సత్పురుషులకు నదాచిల్పొక్కానందమంది త్రిలోక
 పూజ్యులై చరించుచుండురనిబోధించి కృష్ణవర్ణఛాయచూచిన
 నారుమాసములకును పాదములు కనుపడకపోయిన నారుమా
 సములకును మోకాలు కనుపడకపోయిన సంవత్సరమునకును
 కడుపుకనపడక పోయిన రెండుసంవత్సరములకును మృత్యువుసం
 భవించునని చెప్పి పసుపుఛాయకనుపడిన రోగభయ మనియును
 రక్తఛాయకనుపడిన చిత్తభయమనియును కుడిభుజము కనుప
 డకపోయిన తోబుట్టువులకు హానియనియును యెడమభుజముకను
 పడక పోయిన భార్యకుహానియనియున్న కింపు కుడిభుజముక
 నుపడకపోయిన కిప్పునికే ఆనన్నమృత్యువనియును తలకనుపడ
 ని అరుమాసములకు పిక్కలునొకదిసోబునకు వర్షాగముకన
 పడకపోయిన తక్షణమే మృతిజేడదురనిన్ని ఛాయమలినము
 గాకనుపడిన జ్వరదోషమనియును యెరుపుగా కనుపడిన అయి
 శ్వత్వమనియును రంధ్రములుగా కనుపడిన శస్త్రఘాతముకల్లున
 నియును జీవమున్నట్లు మెరుపులేగవలె పొగగప్పిపట్లు కనుపడిన

క్షేమమనియును ముఖము మరియొక వైపున యున్నట్లు తోచిన
 రోగభయమనియును బోధించి సూర్యచంద్ర దీపపు కాంతుల
 లో నిలువూచి గ్రహించవచ్చునని యపదేశించుట గాక కు
 డిముక్కురంధ్రమున వాయువువెడినగులు వచ్చుచుపోవుచుండి
 నగ్నదినంబులకును రెండురంధ్రములగుండా మూరిమూరివచ్చు
 చుండినదియుముగా నుండుననియును మారక రెంటిలోనకుచుచుం
 డిన మూడుదినములకును నిరంతరం ప్రభలముగానడిచిన నెలకు
 ను నోటిగుండావడిచిన రెండుదినములకును మృత్యువు అగన్నం
 బగుననియు తెలియబోధించి రక్షించును పింగళనాడి గగిదిన
 ములాదిన త్వరలోమరణము రెండునెలలాదినను యిడానాడి
 మాసమాదినను సంవత్సరమువక మరణము సిద్ధమనియెరింగించి
 ఇడానాడి పదిదినములు వడిచిన మూడుమాసములకును మూ
 డుమాసములునడిచిన యాడాదికిని మరణమనియును సంవత్స
 రాదిని స్వరముచంద్రుడాడకుండిన హాని అష్టమీవారస్వరములే
 కయున్న నష్టము విదియలేకున్న ధననాశము తదియ లేకున్న భయ
 ముచవితివారస్వరములేకున్న బంధువైరముచేబాధగలుగును పం
 చమివారస్వరములేకయుండిన చంచలమును రాచకలహముధన
 నష్టము సప్తీవారస్వరములేకపోయిన సంకులము సప్తమి వార
 స్వరములేకపోయిన దేశాటనము గల్గుననిబోధించును యిదిగాక
 సూర్యబింబము జలమందుజూచిననిండుగాకనుపడిన ఆయురారో
 గ్యమనియును ప్రక్కలులోపమయినఅరులేక రెండునెలలకుమృ
 త్యుననియును రంధ్రములుగా దోచిన పదిదినముల కనియును

ధూమ్రముగా కనుపడిన అయిదు దినముల కనియును మంట
మండినట్లుండిన నొకదినమేననియును మరణహేతువులనిబోధిం
చి (ధృవుడనగా ముక్కుకొన కానరాక పోయినను) (అరుంధతి
యనగా నాచుకొనకానరాక పోయినను) చంద్రబింబము చౌక
ముగాకనుపడినను చెవులఘోషము విసబడకపోయినను మృత్యు
లక్షణములనిబోధించును గనుక సీఛాయాపురుషసుజ్ఞానతత్త్వ
పూర్ణోదయమందినవారలు దేహము విడిచెడువ్యూర దేహిదే
హ మనుండితొలగుననిగుర్తెరింగి దేహమస్థిరమని దేహాశ్రాం
తితొలగించుకొని పరబ్రహ్మనంద సుఖమును బాం దెకుకోర్కె
చేపరమగురూత్తులనునమ్మి స్థిరచిత్తులై బ్రహ్మనందమును బాం
దటకునిదియే నిజమైనమార్గముగా దెలియజెప్పి సీటియందలి
బుద్ధులు నీటియందే గలియుచుండునటను మధురమైన జలమునం
దునానారుచులు గల్పించిననునానారుచులను బట్టివేర్వేరురూ
పములైనను జలమేవ్రధానమైవట్లు దేహము బుద్బుదసామ్యము
దేహమున్నంతిలోకై వల్యమార్జించగ దగునని బోధించును.

శ్లో॥ (పూర్వజన్మ కృతంపాపం । వ్యాధిరూపేణ బాధనే)
యనున్యాయంబుగా జీవులు పుట్టిగిట్టుచుండుటకు కర్మధర్మా
దిరూప పురుషార్థంబులు ఆదిమూలంబులు శ్రుతిస్మృతి పు
రాణాగమోక్త నిత్యవైమిత్తికాది సకల ధర్మంబులు పరమపు
రుషార్థంబులు మోక్షమును సిద్ధిపొందుటకై సుజ్ఞానతత్త్వ
పూర్ణోదయము శారణమైయుండు నిత్యవైమిత్తికాది కర్మా
నుష్ఠానంబులు గురూపదేశంబున సాధనంబులైయుండు నెంత

టి సుజ్ఞానులకై నను రోగపీడలు చలన కారణంబులై ముక్తి
సాధనకు విఘ్నంబులై బరగుచుండు యెక్కడహించిన పెక్కు
లగు యోగులు పిక్కటిల్లు చుందురుగాని నిజమారయువార
లు నూటి కొక్కండైనను చిక్కుట యక్కజం బైయుండు
జీవికి పూర్వజన్మమందలి జ్ఞానము పుట్టునప్పుడే యోనిస్పర్శన
మువలన క్షీణమై (జ్ఞానరూపంననశయః) నాశమునొందుచుం
డును కాబట్టి నామాయనుదాటించుటకు కర్తగురుండే దేవుం
డై ప్రకాశించుచుండునట్టి గురుస్వాముల నాశ్రయించి సుజ్ఞా
నతత్త్వ పూర్ణోదయమంది కైవల్యమందుటయే బ్రహ్మమైన
ముక్తిగా నెన్నుండగు.

క. పాపముడైనదేవుడు! గోపించును పూర్వమందు కుంభినిలో
నగ! కానియగు రావృకౌనురు! దావదర్శ బొందికుండే
ననరేభువిలోకం॥

క. హరిశక్తిచేతగొందడు! పరిమార్తురు మొదలుముట్ట పాపం
బులని! వ్యురతరసరముల సూర్యుం! డరుదుగ బెనుమంచుపిం
చ మడచినధంగి!.

వ. అనురీతిని సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయమును శ్రీగురు
స్వాములచే గ్రహించి కైవల్యసాంబ్రాహ్మము నాస్థించగదగు॥

—* గురూపదేశ సంగ్రహము

శ్లో. అజ్ఞానతిమిరంధస్య జ్ఞానాంజన సకాలయః॥ చతురీన్ద్రి
తంయేన తస్మై శ్రీగురవేనమ॥

శ్లో॥ అఖండమండలాకారం వ్యాప్తయేనచరాచరం | తత్పదం
దర్శనంయేన తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

శ్లో॥ బ్రహ్మవిష్ణుమద్రశ్చ శుశ్రూష్యసదాశివం | ఏతేగర్భగత
శ్రైవ తస్మైశ్రీగురవేనమః॥

క॥ నాత్తికుడుపలుకు బ్రహ్మము | నా స్తియనా నా స్తియగునె
నైజముబ్రహ్మం బా స్తికతలెచటదోచిన | వాస్తవమచ్చ
టనగాన వచ్చును భువిలో॥

క॥ టాటోటు వానిమాటలు | కోటలుదాటించుబురుగు కొట్టిన
పైరుల్ | పాటించగింజరాసగని మాటగతిండవరు నెండ్రు
మది నెంచదగు॥

క॥ సరిగానిచోటుకేగుట | గురునింద యొనిర్చుటయును గొం
కకపరులగా ధరపరిహాసించుటయుగల | పురుషులకవిద్యు
గములు బాలియించతగు॥

క॥ కాకముకోకిలయగునా | యాకలములు దిన్న శుంక యాశ్వుం
డగునా | పాకముచెడ రుచియగునా రూకలుగలలోభిధర్మ
రూఢుడెవ్రమా॥

క॥ చిత్తరుప్రగతినిగదలక | చిత్తమై యిరవొందవినుచు చిత్రా
ర్థములగా | మత్తిలకను చుంగురునెడ బత్తినిసలుపంగ ఫల
ము | బడయగవచ్చు॥

క॥ భయమంతాకేపునిదే | భయముడిగిన తత్వమెల్ల పరమా
త్మనిదే | లయమంతాదేహముదే | జయమంతాదేవిదనుచు
బాటరవేమా॥

- క॥ తనువునుపోషించుటకై । ధనవంతునిగొల్పుభంగి దగమను
జుడొగి॥ ఘనమగుముక్తికిగురుపద॥ వనజములకామ్రముక్తి
నంత వర్ధిల్లుదగు॥
- క॥ మూషకమేచ్చినవిల్లియు । దోషంబని తినకవిడునె దోషుల
నెటుల॥ శోషింపయముడుపట్టగ॥ ఘోషించినవిడువబోడు
గొంటుల నెపుడు॥
- గీ॥ మంటిలోహమందు మాకులుశిలలందు । పటముగోడలందు
ప్రతిమలందు । తన్నుజెలుసుకొరకు దగలదా పరమాత్మ॥
విశ్వదాభిరామ విసరవేమా॥
- క॥ సారకు శివుమదినంచిన । మారని కైవల్యమబ్బు మహిమ
యుజెరుగు॥ పాదునుదుర్గతిదూరము॥ గోరివశివనామమె
వుడు గురియించుశిరుల్॥
- క॥ పాపముచేయుచునెప్పుడు । పాపమపలుకుచును దగిలి పాప
ముమదిలో॥ నాపాదించుచునుండెడు॥ పాపాత్ములకిహపరార్థ
ఫలములుగలవే॥

—[*] కంఠార్థములు. [*]—

పరతత్త్వభావమందిన । మరుజన్మమురాదుగాన మనుజు
లకెల్ల॥ గురుచరణకమలసేవయే॥ దురితహరంబైనదారి॥ దో
రికేదెయరుదు ॥ దుర్మఖులలో ॥ బరిగితేనిలదు ॥ యురమున
గురిగను॥ యుపమునెమ్మదినిల్పి॥ స్థిరబుద్ధివమకొల్పి॥ సేవింపదొ
రకొను॥ పరమనిర్గుణభావుడై గురి । పట్టిపాపును యెఱుకదోలు

ను । కరణముల ఖండించినట్లుది । బ్రహ్మంబనెను గోఽవ్యము ।
దొరికేదెయరుదు । దుర్మథులలో । బరిగి తెనిలదు । ౧

తపయాత్మ భావమెఱుగని మనుజుని బ్రతు కేటిబ్రతుకు
మదకరివిధమా । ఘనమైనమోహాహృత్తిక । నదువుగలవివాద
నింపు । టదియెచందమురా । మూఢులకెల్ల । నిదియెబంధ
మురా । హృదయనంకల్పము । లుడుగనిచారికి । ముదిరలపై
దప్పి ముక్కొనుచుండును । కదలనివ్యక కంటిపాపను । గది
యనొక్కియు ప్రిపుటితేగ్గుక । నదయహృదయ సమాహారంబ
గు । సత్యమునుచది సన్నకుండిననదియెచందమురా । మూఢు
లకెల్ల । నిదియెబంధమురా । ౨

వివక్షతాద్వంద్వనూటలు । వివక్షేకనెరలుకెంది వివక్షా
త్మకుడై । పనువెంటిరుగుచుండెడి । దనుజనకీబాధతెప్ప తగ
దుమాయయ్యా । టుక్కుధికి వెగటగునయ్య । అగచాట్లనెం
చక వస్యతములాడుచు । నిగుత్తగోడును । నీలువర్యంతము ।
జగతిలోనెఱుపుచ్చుచావుల । బాదెరుగని మహాబలిత్తుడు । తగ
దుసామ్యము సంధిమించుచు । దగులుకొను ఫివివతునకునిది ।
తగదుమాయయ్య । మక్కుధికి । వెగటగునయ్య ॥ 3

త్రిగురువాక్యవిశేషము । చేగాకపరానుభూతి సెందరు
మనుజుల । యోగములోగురియగుహృ । త్యాగముననుకొ
రెమ్మిరి । తమమణుచుమయ్య । నియతాత్ముడై । భ్రమ
లగుచుమయ్య । బామముడిపైజ్జిత్తి బూనిగుర్తించెడు । విమల
నీర్గుణమాని విజ్ఞాతుడై యుండు । శమదీమాదికగుణ కదంబము ।

శక్యపడగనివిత్వసుఖమున । క్రమముగా జేలాడివలగొని, కా
శలంబగు న్యాసవిరమున, తమమణుచుమయ్య, నియమాత్ము
డై, భ్రమలగుచుమయ్య!

శ్లో॥ (హృదయేకల్పయేద్యో తస్మై స్వసుఖం లభేత్ ॥)

ఎ. భక్తిచే హృదయపుండరీక పుష్పము మధ్యపూజ
చేయడము మూడువిధంబులందు బాహ్యభక్తి అనగా (పరో
క్షభావముగా పూజించుట) ౨ అనన్యభక్తి అనగా (అపరో
క్షభావముగా ధ్యానించుట) ౩ ఏకాంతభక్తి అనగా (సద్రూప
చిద్రూప పరబ్రహ్మమును శక్తికొలదియే కీర్తనజ్ఞానంబున
నిశ్చయముగా నెంచి పూజించుట) ఇట్లు మానసంబున అత్మా
నాధనచేయుచును (శ్లో॥ శ్రవణంకీర్తనంవిష్ణో స్మరణంపాద
సేవనం అచ్చనం వందనం ధ్యానం శక్తిమాన్మనివేదనం) బహు
న్యాయానుగుణ్యంబుగా నానాధనచేయునట్టి ప్రత్యగత్వ నిద
ర్శనానందములో శ్రోత్రాదీ జ్ఞానేంద్రియములు గి అధ్యాత్మిక
ము రాగాదిక క్షోద్రుద్రియములు గి అదిష్ఠాతిక మనసాద్యంతికర
ణములు ర కూడి అద్వైతవిషయ దుఃఖము లాస్థికంబవని
న క్షోద్రుద్రియములను తాత్పర్యచందంబున స్వాదీనములోనుంచు
కొని యుండుస్థితిప్రజ్ఞలు ధ్యానారంభములో దేహమను దేహ
లయంబుగా నెంచి యేకాంతస్థగముజేరి మనోవృత్తులడంచి బు
ద్ధి పరమార్థయందు జేర్చి నవవిధ శత్రూషలు చేయుచుండెడి
ముముక్షువులు కృతకృత్యులగుదురు కైవల్యపాప్తికి నదుపా
యమైన యోగసాధనమిదియే సూర్యుడుదయమై చీకటినణగిం

౪౦

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

తెందుచుండుటయే జీవన్ముక్తికి సాధనమని గ్రహించవగు॥

క॥ గురుశిష్య బావకల్పక॥ గురుశిష్యాచారధర్మగుణపరిపాలా॥

గురుశిష్యరూపభావీ॥ గురుశిష్యకావశాధగుణగురుమూర్తి॥

పంచమలముల వివరము.

సమాహారాయ జేనాయ మహామానూ త్రిశూరినే॥ తాపశా

య మహేశాయ తత్త్వజ్ఞానప్రదాయినే॥

సమః పరాయదుద్రాయ మహారాయనమాసమః । విశ్వమూ

ర్తీమహేశాయ విశ్వధారాయ జేనమః॥

సమాధిక్షణవచ్చేద కారణాయామలాశ్మనా॥ కాలకాలాయ

కాలాయ కాలాతీతాయ జేనమః॥

పంచమలములవగా ఆగవము ౨ కార్మికము ౩ మాయి
కము ౪ మాయే ౫ తిరోధానములని యెఱుంగవగు॥

౧ ఆగవమలమనగా.— పరబ్రహ్మవిషయిక జ్ఞానము
కలుగుచున్నప్పుడు దానిమదకు చేయుచుండుబుద్ధి.

౨ కార్మికమలమనగా.— గురుస్వాములు వేదాంత
శాస్త్రవిషయిక జ్ఞానముచుభోధించుపవ్వనుగాని వివికదయం
దుగాని యితరవృత్తులు గల్పించుచుండు బుద్ధి.

౩ మాయికమలమనగా.— పరబ్రహ్మవిషయిక జ్ఞాన
మును మదివంటనివ్వక చేయుచుండు మూఢబుద్ధి.

౪ మాయేమలమనగా.— పాపకార్యములయందు
మనస్సును హారజెట్టి అందేసంతోషించు చేయుచుండుబుద్ధి.

౧. తిరోధాన మలమనగా — నిత్యానిత్య పరిపూర్ణపర బ్రహ్మమందు అనిత్యబుద్ధిని గల్పించి యావరబ్రహ్మమునకంటె వేరు చేపరలు మంత్రతంత్రములు క్రియలు మతములున్నట్లు సాధనములున్నట్లుగల్పించి జననమరణ ప్రవాహములలో జొని పి యనుభవించజేయు చుండుబుద్ధి.

శ్లో॥ జేనస్యాపిప్రపంచత్వా త్రాప్నోభ్యావస్థితః కుఠః ; అజ్ఞాన జనబోధాయ ప్రారబ్ధం వ్యక్తివైశ్రుతిః॥

వ. అనగా శరీరము వృద్ధాది భూతసంయోగ వికార మునకు ప్రారబ్ధము గలుగఁజాలదు ప్రారబ్ధము జ్ఞానహీనులకొర కు చెప్పబడి యున్నది సుజ్ఞానతత్త్వపూర్ణోదయము కలుగుచుం డగా నీదేహాది ప్రపంచమునకు ప్రారబ్ధకర్మలు లేవని వేదము లుచ్చరించుచున్నవి (ప్రారబ్ధము లేనేలేదని) యజ్ఞానులకుపదే శించినచో నాయజ్ఞానులు పాటువడరని ప్రారబ్ధమున్నట్లు చెప్ప బడియున్నది ఏమనుచుదు బ్రహ్మసుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ మంది వృద్ధిబాంధుచున్నాడో యీమనుచుదు ముల్లోకములలో పూజ్యుడై ప్రకాశించును.

—[*] తాపత్రయ వివరము. [*]—

శ్లో॥ రక్షరక్షమహాదేవ క్షమస్యకరుణాలయః । భక్తచిత్త సమూహిన బ్రహ్మవిష్ణు శివార్చకః॥

శ్లో॥ జతేంద్రియాయ నిత్యాయ జితక్రోధాయతేనమః । వసుః పాపాండభంగాయ వసుః పాప హరాయతే॥

రర

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

తుండైయునుట) నిట్టిచతుర్విద శీత్రూపలుచేయుచు గురుని పూజించుచుడు వార లే ప్రియసిష్యులగుచుందురు.

—[*] కం దార్థ ము లు. [*]—

పరిపూర్ణమైనవిగ్గుణ | పరవస్తువుగానరాదు బడసెదరె
టులగా | గురిగుర్తు లేనివారికి | నిరతాబగుబట్టబయలు | నిజము
గాదన్నా ♦ సద్గురుభక్తి ♦ భజియింపకున్న ♦ అజపమందితత్త్వ
మాన్యతసూన్యము | సుజ్ఞానేకవ్యక్త సూక్ష్మముమదిలోన |
నిజపమాదిని ధర్మనంబున | నిర్వికార నిరంజనంబగు | విజితమా
నన భావమండక | విహరణం బానరించువారికి ♦ నిజముగాద
న్నా ♦ సద్గురుభక్తి ♦ భజియింపకున్న ||

—[*] సాధనచతుష్టయ సంపత్తివివరము. [*]—

శ్లో! అజ్ఞానకలుషంజీవం జ్ఞానాభ్యాసాద్వి నిర్మలమ్ | కృత్వా
జ్ఞానం స్వయంవశ్యే జ్వలంతత క రణువత్ |

వ. అనగాచిరకాలము జ్ఞానాభ్యాసమువల్ల యజ్ఞానము
నశించి పరిశుద్ధునిగా జేయుచు ఇంచువఱిఁజ నరుగదీసిన గంధ
మును జలమున చేర్చినతోడనే జలమునందలి బురద వేరగువట్లు
జ్ఞానముచే నజ్ఞానమడంగి జీవన్ముక్తి కుటించుచుండును.

శ్లో! బోధోవ్యసాధనేభ్యాహి సాక్షాన్మోక్షక సాధనమ్ |
పాకస్యవహ్నివత్ జ్ఞానం | వినామోక్షోపసద్గతిః ||

వ. తపో మంత్రయోగాదులు జ్ఞానమునుపుట్టించి తద్వ్యా
రామోక్షము సాధించగలవుగాని జ్ఞానసమాపసాధనకాదు పు
ట్టినప్పటినుంచి యుండు నజ్ఞానము నాశమైనతోడనే పుట్టెనుజా

నముచే స్వారాజ్యాభిషేకమునుపొంది మోక్షమంద వచ్చును అన్నివస్తువులు పాకముచేయుటకు గలిగియున్నను నిష్పలేక పాకముగాదుగనుక జ్ఞానములేక మోక్షమబ్బదు.

శ్లో॥ అవిరోధిత యాకమక నావిద్యా వినివర్తయేత్ ।
విద్యావిద్యానిహంతేవ తేజస్తిమిరసాఘవత్ ॥

వ. అనగా అజ్ఞానము ప్రపంచమునకు మూలప్రకృతి ప్రపంచాంతర్యుతము లేన కమలు జన్యజనకములు గనుక కమలుచే నజ్ఞానముపడచి సుజ్ఞాన స్వయంప్రకాశమును సం గ్రహించుటయే మోక్షమార్గము.

క॥ జీవిపోకముందే జీవవస్తువులిద్ది । జీవినిలుపవలయు జీవన ముగి । జీవితొలగువెనక జీవవస్తువులేల । విశ్వదాభిరామ విసరవేమ ।

గీ॥ తాముగన్నవారు తముగన్నవారును । చచ్చుటెల్లతమకు సాక్షిగాదే । బ్రతుకుటెల్లతమకు బ్రహ్మకల్పంబులా । విశ్వదాభిరామ విసరవేమ॥

శ్లో॥ చక్తిసాధనయుక్తేన విచారః పురుషేనహి । కర్తవ్యో జ్ఞానసిద్ధ్యర్థ మాత్మనశ్చుభమిచ్ఛతా॥

వ. అనగా లోకమున పరసుఖమును గోరుపురుషుండు సాధనచతుష్టయ సంపత్తినిచే సంపాదించవలయును.

శ్లో॥ నోత్పద్యతే వినాజ్ఞానం విచారేణాన్యసాధనైః । యథా పదార్థజానంహి ప్రకాశేన వినాక్వదిత్ ।

వ. అనగాలోకమున సూర్యప్రకాశములేక పోయిన

నేదియుకనుపడదు అట్లే సాధనచతుష్టయము లేనప్పుడు రత్న
జ్ఞానము పుట్టనేరదు సుజ్ఞానరత్న పూర్ణోదయ భావముచే
విజ్ఞానమోక్షము సిద్ధించును.

తే॥ వర్ణములు పెక్కులై యున్న జానియందు! గలిగియున్నట్టి
జీవు డొక్కండును వ్వే । బహువిధచ్ఛాయలై యున్న పశు
లయందు । పాలుదానొక్కపైయున్న భంగివోలె॥

తే॥ కర్మములు జేసిపెక్కులై కానబడియు । కర్మములుచెడ
నొక్కపై గానవచ్చు । గానకర్మంబులనువని గ్రాగుట
యును । నేకరూపంబుజేవాల్సి యెల్లప్రాద్దు॥

క॥ తనలోనర్వంబుండగ! తనలోపల పెదకలేకధరలోపెదకే ।
తనువులమోసెను యెద్దల । మనమునదెలుపంగ పశమె
మహిలోనేమా॥

వ. జీవులకు నావరణము లేదుగలవందు—౧ దుఃఖము
౨ శరీరపరిగ్రహము ౩ కర్మ ౪ రాగద్వేషములు ౫ అభిమా
నము ౬ అవివేకము ౭ అజ్ఞానము=దుఃఖము, శరీరపరిగ్రహము
వల్ల గలుగుచుండును శరీర పరిగ్రహము కర్మవల్ల లభించును
కర్మ రాగ ద్వేషములవల్ల లభించుచుండును రాగ ద్వేషాదులు
అభిమానమువల్ల వచ్చుచుండును అభిమాన మవివేకమువల్లప్రా
ప్తమగును అవివేకమజ్ఞానమువల్లవచ్చును అజ్ఞానమనాదియైనది
శ్రీగురుస్వాముల కరుణచే సుజ్ఞానరత్న పూర్ణోదయమందిన
యజ్ఞానముపొరించును నాయజ్ఞాన మడంగినతోడనే యవివేక
మును యవివేక మడంగినతోడనే యభిమానమును యభిమాన

మహాగీతతోడనే రాగద్వేషములును రాగద్వేషము లడంగివ
తోడనే కర్మయును కర్మతోడ శరీరపరిగ్రహమును శరీరపరిగ్ర
హముతోడనే దుఃఖము పటాపంచలై కృశించుచుండును ఇట్టి
మర్మమును గురూపదేశ సాధననల్ల సప్తావరణములు దాటివట్టి
వారు నీటియందలి నివాసంబైయుండు సక్రలబునేనుగూ బట్టి
పీనుంగుజేయుచుండు పట్టినక్రంబు బైటికివచ్చిన భషకంబుచే
భంగపడు దీనిని గురునివల్ల సప్తావరణములు నశించినచో
ముక్తిమార్గ మరిచేరిదై య్యుండునని గ్రహించందగు నెట్లనిన
సప్తావరణములుదాటి సాధనచతుష్టయసంపత్తిగలిగి యున్న
వారలకు నిత్యానిత్య వివేకము ఇహమూత్రార్థ ఫలభోగవిరా
గము శమాధి పట్కునంపత్తియు ముముక్షుత్వములను నాల్గు
విధములలో మొదటిదైన నిత్యానిత్య వివేకమనగా దృశ్యప్ర
పంచమంతా మిథ్యగానెంచి బ్రహ్మసత్యమని మది నెఱుంగుట
రెండవదైన నిహమూత్రార్థ ఫలభోగ విరాగమనగా నీమహా
లోక సంవత్సరపులనెల్ల వమనాన్నమును మలమును మూత్ర
మును ఆశించక రోయునట్లు లోక వాసనలయందు నిరాశగలిగి
యుండుట శమాది పట్కునంపత్తియనగా శమము దమము
ఉపరతి తిరీక్షశ్రద్ధ సమాధానములను సుగుణములారును గలి
గియుండుట అందుశమమనగా వంతరీంద్రియ నిగ్రహము దమ
మనగా బాహ్యేంద్రియ నిగ్రహము ఉపరతియనగా వర్వక
ర్మలుచేయుచు క్రమప్రకారము సన్యశించియుండుట తిరీక్షయ
నగా సుఖదుఃఖ ములయందు సహించి నొక్కతీరుగానుండుట

క్రేర్థయవగా గురువ్రయందు వేదాంతమందు ఈశ్వరుని యం
దు విశ్వానము విమనకయందుట నమాదియనగా మహావాక్య
ములను మనస్సునదృఢ పరచుకొనుచు పరమాత్మయందు బుద్ధి
నొక్కి తీరైకనిష్ఠతో వైశ్యమందుచుండుట ఇట్టి సాధనచతు
ష్టయ సంపత్తిగ్ధి గలిగినవారలే మోక్షాధికార్థుగా నెఱుంగ
నగు చిదాభిప్రాయమైన జీవుని చిత్తచైతన్యమును కూటస్తుడైన
పరమాత్మయందు జేర్చి మనోరాధ్యమను కోరి పరమకుండలి
యగు బ్రహ్మను సహస్త్వరదళ పద్మకర్ణిక కుహరాంతరమం
దు కుండలిచేర సాధించుటయే సాధనము।

—[*] రాగ ద్వేషాదులవివరము. [*]—

శ్లో॥ రజనవర్షవదాత్మానం జీవంజ్ఞాత్వాం భయంవహేత్ ।

నాహంజీవః పరాత్మేది జ్ఞాతశ్చేత్సిద్ధియోభవేత్॥

ప. అనగా జీవుడు రాగాదులతోచేరి అహంకారముచే
సుఖదుఃఖముల ననుభవించు నద్భుతజ్ఞానముచే నాత్మజ్ఞానోద
యమైన నిర్భయమందగు।

శ్లో॥ అమనస్త్యాన్న మేదుఃఖి రాగ ద్వేషభయదాయః । అపా

నోహ్యమనాశ్శుభ్ర) ఇత్యాది శ్రుతిశాసనాత్॥

ప. అనగా ఆత్మప్రాణము మనస్సులేని పరిశుద్ధుడని
శ్రుతులప్రమాణము గనుక తనకువనోధర్మ సుఖదుఃఖములు
లేవని చింతించుచుండుదగు।

శ్లో॥ తత్త్వామోహ ర్జవంహత్యా రాగ ద్వేషాధిరాక్షసాః ।

యోగీశాంతి సమాయుక్తః ఆత్మారామా విరాజతే॥

వ. అనగా నిశ్చేషముగా కామక్రోధాది రాజసురి
జయించి నిశ్చలదిత్తుడై తనంతటతానే సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణో
దయానందమును పొందందగు॥

క॥ జ్ఞానమనన్తరేహి శ్రుతుం బోనదచ సమస్తమః॥ ఖ మోహమశం
బుల్ । మానవులకు మోక్షప్రదమై నాశనంహిత పదము
నందగ జేయుగా॥

రాగ ద్వేషాదులు ౧౩ విధములైయున్నవి జీవులుసేపద
మూడును జయించవలెను ౧ రాగము ౨ ద్వేషము ౩ కామము
౪ క్రోధము ౫ లోభము ౬ మోహము ౭ మదము ౮ మాత్సర్యము
౯ కుర్వ్య ౧౦ అనూయ ౧౧ దుంభము ౧౨ దర్పము ౧౩ అహం
కారము నీపదమూడు విధములలో మొదటి రాగమనగా పర
స్త్రిలయందలి గమనము ద్వేషమనగా అపకారముచేయవలె
ననుచిత్తవృత్తి కామమనగా మిక్కిలిసంపాదనయందు కోర్కె
యుండడము క్రోధమనగా తనకార్య విఘ్న మొనర్చినవారినికీడ్చిం
చుటకై గలిగిడు చిత్తోద్రేకము లోభమనగా తనపాత్రును యిత
రులకు యివ్వకూడదనే చిత్తవృత్తి మదమనగా తానుదేమిచే
సివను చెల్లుచున్నదను గర్వవృత్తి మాత్సర్యమనగా నితరులు
హెచ్చుగానుండుటకు నహించవి చిత్తవృత్తి కుర్వ్యయనగాత
నతోపాటి యితరులు కష్టపడవలెననెడు చిత్తవృత్తి దుంభమన
గా తానుచేయుకార్యము యితరులు మెచ్చుచుండురనే కోర్కె
గలచిత్తవృత్తి దర్పమనగా నేనేసమర్థుడను నాకుసాటిలేదను

చిత్తవృత్తి అహంకారమనగా వట్టినవట్టు విడువక అడలించు చిత్తవృత్తి.

౪. మేలును కీడును చెందును! వాలాయము నొక్కరీతి వైరాగ్యముతో! జాలించడకను చెందము! నేలెడువాడిక జనించ నేరడుచీవా॥

౫. కామము క్రోధములోభము! బాములకిర వైనవైరి వర్ధనలరయ్య! ధీనుగులు బరిమార్తురు కామాదుల చూరగొనుము ఘట్టిగచీవా!

—[*] మావనపూజా సంగ్రహము. [*]—

జ్ఞో! పాహిపాహి పరబ్రహ్మ పాహిపాహి స్వయంప్రభు! మమయింతా రనందేవా బృహిమి లోకనాయక!॥

పంచచామః— మనంబెఘాల మాక్కుముల్ప మూక్రుమానమేయములే! మనంబెకామరాగరోష మిర్సరాది వృత్తులు! న్మనంబెసర్వసర్వముల్కనంబె బంధమోక్షములే! మనంబెదృక్పశ్యతుంలేయుగ! గ్రహంబుచే నెఱిగివగ!

తే! సర్వసంసార మునుమాన నముననొడవు! సర్వసంసారమునుమాన నముననుండు! సర్వసంసారమునుమాన నముననడంగు! సర్వసంసార మునుమాన సంబెయ్యగును॥

౪. తనుదాగావని మనుజుని! మనమునిరోధింపబడక మునుచు దిరుగుగ! దనుదాగను సత్పురుషుని! మనమానందాభియందు మగ్నతనొందుగ!

క॥ ఈమంత్ర మశవమున నీ భామామణియెవ్వరై న బ్రాహ్మ
గునుభో! యీమంత్ర మెఱుగకుండిని భూమీసురు డెట్టుల
గును బుద్ధిదలంపగా॥

క॥ జ్ఞానోదయముగలిగిన! మానవులకు పాపః క్షులు మారణ
మానుని అనినకటక పుబీచము! తోనిర్మలనీరుచేరితొలగును
మలినం॥

మ॥ నిరతంబుగా భజించు నజ్ఞనువనో నేత్రాభిరామమైకను
స్థిరదివ్యవ్రళగల్గు కొస్తుభమ చిశ్లిష్టాబు నై యొప్పునావర
యోగీశ్వర వంద్యమానుడగు సర్వస్వామి లక్ష్మీశుకంధర
మాత్మగా గదియించి తద్గుణగణ ధ్యానంబుసేయగదగుగా॥

క॥ హరిసేవ నాప్రియవ్రతు! దరయగ కై వల్యవదవి వందుట
యరుదే! ధరణింబాలుండైనను! హరినామ స్మరణకెందు వ
వ్యయపదముగా॥

ఉ॥ మానసపూజయొందునమహా మయముద్భుతమేరికెప్పుడుగా!
ధ్యానములేదున్యాసకక తస్త్వములేమియు నుండఁజొపుచు!
స్నానము నొల్లవాసనము చక్కనితావులు కోర దెన్నకుగా!
పానముభోజనంబులను పాకములెంచదు బ్రహ్మమేనుమా॥

క॥ నీనేత్రంబులతోగని! మానక పూజంపువెలిని మంత్రంబే
లా! తానేవెలుగై యుండగ! మానకుమా బ్రహ్మవదము
మాయలులేనే!

క॥ ఈపూజ గలుగుజ్ఞానులు! యేపూజలుశాయభోమ యేక

మువెలుగే! ప్రాపును విశ్వబ్రహ్మము లోపల బైలందునిం
డు లోలోకములగా॥

గీ॥ విశ్వమందునాత్మ వెలయుట నెఱుగక । వేరెయుండుననుచు
వెదుకనేల! తనదులోనయాత్మ యొనరియుట నిజమ్ము॥ వి॥

క॥ ఈపూజచేయువారికి! నేపూటను మ్రొక్కుచుండు నిజము
గనేనే! యాపుణ్యాస్మలరూపము । కాపాడుదు సర్వలోక
కాపైనేనే!

జ్ఞానోద్రియ కర్మోద్రియ అంతరింద్రియములు పూజా
పాత్రములుగాను గంగాయమున సరస్వతులను పేరంబరిగడు
యిడపింగళ సుషుమ్నలు అధిపేక జలంబులుగాను వట్కమల
ములు పుచ్చములుగాను జలరాగ్ని రూపముగాను చిత్కళలు
దీపముగాను బ్రహ్మనందము నైకద్రవ్యముగాను సూర్యచంద్ర
మండలముల జ్యోతులారతులుగాను శరీరమనెడు దేవాలయ
మందు సహస్రారసింహాసనముపైన పరమార్థస్వరూప చిద్భిం
హ్నంబును భావించి పూజించియానంద మొందుచుంట ఈశ్వర
ప్రణిదాన భావనాయంత్ర మనిపేరుచే పెద్దలు వక్కాణించుదు
రట్టి మానసధ్యానము నేకాగ్ర చిత్తంబుతోడ స్థిరింపు చుండిన
మోక్షమరచేతిదై ఘటిల్లుచుండు॥

క॥ మానస కమలమునందున! శ్రీనారాయణమూర్తి జింతించు
చులో! ధ్యానమనీయుటసగుగా ధానంబనియోద్రు సుజ
నులమలవివేకా॥

వ. ఈ సగుణమునందు హృదయపద్మమ్మన తటస్థుడగు
 గన్వయాప పరబ్రహ్మమును నిలిపి సమస్త వస్తువులను గల్పించి
 పోడ శోపచారములచే ధ్యానించుట సగుణము అధ్యాసులకు
 అతిసుఖకరమై మోక్షసాధనమై యుండును నిర్గుణ ధ్యానంబు
 పరబ్రహ్మమతానను దృఢముగలుగుదాక నిర్వికల్పబ్రహ్మని
 వ్యసిద్ధి లభించదుగాన ప్రథమమందు సగుణ ధ్యానపాతముపై
 పొందినవారి కేనిర్గుణధ్యానసమాధి సిద్ధించుననిగ్రహించందగు॥

క॥ మన సెద్ది దలచుచుదియే యదిగనుగాను నదియే బ్రహ్మ మ
 నునగ్గురినా హృదయంబుననిలుపుట దీనదయాపర పంతు
 దారుణయోగమగుట॥

గీ॥ శిలలుజూచినరులు శివుడని మెత్తురు శిలలుశిలలుగాని శివు
 డుగాని తనదులోనశివుని దానేల తెలియడో విశ్వదాభి
 రామదీనక వేమ॥

తే॥ నహితదేహేంద్రియప్రాణ మానసాది దృశ్యములుగాను
 వేసిని జెలియుచుండు దృశ్యరూపుడవనుచు జింతించు
 టరయ ద్యానయోగంబు బ్రహ్మవిధ్యానిధానా॥

గీ॥ విషయ గుణయింద్రియంబుల విద్యయందు బ్రాంతియును
 లేకజ్ఞాన భావంబునొంది యున్నవాడు ప్రపంచంబు నున్న
 వాడు శాశ్వతంబునమాన సార్వభౌమతనదే॥

శ్లో॥ పూజాకోటి వతుంస్తోత్రం స్తోత్రంకోటి సమాజనః॥ ఐవ
 కోటి సమంధ్యానం ధ్యానకోటి సమాలయః॥

వ. బట్టిధ్యానంబున పరితృప్తి పొందందగు॥

౫౪

సుఖానతత్త్వ పూర్వోదయం బను

—[*] పంచీరణ వివరము. [*]—

శ్లో॥ అదిత్యా వ్యక్తరూపాయ నిర్గుణాత్మ గురుకాత్మనః ।
అశేష జగదాధార మూర్తయే బ్రహ్మశేనమః॥

ప. శ్రీకైవల్య పదంబునవ్వని కృపా సిద్ధించునాదేవు
ని లోకత్రాణ పరాయణుని జగదుగ్ర లోకత్రయీకార
ణుని సాకారుని దీవిర్వికారునగుణుని స్వానందపూర్ణాత్మని
శ్రీకల్యాణ గుణావి రామునిమదిగ వేచింతుశ్రీరాముని॥

శ్లో॥ అఖండ మండలాకారం వ్యాప్తయేన చరాచరం తత్ప
దందర్శితయేన తస్మై శ్రీగుర వేనమః॥

గీ. ఎవ్వకష్టావతిమిరంబు నెఱుగుమనుచు । నయనములయందు
జ్ఞానాబజవంబునుంచి । కల్పవంబులదొలగించి కాచితనుచు ।
తెప్పరశ్చించుగురువు చంతి జేరనగును॥

గీ. అశచేతమనుజ లాయువుగలనాథుని దీరుగుచుండ్రుభ్రమను
ద్రిప్పరేక । మురికిబాండమందు మునుగుయీగలుభంగి ।
విశ్వదాధిరామ విసరవేష॥

శ్లో॥ అనాద్యవిద్యానిర్వాచ్యా కారణోపాధిసుచ్యతే
ఉపాధిత్రి తయాదవ్యం మాతాస్థాన మవధారయేత్॥

ప. అనగా తెలియబడని మాయయనను యజ్ఞానము
మూలమాక్మ కారణప్రపంచములు ఈశ్వరునికి కారణ కరీరము
లైనవి యీశరీరముల కతిరి క్రమమైనవాడు అత్యయని గ్రహిం
చు చుండంగు.

శ్లో॥ పంచప్రాణ మనోబుద్ధి దశేంద్రియ పమన్వితం । ఆపం
చీకృత భూతోత్థం సూక్ష్మాంగభోగ సాధనం॥

వ. అనగా ప్రాణనాయువు అయిదు భేదములై త్వక్కు
చక్షుశ్రోత్ర జిహ్వఘ్రీణములని ఙ్గానేంద్రియములైదు వాక్పా
ణిపాద యూపస్థలని కర్మేంద్రియములైదు సంకల్ప వికల్పము
లైన యంతరి కరణములొగూడిన ఎనమ్మ నిశ్చయరూపమైన
బుద్ధి ఈదిహేను అవయవములు కలిగిన సూక్ష్మశరీరమేలింగ
శరీరము యిదిఆత్మభోగ సాధనమైయుండును.

శ్లో॥ ఉపాదానైకలాదాః జగంతివరమేశ్వరే । సగంధితిల
యంయూతి బుద్ధౌదా ఇవవారిణి॥

వ. నీటియందు బుద్ధులుపుట్టినశించి నీరగు చూడనట్లు
పరమాత్మ యందునేక బ్రహ్మాండము లుత్పత్తిస్థితిలయమగుచు
వేరుగాకనుపడినప్పటికిని నశించి పరమాత్మ యందే లీనమగు
చుండును.

శ్లో॥ వాయుప్రాణ స్తథాకాశ స్త్రీవిధోజీవ సంజ్ఞకః॥

ప్రాణాపాన వశోజీవో । హృదయోద్ధ్వం ప్రధావతి॥

ప్రాణంయావభిన్నితోభేదహే । అపానంతు నిరోధయేత్॥

యావద్దృష్టి ద్భృగ్భోగ్భద్రాతావత్కాలంభయంకుతః॥

వ. నిరవధిక శూన్యమైనది ఆకాశము అందు గాఢాం
ధకారమైనది మహదాకాశము అందు ప్రళయనలమైనది వరా
కాశము అందు అతిధ్యుతి ప్రచయమైనది తత్వాకాశము అం
దురవికోటి శంకాశమైనది సూర్యాకాశము యీవంచాకాశ

ముల కత్తిరిమై ఏకాకారమై వాచామ గోచరిమైన జ్ఞప్తియే
 పరమాత్మ స్వరూపము అద్యయ బ్రహ్మముప్రకృతి చేరుటవలన
 అందపిండ బ్రహ్మాండము లుత్పల్లమై తనంతటనవియే నీనమ
 గుమన్నవి--పరమాత్మయైన బ్రహ్మాంబునందు మాయాకల్పిత
 ముగా కాలముద్రోది బింద్యాకృతి జనియించి నందున్న అర్థ
 చంద్రాకృతితోచె దానివలన కుండలాకృతితోచె దానివలన
 దండాకృతితోచె వట్టి బిందువునను నీజము (య) అర్థచంద్రా
 కృతికి నీజము (వ) కుండలాకృతికి నీజము (శ) దండాకృతికి నీజ
 ము (మ) తారకాకృతికి నీజము(న)వట్లు (నమశివాయ) యను
 పంచాక్షరములలో (యకారము) ఈశానముఖ బ్రహ్మాయను
 (వకారము) తత్పురషమగు బ్రహ్మ (శికారము) అక్షరముఖ
 బ్రహ్మ (మకారము) వామదేవముఖబ్రహ్మ (నకారము) సద్యో
 జాత బ్రహ్మమని పైయైదు బ్రహ్మలుబుట్టిరి ఆపరమాత్మయగు
 విరాట్పురుషుడు హిరణ్యగర్భునికి అందాకృతిగా అవ్యక్త నీజ
 ము దోచినందున నిరుపైయైదు తత్త్వశరీరములుబుట్టెను ౧
 ఆకాశము ౨ వాయువు ౩ అగ్ని ౪ భలంగి ౫ పృథ్వీ నాపృథ్వీ
 యందోవదులును సరమృగ పక్ష్యాది సర్వప్రపంచము బుట్టెను
 ఆమహా పంచభూతములు పృథ్వీజలము అగ్నివాయువు ఆకాశ
 ములకు స్థానములు పృథ్వీకి నీజం (లం) గుడస్థానము జలము
 నకు నీజం (వం) లింగస్థానముఅగ్నికి నీజం (రం) నాభిస్థాన
 ము వాయువునకు నీజం (యం) హృదయస్థానము ఆకాశ
 మునకు నీజము (హం) కంఠస్థానము యీస్థానములకు పంచ

కర్తలు బ్రహ్మవిష్ణుగుడకుశ్వర సదాశివులైరి పంచశక్తులుక్రి-
యాశక్తి-జ్ఞానశక్తి-ఇచ్ఛాశక్తి-వరాశక్తి-సహజశక్తులుబుట్టిరి-
పంచీకరణ తత్త్వములు అగి శరీరములు-జ్ఞాత - ప్రాణము-
శ్రోత్రము- శక్తిము-వాక్కు- శ్చన్నా ఆకాశ సమ్మోహములు
మనస్సు- వ్యాసము-త్వక్కు స్పర్శము - పాణి-గి న్నా వాయు
సమ్మందములు బుద్ధి ఉదాసము చక్రపు రూపము పాదముగి
న్నా అగ్నిసమ్మందములు చిత్తం సమానము జంహ్వ రసము
గుచ్ఛముగి న్నా జలసమ్మందములు అహంకారము అపానము
ఘోరిము గంధము ఉష్ణగి న్నా పృథ్వీ సమ్మందములు
క్షుల్లి అగి తత్త్వములు.

శ్లో॥ ఉపాదానం ప్రపంచస్య బ్రహ్మతోస్య స్థవిద్యతే ।

తస్మాత్సగ్వః ప్రపంచోయం బ్రహ్మైవాస్తి స చేతంమ్॥

వ. అనగావృథావడి పంచభూతములచేరి గలిగిన ప్రపం-
చ మంతయు బ్రహ్మస్వరూపమే యగుచున్నది।

శ్లో॥ బ్రహ్మణ సర్వభూతాని జాయంతే పరిమాల్భసః । తస్మా

దేతాని బ్రహ్మైవ భవంతి త్యవదాంయేత్ ।

వ. అనగా పరిమాల్మవల్ల సర్వభూతములు పుట్టిచున్న-
వి సకలభూతములు బ్రహ్మగ్నరూపమే వేరుగావు.

శ్లో॥ యదైవ్యోమునీలత్వం యథానరమరస్థలే । పురుషత్వం

యథాష్టానా తద్వద్విత్త్వం చిదార్థిని॥

వ. అనగా ఆకాశమునల్లదని భ్రాంతి గల్గినట్లున్నూ
జలములేనిచోట నెండమావులు జలంబుగా దోచినట్లున్నూ
స్థాణువు పురుషుడుగా దోచినట్లున్నూ పరిమాల్మయంచు ప్రపం-
చ భ్రాంతి నోచుచుండును.

పంచభూతో దృశ్యచైవ పంచవిశతి తత్త్వములు.

	అకాశము	భూమి	అగ్ని	జలము	వాయు
పుణ్య	నాకు	పాణి	పాదం	పాయువు	ఉపస్థానము
జలం	శబ్దము	స్పర్శము	రూపము	రసము	గంధము
అగ్ని	క్రోధము	త్వక్కు	చక్షువు	శింహ్వా	ఘ్రాణము
వాయువు	ప్రణామము	వానము	ఉదానము	సమానము	అపానము
అకాశం	జ్ఞానము	మనస్సు	బుద్ధి	చిత్తం	అహంకారం

ఇట్లు స్థూలాలాంగమైన (శరీరమునకు) బంధకర్మాదులు కామక్రోధ మధమాత్సర్య లబిషడ్వర్గ యత్నవిపాసనిద్రశోక జననమరణ పరమాత్ములు బాధివర్గ అత్రమభావ గోత్ర నామములు మొదలగునవి భ్రమలచేతమాడి పిండందమై పుట్టుట పెరుగుట బాగుపడుట ముసలివాడగుట మృతిజెందుట అను పద్య కారములలో కట్టుబడిన స్థూలాలాంగమున ప్రణవము లో నిశ్వాససంయుక్తమై జీవాత్మ పరమాత్ము లంతరాత్మ చిదాత్మ కమలాత్మ బుండునట్లు రోర లక్షలకుట స్వరూపంబులై యుద్భవించుటకు పంచవిధ యోనులుగల బ్రహ్మనాడి యుద్భవించి సమస్తమునకుకారణమై పంచభూతములలోని సార

ము ననుభవించుటచే ధాతుయుక్తంబై స్త్రీపురుష సంయోగమునబుట్టెను శుక్లశోణితములుకూడి నవమాసములునిండి నేలంబకునవ్వప యోనిస్పృగ్గు తగులుటచే జీవిపూర్వజన్మ పరింపరలుమరచుట మాయకులొనై పుట్టుట గిట్టుటలకు పాల్పడియుండుట పంచభూత సంయోగమేయై యున్నది తల్లి గర్భములో పెరుగుచున్న గి వమాసంబున జీవుడు సంపూర్ణుడై చేరి హృదయకర్మకా కుహరాంతర మధ్యమునందలి చిదాకాశంబున ఓంశబ్ధ స్పటికసంకాశాయనూర్య సామాయ నిరంజనాయ : త్వ సత్యాయ ఓంయని జ్యోతిరాకృతిలో ప్రణవసంకాశమైన (నమశ్శివాయ) యను పంచాక్షరములే పంచముఖంబులై సద్యాజాతము ౨ వామదేవము ౧ కి అఘోరము ౧ ర తత్పురుషము ౧ గి ఈశానము లుద్భవమైయ్యె గసద్యోజాతముకు ఆధారకమలము ౨ వామదేవముకు సావధిష్ఠాన కమలము ౩ అఘోరమునకు మణిపూరకము ౪ తత్పురుషమునకు అనాహతము ౫ ఈశానమునకు విశద్యములు తుల్యమైయ్యె నీలయిదింటికి గోప్యమైన యాక్షేపక కమలమునందు ఆత్మజేరి తిరుగుచుండుట సద్గురూప దేశముచే కాష్ఠంబునందగ్ని బుట్టుచు కాష్ఠంబును దహించునట్లు పాపమును భస్మముచేయుటకు సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయంబందిన ముక్తి బదయవచ్చు సీప్రవంచ పంచీకృత మహాభూతంబులును పంచవిషయంబులును దశేంద్రియములును మనోబుద్ధి చిత్త అహంకారంబులును వీటికిన్నింటికి కారణమైన విశ్వేశక్తియును[॥] గూడి యిరువదినాల్గు తత్త్వంబులై దేహరూపంబున పరిణమించుటవలన క్షేత్రమనియును క్షరమనియును ప్రకృతియనియును అనాత్మయనియును జెప్పబడును అందుమూల ప్రకృతి (శుద్ధసత్త్వమును) మాయయనియును (మరిగెసత్త్వము

ను) అనిత్యయని రెండువిధములు యిట్టిశుద్ధితత్త్వమైన మాయ
యును అమాత్యుకడిష్టాన బ్రహ్మచైతన్యమును మాత్రాప్రకీర్ణం
బనును గూడిన (ఈశ్వరుడు) అందు అవిద్య బ్రహ్మ చైతన్య
మన ప్రతిబింబముతోగూడి జీవుండు పంచవిశేషుండని తేత్ర
స్థాని అక్షుండని పురుషుండని ఆత్మయని జెప్పబడు నిట్టి
ఆత్మను సాఖ్యతాకయోగ సాధనంబులతో సాక్షాత్కరించు
కొనుటయే అపరోక్షానుభవము యిట్టిఅనుభవ మందుటయే
యమనస్కముపై యాకాశపంచకములు వాయుపంచకములు
జలపంచకములు పృథ్వీపంచకములు అనియిడువైయెదుతత్త్వ
ములామెను యీవంచీకరణమును గ్రహించి యందుప్రకాశం
చు నాత్మయే స్వసాక్షి గాభావించి యభావులై యందుటయే
యమనస్కపూర్ణభావము ఆకాశంబున విద్యుర్లక్షణబుట్టి ఆకాశం
బుననే లీనమగుచుండునట్లు పృథ్వీయందుబుట్టిన యోషద శరీ
రములవలెరా పృథ్వీయందే లీనమగుచున్నది (యథాజలము
యందునః)జలమందుబుట్టిన పృథ్వీజలమందే లయమగును అట్లు
జలమందు బుట్టినమనస్సు జలమందే లయమగును తేజమందు
బుట్టినజలము తేజమందు లయమగునట్లు తేజమందుబుట్టిన
అహంకారము తేజమునందే లయమగును వాయువునందు బుట్టి
నయగ్ని వాయువునందు లయమగునట్లు వాయువునందుబుట్టిన
ప్రాణము వాయువునందే లయమగును ఆకాశమునందుబుట్టిన
నాయువు ఆకాశమందు లయమగునట్లే ఆకాశమునందుబుట్టిన
శబ్దము ఆకాశమునందు లయమగును అట్టిశబ్దమే నాదము
నాదబిందుకళలు శబ్దమునందు లయమగుచుండగా నిశ్శబ్దమైన
వస్తువులే పరబ్రహ్మమని సాధనలో మిన్నయై హృదయము
నిశ్శబ్దముగాజేర్చి పట్టుటయే జీవన్ముక్తియనెಂಬడు నిట్టిజీవన్ము

క్రినివరలి యాగములు కర్మలు ఫలాపేక్షచేతేసి అత్యుత్కలం
బున నిదానాడిమార్గముగా ప్రాణమువిడచువారలు ఫలాపే
క్షల ననుసరించి స్వర్గనరకముల ననుభవించి ఫలవర్జము లెత్తు
చుందు రట్టివారు కృష్ణపక్షుని రాత్రిమొదలుకొనగా వాని గిరి
దినములలో పోయితిరుగా జన్మించుచుందురిని వేదాగమా
దుల ప్రమాణములున్నవి.

అత్మ స్థూలపంచీకరణము.				
౧ ఆకాశం	మనస్సు	బుద్ధి	చిత్తము	అహంకారము
సహానవా యపు	అవానవా యపు	ఉదానవా యపు	ప్రాణవా యపు	అపానవా యపు
ప్రాణేంద్రి యము	త్వగేంద్రియ ము	3 అగ్ని చక్షురీంద్రి యము	రసేంద్రి యము	స్పృశేంద్రి యము
శబ్దము	స్పృశ్యము	గూఢము	రజలము రిసము	గంధము
వాగేంద్రి యము	ప్రాణేంద్రి యము	పాణేంద్రి యము	ఉపస్తేంద్రి యము	గిష్టేంద్రి పాయుషేం ద్రీయము

యీస్థూల పంచీకంగామును శ్రీగురుస్వాములద్వారా
గ్రహించి సూక్ష్మపంచీకరంగామునున్నా క్రమంబుగా నిలుగ
వగును॥

సూక్ష్మశరీర పంచీకరంగాము.

పంచీకృతి పంచసూక్ష్మ భూతిము	కాశ ము	వాము పు	అగ్ని	జలము	వృక్షవి	పరస్పరాదనా త్మభూతిము లు
పంచసూక్ష్మ భూతిములు	○	మనస్సు చంద్రుడు	బుద్ధి హస్తరి	చిత్తి ముత్యము	అహం కారము	అంతఃకరణ ములు అధి దేవతలు
పంచసూక్ష్మ భూతిములు	శ్రోత్ర ముడుక్క లు	తృణ వాయు పు	చక్షువు అర్జు ను	జిహ్వ వస్తువు	ఘ్రాణ ము అ స్థినులు	జ్ఞానేంద్రి యములు అ ధిదేవతలు
పంచసూక్ష్మ భూతిములు	సమాన ము జ యును	వ్యావ మవిశ్వ మోని	ఉదాన ములజ డు	ప్రాణ ము విశి ష్టము	అపాన ము విశ్వ కర్మ	సంచలప్రాణ ములు అధి దేవతలు
పంచసూక్ష్మ భూతిములు	వాక్కు జ్యోతి	పాణి ఇంద్రు డు	పాద మువిష్ట ము	గుహ్య ము బ్ర హ్మ	పాయు వు మృ త్యువు	కర్మేంద్రియ ము అధిదేవ తలు

ఈపంచీకరణ భాగములు స్పష్టముగా గురుమాఖంబున
వెలిగినవారిలకు సీవంచభూత ప్రకారములు మనస్సునకు స్పష్ట
ముగా తెలియుచుండును॥

౧౩ వివరము.

క॥ మానస కమలమునందును శ్రీనారాయణమూర్తి నిలిచియు
నుట ॥ ధ్యానము సేయుట నగుగా ధ్యానంబని యంత్రమును
లను వివేకా॥

వ. హృదయకమల పద్మమునందు నిరాట్పురుషుని భా
విందినిలిపి మనస్సుచేత సమస్త వస్తువాహనములు గల్పించు
కొని జోడజోడచారములనుచేస్తూ ధ్యానించుటయే సగుణాద్వా
వంబనంబును సగుణోపాసనయందు తీవేశ్వరలకు భిన్నత్వమును
నిర్గుణోపాసనయందు ఏకత్వమును సిద్ధించును॥

క॥ ఉపతంహ్వాకుప్రాప్తిక్కునా త్రిపుటికమధ్యంబునందు దీపము
తానై ॥ జపియించురామమంత్రము తపసిని గనుగొన్నవా
డు ధన్యకులయ్యును॥

మ॥ ఘనతందూరిక సాంఖ్యయోగములచే గష్టించగానేల యిం
ద్రియముల మర్ధింపగానేల చిక్కినగాముందట గామపిం
చుఘటముగా గన్నట్లు బ్రహ్మంబుగా దను దాగాంచినయం
తలోనిభిలముగా దానై వెలుంగందగుగా॥

శ్లో॥ స్వప్నబాగరితంనాస్తి స్వప్నబాగరితేనహి ద్వయమే
వంలయేనాస్తి లయోపిహు భయోర్నహి॥

వ. స్వప్నములో బాగతబాగతలో స్వప్నములేదుయీ

౬౪

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్వోదయం బను

నెంటిలో లయము లేదులయములోని రెండు లేవనియెరుంగనగు॥

౫॥ మనసేమాయామృగమి । మనసేమిటికై నగాని మఱిబోసి

కా । మనసగు గర్వపు మృగమును మనసునను జంపిన

ముక్తి మహిలో నేమా॥

శ్లో॥ బ్రహ్మైవ సర్వనామాని రూపాణి వివిదానిచ । కర్మాణి
చ సమగ్రాణి భర్తీతి శ్రుతిర్జగత్॥

వ. అనగా పరబ్రహ్మమే సర్వనామంబులు నానారూ
పంబులు సంపూర్ణకర్మలను భరించుచున్నాడని వేదములు బలు
తుచున్నవి.

—[*] కం దార్థము. [*]—

ఎన్నాళ్లుండినకాటికై । తిన్నలవలెధనములున్న దినకూ
టికగు॥ । పున్నంతకాలమిశ్వర సన్నతిమది నెంచుదుంచు॥ స
రణిగన్గొనరానిసర్గళ పరమునీకగురా॥ మరణపునర్భవ మాయ
లకంటని । తిరమైనయీ బ్రహ్మతేజమంటియుండు • నిరుపమం
బగు నిర్గుణంబది । నిరీక్షణుడవై యెన్నుచుండుము • పరాపర
మగు బట్టిబయలే బ్రహ్మతస్మయ జీవభావము । సరణిగన్గొ
నరా • నిరర్గళ పరమునీకగురా॥

౫॥ కలియుగమున మానవులకు సులభముగా ముక్తి నొసగు
సూత్రంబిలలో । పలభక్తియోగమెయని । తెలియంగావల
యుదేటతెల్లముగాగ॥

౬॥ బాలుడు సర్వభోగ విధవంబులచక్కయొందుచున్నాని
వేళనుజేతదాగ్నియది అన్నిధిగాదలపోసి తృప్తుచేసి పోలిక

భక్తవర్యుడిహ భోగములవ్యర్జి జయించిసర్వదా ।

తేలుచునుండుమోదవనధి స్వరమేశ్వర దర్శనంబున॥

తే, గీ. మంచిచేపలుదొరికెడు మనికిపెదకి।

వానిబట్టెమధివరు వలెనుభక్తు।

డరసిసద్గురునెడ బరమాత్ముగట్టి

దివ్యసుఖకర ముక్తిసాధింపవలయు॥

ఆ, వే. ఓడజలమునందు నుండవచ్చునుగాని।

యుండగూడదుదక మోడయందు।

నరుడులోకమందు దిరుగువచ్చు బ్రపంచ।

మతనిలోనినుండు సోనివచ్చు॥

తే, గీ. మంత్రముపదేశమునుజేయు మనుజమాత్రు।

దైవసామాన్య గురుడట్లు గానియుత్త।

మగురుదీశ్వరరూపంబు మదినినాటి।

చిటికలోమోక్ష మొసగును శిష్యునకును॥

క। అదరక నీమదిలోపల చెదరకగురినిలిపిగురువుచే భోధితు

డై । పదరక భావజ్ఞుడవై । కదలక గునుచుండు మెపుచు

భువమతిజేవా॥

క। మాయావాగులు పలువిధ। మాయలు గల్పించి యుపము

మాయించురయా । మాయకు వెలియైచిత్తము। బాయని

గురుజ్ఞాననిష్ఠ బడయుముజేవా॥

వ. ఇట్టి సుఖమునే మోక్షమును యెడబాయక ధ్యా
నరూపంబున గ్రహించుచుండంగు నట్లుచేయనిచో దుఃఖము

నెడి మరణ హేతువు సంగ్రహప్రమగుటయే ఆత్మనావరణ శక్తి చే దుఃఖముసంభవమై మోడటి జన్మకారణమైన దుఃఖము సంభవించుచుండును యజన్మకారణ దుఃఖమువకు కర్మయభిమానకారణము యభిమానమువకు అజ్ఞానముకారణము ఆయజ్ఞానము నూయవలన కారణమైవచ్చుచుండును మాయనుజయించిన బ్రహ్మజ్ఞుడే మోక్షార్హుడగుచుండును.

శ్లో! మనయేవమనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోగి ।

బంధాయవిషయాశక్తృ ముక్తానిర్విషయంమతం ।

మనస్సు విషయ సంగమములేక నిర్విషయమై యుండులే ముక్తి మనస్సు బ్రహ్మయనందుకలియక నిర్విషయముకానేరదు లవగాముజలంబున ప్రవేశమై కలియునట్లుజేవుండు బ్రహ్మసాక్షాత్కారమువండు బ్రహ్మమగుచుండును ।

శ్లో! సత్యచిద్భూత మఖండమద్వయం । నర్వదృశ్యరహితం నిరామయం ।

అనగా కాలత్రయభాద్యము దట్టమైన జ్ఞానస్వరూపము పరిపూర్ణము అద్వితీయమైనది సకల దృశ్యవిరహితమైన మాయారూపు రాగములేనిది (బ్ర)యత్పరవిముఖుద్వయం శివం । తత్సాహమితి మానమాశ్రయం । అనగా అద్వితీయపర బ్రహ్మమును శాశ్వతంబుగా నైక్యముజెందుటయే మదిలో నమియుదోచని మానముద్రచే పరిపూర్తిజెందియుండుట మజ్జానతత్త్వ పూర్ణోదయభావమంది విదేహముక్తి నొందుటయని తెలియుచుండం దగు॥

సమాధిలక్షణ వివరము.

శ్లో॥ బ్రహ్మవిష్ణు శివసాక్షాత్ గోవిందో గతిదాయకః |
పీతాంబరో ధరోజేవో మాధవశ్శివసేవితః॥

సమాధి పవిత్రమని నిర్వికల్పమని ద్వివిధములై యుండునవికల్పము దృశ్యానువిధనవికల్పమని శబ్దానువిధనవికల్పమని రెండు తెఱంగులును నిర్వికల్పమున్న గూడి త్రివిధంబులయ్యెను. మూడున్న యన్యముగాతోచెడు దేవతలు మొదలుగాగల బ్రహ్మాండములోనుగాగల చేతనాచేతనములు తెలివితెలుపులు గట్టి గట్టుచుండునట్టివ్రజ్ఞచే బ్రహ్మమునెఱింగి వేఱుగాతోచుచున్న పరబ్రహ్మమును దర్శించుట సవికల్పకము తానేయాపరబ్రహ్మముగా భావించుటచే వృత్తులడంగియుండుట నిర్వికల్పక సమాధి అందునచ్చిదానంద పరబ్రహ్మ స్వరూపమైయుండుట అంతరనిర్వికల్పక సమాధిగా నెన్నండగు.

క॥ ధ్యానసమాధ్యాదికవిహి । తానుష్ఠానములయెడహి తంపు బనులుదా । బూనిసలుపంగనోపని మానవులకునేల ముక్తి మార్గముగలుగు॥

క॥ తమనిజము దామెఱుంగక । తమమునబడి సర్వదేవ దయా యుడిగిమది॥ శమదమగుణములునిలుపని తమతులకును రారవంబు గురుగతిగాదే॥

తే॥ కొందరాత్మతత్వ మెఱుంగుదుమటంచు |
గర్వలైనిక్కిచిత్త నిగ్రహములేదు॥

నువరతినుఖంబుగానక విపులవిషయ!

రాగబోలత జెడుమరూరక మహాత్మా!

క॥ సర్వావస్థలయందును సర్వంబును బ్రహ్మమనుచు సతతము గనినా॥ సర్వవికృతి రహితసహజ॥ నిర్వాణసమాధియగు వినిర్మలచరితా॥

తే॥ జ్ఞానవిజ్ఞాన యుక్తుడై య్యు సంతతంబు!

నాత్మభావన లేకున్న యతనియింద్రి

యంబులు మనంబులమకు వశంబుచేసి

విషయ సుఖముల చవిజూపి వెలలబెట్టు॥

ప్రత్యగాత్మ్యైవ వేదే పరమాత్మను యాపరమాత్మయే ప్రత్యగాత్మ్యయని నిష్ఠచేయుచుంటయేపమాధి॥

—[*] కం దా ర్థ ము. [*]—

మనసేముక్తిభుక్తి॥ మనసేహేరాశ్యమైన మాయలు జూపుక॥ మనసేమూలముసర్వము॥ మనసేమనసైతెవేలే మా యలేదన్నా ♦ గుణములడించి ♦ పోయెగదన్నా ♦ బాధని భక్తిని॥ ప్రసరింపజేమక ధీయుతంచునజాడు॥ ధీపించుబ్రహ్మము వేయుక్రతువులు జేయుటలను॥ విజితమానసద్వప్తిబాంధిక॥ చాయలీలలు తుప్పటిల్లెడు జపముగల పరబయలుదాకిన ♦ మాయలేదన్నా ♦ గుణములడించి ♦ పోయెగదన్నా॥

శ్లో॥ ప్రభాకూన్యం మనకూన్యంబుద్ధికూన్యం నిరామయం॥

సర్వకూన్యం నిరాభాసం సమాధి స్థస్యలక్షణం॥

సమాధియందు సజ్జానతత్త్వ పూర్వోదయమనస్కులై
యొండందగు.

పంచముద్రల వివరము.

శ్లో॥ అఖండ మండలాకారం సర్వకూటనిరావయం । నిర్మలం నిష్కళంసాక్షాద్గురుపాదమహంభవే॥

క॥ ఈరాజయోగమార్గం । బీరేదుజగంబులందు నెవ్వరెటుగ
రా । త్కారామలసదపాంగా । పారకృపాయుక్తులై న భక్తు
లు దక్క॥

క॥ యోగాభ్యాసమవలసన । దాగతిచిత్తేంద్రియముల దర్ప
ములదగు॥ రాగ ద్వేషదుఃఖచను । బాగుగనాత్మకుసుభా
ను భవముంగలుగు॥

౧ ఫలచరియనగా కన్నులుమూసియైవను మాయకన్తై
నను బాపుకనుబామలమధ్య నిలిపిచిదాకాశముజూచుచుండుట
.అథాచరియనగా కన్నులుగదలింపక తనముక్కుకొననుజూచు
చుండుట తమధ్యమియనగా కన్నులుసగముమూసి ముక్కుమ
ధ్యమమున చూపునిలుపుచు మదురుచూచుట ర మగ్నమున
గా చెవులుకన్నులు ముక్కులగునారించిని మూసి అంతర్ముఖ
మున కనుబామలనడుచు జ్ఞప్తినిలిపి నాదబిందుకళలజూచు చుం
డుట గీతాభవియనగా ప్రాణాదివాయువులు మనస్సు మొదల
యినవి పదునాల్గుయింద్రియములను జయించి కన్నులతెరిచి
తైయర్థచూపుచే చిదాకాశమునుజూచుచు నక్కడివింతలను
చక్కగాగ్రహించుచు సాక్షియందుట బ్రహ్మజ్ఞాని జ్ఞానేంద్రి

య క ర్మేంద్రియములకు రాజైన మనస్సుచు వశపరచుకొని
 యితరచింతలుమాని ఓర్పునేర్పులతో నాడబిందుకళల నుద్ధరిం
 చుచుండనేని కళాతీతమయిన వరబ్రహ్మమునందు సాక్షే-
 విజ్ఞానమువలలి తానేనిరతిశయావందమును బొందుచుండును॥
 ౪! మానవమునిష్ప్రతి! ద్యానము గావించియక్రియా త్యా-
 ద్భనముం బూనియొనరించిదిదళం బానందంబను భవి
 పుచుయ్య మహాత్మా!

తే! అస్థిఖాద సుఖాన్ముతా వ్యాప్తిజైది!

చిత్తవిశ్రాంతి తాంబూల సిద్ధిగాంచి!

మురిసియగమాన మూర్తివై ముక్తికాంత!

తోవిసోదింపు మయ్యవా తూలతనయా!

శ్లో! ఓంత్రిగుణాతీతరూపాయ త్రిగుణాత్మకవాసినే । సమ
 స్థదగధాదారా మూర్తయే గురవేనమా॥

ప్రణవధ్యాన వివరము.

శ్లో! చైతన్యం శాశ్వతంకాంతం వ్యమాతీత నిరంజనం!

నాదబిందుకళాతీతం తస్మైస్త్రిగురవేనమా॥

అ! అత్థరతినిమరిగి యంతకంతకుపరిత । సుఖములనుచెలంగి
 సురచిరాత్మ! సమరతులనుబొంగి సంపూర్ణ కామత! రాజ
 భోగివగుము రాజయోగి!

శ్లో! మృత్యుంజయో మహాపుత్ర! కార్తవీర్యవరప్రదః!

ఓంమత్స్యే కామరూభీశా మరామర పదంహరిమ్!

శ్లో! ఓంకారసూత్రాత సమస్తవేద పురాణపుణ్యాగమపూజ

తాయ । చోంకారరూప ప్రియదశ్శనాయ చోంకార
రూపాయ నమశ్శివాయ॥

అకారఉకార మకారములుగూడి ఓంకారబీజములయ్యెను.

శ్లో॥ అకారే దక్షణేదేశ ఉకారంవామదేశకం ।

మకారం మధ్యదేశశ్చ తస్మాత్ప్రణవాత్మకం॥

అకారో వహ్నిరిత్యుక్త ఉకారోసూర్యఉభ్యతే॥

మకారశ్చంద్ర సంయుక్త యేతత్ తాంకలక్షణం॥

అకారము తత్ పురుషము ఉకారముత్పంప్రకృతి మకా
రంపురుష మధ్యఅసివదము పరశివబీజములై ప్రణవనాదము
ప్రబద్ధరిల్లుచున్నది.

పంచచామరం.-- మూడులక్ష్యములను దెలిసిమూఖ్య
ప్రణవాయువుల । గూడబట్టి తనువునగిడికొనల గూడమూడ
గళ । నాడినిలిపితనువుమరచి నాదమిష్టరింపగా గోడులొకమే
లనీకుగొలుగుమంత్ర ముక్కుటి॥

ఈతారక యోగమంత మందు గాన్పించుచోద్యకళలు
మించిన చంద్రికావెల్లిన సూర్యబింబంబులును వక్షత్రిగ్రహ
తారకామండలంబులు గొనంబడుచుండు ఓంకారమైదుభాగ
ములు ౧ తారకాకారంబు ౨ దండకాకారంబు ౩ మండలాకా
రంబు ౪ అర్థచంద్రోకారంబు ౫ బిందురూపంబు యీఅయిదు
ను కలిగిన విరాడ్రూపంబునందు పంచమహాభూతంబు లుద్భ
వించెనెట్లన ౧ అకారము తారకాకారంబు ౨ వాయువు

దండకాకారంబు ౩ అగ్ని కుండలాకారంబు ౪ జలము
మ

అర్ధచంద్రాకారంబు ౫ పృథ్వీ చింద్వాకారంబు యిట్టిజ్యోతి
వా య

ర్మరూకారంబు లేకమైన ఓంకారమే యుత్పత్తి స్థితిలయకా
రణగమ్యమే పరబ్రహ్మస్వరూపము.

—[*] కందార్థము. [*]—

నాదము ముక్తిమూలము । మాదినిదెలియంగవలెను
యనుభవరూడి । నాదాంతమైననిష్కళ । వేదార్థమటంచు
నెఱిగి । వేరలేదనరా । ఏకాంతము । జేరినీవనరా । కూరిమిహో
దను । కుహరమధ్యస్థుడై । తారుమారుగాక తత్పదమందు
చు కోరికల నెడగడిపిముక్తికి । కూటమగు పరబయలుజే
కుట । సారెసారెకు హృదయమందున । సాక్షిపరశివస్వస్వ
రూపము । వేరలేదనరా । ఏకాంతము । జేరినీవనరా ।

క॥ ఏకాక్షరిరపుబ్రహ్మక॥ ఏకాక్షరిలోనవిష్టు వేలునుజగముల్ ।

ఏకాక్షరిశివతత్త్వము॥ ఏకాక్షరిప్రణవశక్తి నరుగుముజేవా॥

క॥ గురుశిష్యావలసంబెడు । గురుతరప్రణవంబువినుచు గురు
బోధనుదా । బరికింపనాచుబిందువు గురుతునకళలంటునది
యె గుణమగుజేవా॥

తే॥ గీ॥ సద్గురూప దేశంబున సగుణనిర్గు॥

రాముల యెడసమభావము ననుమనంబు॥

నిర్విభ్యానంబు జేయంగ బాలెనంగి
నదియె సూర్యయంతర్లక్ష్య మగునుదలప॥

తే, గీ. అరసిగూర్పచిదాకాశ మందుజేర॥

నాత్మయనిబ్రహ్మ కోవిదు లందురెపుడు॥

జేటపడగను దీని సాదింపవశమె॥

గురుగుణస్తాములైన యోగులకుదప్ప॥

అపోజ్యోతి వివరము.

శ్లో॥ నీలనోయదమధ్యస్థా నవిధ్యుల్లేఖేనభాస్వరా ।

నివారితూకవత్తస్త్వీతేభా స్వత్సహపమా॥

తస్యాశిఖాయమధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః॥

సబ్రహ్మసశివత్సహరి స్సేంద్రస్సాక్షరః పరమస్వరాత్॥

ప. యను యుపనిషత్ స్వాయంబుగా॥

మత్తకోకిల॥ కోటిసూర్యులు కోటిచంద్రులు । కోటికోటిరేటి

ల్లత । లూటిగాబరిపాటిగా । నొకచోటనిల్చిన

రీతిస॥ మ్మేటివెల్లు దగంద్రికూటము మీదజూడు

ముద్రశక్యము॥ ధాటిమాయను మాటిమాటికి

దాల్చిచే నటుమీటుచు॥

—[*] కం దా ర్థ ము. [*]—

విమలాంతః కరుణుడనై । నమమగుగురి నిష్ఠజూడ స

ద్రూపమగు॥ యమమూలసంచిలంబుల । క్రమముగలెగటా

ర్పిమించే । కట్టడిగనర॥ యంతర్జ్యోతిః గుట్టునీగగురా॥ కొట్టా

డిమదిలోన కోర్కెలడంతుక । దిట్టరినైమించి దీర్ఘాయువందు

ము! గుట్టుచెడరని పట్టుబట్టుచు గుప్పగుప్పన నెరుకదాటును ।
చట్టువలె పరిపూర్తి నొందెడు శాశ్వతాంశపు బట్టుబయలుగు ।
కట్టడిగనర • యంబిర్జోతి • గుట్టునీకగురా ।

భూతములకు ప్రైనుంచెడు నాతినివర్ణించిజూచి నానతి
కటుగా । కోరినిగనుగొనుతలపై । జ్యోతినిగుర్తించిజూచి । జో
డుగూడన్నా • కాతుక మొప్పు • గూడియాడన్నా । తోడునీడలేక
తొడరిచిన్నయజ్యోతి । గూడినిర్భయలంది గొనియాడిమించు
ము । జాడలన్నియు జగదృచ్చిమలగు । జన్మబంధము జాయకుండ
గ । ఏడదన్నియు విజనమందుము । వేడుకలఁగడు విమలమతిలో ॥
జోడుగూడన్నా • కాతుక మొప్పు • గూడియాడన్నా ॥

అచలంబనగా బ్రహ్మము । యచలంబున మనసులేదు
యమలంబదియే । సుచరితంబగు యుక్తిని । ప్రచరించెడుయం
తరాత్మ । భాటగర్గనరా • నిర్భయలయ్యే • చోటేబ్రహ్మము
రా ॥ బూటకములకీపు బొరయకుమెప్పుడు । పాటించినిన్నించి
పరతత్త్వమందుము । కోటిసూర్యులు కోటిచంద్రులు । గూడివె
ల్లెడు చిత్పరంబది । మీటియాపాజ్యోతినంటక । మిన్నకుండ
దు నిన్ను జేలనే । భాటగర్గనరా • నిర్భయలయ్యే • చోటే
బ్రహ్మమురా ॥

ముడిపడ నాంటికిపై । పడఁగెడిచక్రంబుజేరి నాచామృ
తముగా । దడియక చవిగొనియాచి । జ్ఞడముగా విడనాడగోరు ।
జన్మమెసున్నా • తన్మయమందు • మన్మయుడన్న । జన్మఁహితమ
గు చిన్మయజ్యోతిని । యన్మలోజూచి యన్మత్తుడైయుండు

మన్మయుండగు మానివినుతుని! మానకెప్పుడు మఱిగియుండు
ట! జన్మదుఃఖనివారణంబది జగములెల్లను భేరివేయుము॥ జన్మ
మేసున్ను ♦ తన్మయమందు ♦ మన్మయుడన్న॥

క॥ తొలిదృశ్యములునిరర్థక । ములుగావున వానివిడచి పున్న
మయూర్ధ్వ । నిలుపమనంబునుయోగికి । సులభంబగును
బరమాత్మ జూచుటకెపుడు॥

సర్వజ్ఞాన వివరము.

శ్లో॥ గురుదేవో మహాదేవో గురుదేవో మహేశ్వరః!
గురుదేవ శ్చివస్సాక్షాత్ తస్మైశ్రీ గురవేనమః॥

శ్లో॥ స్వరేశం సర్వగంసర్వం సర్వభూత హృద్ధిస్థితమ్!
సర్వకార్య కరంసత్త్వా స్వరజ్ఞాన ముదీర్యతే॥

శ్లో॥ స్వరథవే ద్వేదశాస్త్రం స్వరేగాంధర్వ ముత్తమం!
స్వరేచవర్తతేలోక స్వరమాత్మాను రూపకమ్॥

శ్లో॥ స్వరోతత్వం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుదేవీ సవిస్తరామ్!
స్వరేషా ప్రాణినామేష స్వరయేవాది కారణమ్॥

క॥ రవిలేనిదినముకరణిని! గవిలేనిసభాస్థలంబు కైవడినుండు॥
భువినిస్వర జ్ఞానంబును! బ్రవిమలమతి నెరుగనట్టి పండితు
లబలా॥

శ్లో॥ రేచకంపూరకంచైవ కుంభకంచ యథాక్రమమ్!
జాతవ్యం యోగిభిర్నిత్యం స్వదేహ శుద్ధికారణమ్॥

రేచకము— గుళు అంగుళములు - విడుచుట - సూహార
ము - తమోగుణము - రుద్రుడు - అతిదేవత.

పూరకము.— ౧౨ అంగుళములు - లోనికిలాగుట - ఉత్పత్తి - రజోగుణము - బ్రహ్మ - అతిచేవత - ధాతువృద్ధి - దేహకాంతి - అగ్నిదీపన గలిగించుచుండును.

కుంభకము.— గాలినిలోననిలుపుట- సిద్ధి కాయసిద్ధి- విషహరం - సత్త్వము- విష్ణు - అతిచేవత - దేహరుగ్మతలు - హరించును.

అగ్నిస్వరము.— రెండుముక్కురంధ్రములలో వాయువు నడుచుచుండుట.

యోగి.— వాయువును విడుచునప్పుడు హఠాత్సాక్షాను లోనికిపీల్చునపుడు సకారసాక్షాను మదిలో నుచ్చరించుచుండనలెను హఠాత్సాక్షాను, సకారము- శక్తి, యనిగ్రహించుదగు సూర్యచంద్రనాడుల సంయోగమే పరమపదము.

పగవాడిని.— సూర్యస్వరము నడ్చుచుండగా చూచిన మిత్రుడగును.

స్వరప్రశ్న చెప్పటకు చంద్రస్వరము శుభం సూర్యస్వరము ఆలస్యమని గ్రహించవలెను.

సంవత్సరాది.— విదీయ వృషభమున చంద్రస్వరము వుండిన నాసంవత్సరము ఆయువునకు హానిలేదు.

సంవత్సరాది విదీయ మొదలు ౮దినములు క్రమముగా ౩ జేసిదినములు సూర్యచంద్రుల స్వరమును చూడవలెను విదీయ చంద్రస్వరము లేకపోయిన కలహము తదియలేకపోయిన అర్ధనాశము చవితిలేకపోయిన ప్రయాస - పంచమిలేకపోయిన

న మిత్రభాండవులకుహాని పష్టిలేకపోయిన దేశనాశము సప్తమి లేకపోయిన దేశాధిపతికిష్టాని - అష్టమిలేకపోయిన తనకేమృత్యువుసంభవించునని గ్రహించవలెను.

ముందుసూర్య చంద్రస్వరములు నడుచువిధమును క్రమముగా తెలిపియుండుట గ్రహించదగ్గు.

సంవత్సరాంతమందలి చతుర్దశి అంతమున చంద్రుడును అమావాస్య పునరుమున సూర్యుడును నడిచిన సంవత్సరము ఆయువు పూర్ణముగానుండును వెత్యాసముగా నడిచిన హానికహేతువుగా నుండును సంవత్సరాంతమునందలి అమావాస్య మూడుదినములు నిద్రించు కాలమందు సూర్యుడు ఉదయము లేచునప్పుడు చంద్రుడు పుండవలెను అటుతర్వాత ౫ వ దినము ౮ దవదినము వారస్వరమును చూడవలెను.

పంచభూతముల విషయము.

శ్లో॥ పృథివ్యాపస్తదాతేజో వాయువాకాశమేవచ ।

పంచతత్వాత్మకం దేహం జ్ఞాతవ్యం వరవర్ధనమ్॥

౧. పృథ్విఛాయ పనువు తెలుపు కలిసియుండును నాలుగుమూలలు తగులుచూ సంచరించును ౧౨ అంగుళములు నుధ్యవడుచును కృషికర్మలు సిద్ధిపజేయును.

౨. అప్సఛాయ అర్ధచంద్రాకృతి తెలుపు ౧౬ అంగుళములుక్రిందికి అంటుచూ నడుచును శాంతికర్మలు చేయందగ్గును.

౩. అగ్నిఛాయరక్తవర్ణముత్రికోణాకారముగా పైకితొడుగు ౮ అంగుళములునడుచును శ్రౌతికర్మలు చేయందగ్గియుండగ్గు.

ర. వాయువు ఛాయ నీలవర్ణము పట్కొణము ర అగు శములు అడ్డముగానడుచును పరుగులిడెడికార్యములకు మంచిది.

౩. ఆకాశముఛాయ రంగులేనిదై ముక్కులోగా సూచరించును జపధ్యానములకు మంచిది కాబట్టి యిట్టిగురురహస్యమును ఆర్జించునగు.

శ్లో॥ గురువర్ణంచ గుణాతీతం రువర్ణం రూపవర్జితం ।

గుణరూపవినాశాయ తస్మైత్రిగురవేనమః॥

ఈప్రపంచ సృష్టి స్థితిలయములను దెలుసుకొనుటకు స్వరజ్ఞానమువల్లనే తేటపడుచుండు సీప్రపంచతత్త్వము అచలపరిపూర్ణ విరాహూపమునాగు లిందువు ధూమ్రవర్ణమై ప్రకాశించునది శక్తి ఆకర్షణిగా ఓకారసంయోగమున బ్రహ్మవిష్ణు రుద్ర మహేశ్వరజగత్తులుద్భవించె నాజగత్తున జీవకోట్లనేక విదిత్రముగా జాతమైనందున ప్రపంచమాయెను సీప్రపంచ సాగరమును దాటించుటకు నాశయగు వేదంబులు బ్రహ్మముఖోద్భవంబులై ఇనుగొండలవలె గ్రహించువారలులేక పోవుటచే త్రివిష్ణువు గోకహితంబుగా వేదవ్యాసుండు బుట్టి చతుర్వేదంబులలో శాఖలగు అష్టాదశ పురాణముల నిర్మించెను మహేశ్వరుండు శంకరాచార్యులుగాబుట్టి నలుగురు శిష్యులనేర్పరచుకొని వ్యాసప్రోక్త సూత్రములను పురాణాదుల వసుసరించి దిగ్విజయమంది శైవ వైష్ణవ కాపాలిక శాక్త సౌర గణాపత్యములను పద్మతముల భూలోకంబున ప్రతిష్ఠించి పుననిషద్భాష్యముల బ్రహ్మసూత్రభాష్య గీతాభాష్యములనెడు మూడుభా

వ్యముల నిర్మించి భావ్యకారులని పేరందిరి అట్టి భావ్యముల
 గ్రహించు నవగృతలేనివానికి అదై వ్యతమకరండము అత్మభాధ
 ప్రకాశిక దృగ్దృశ్యవివేకము మొదలగు వేదాంత గ్రంథముల
 నునిర్మించె నిట్టివేదాంతరహస్యము పూర్వము శ్రీమన్నారాయ
 ñుండు బ్రహ్మకును బ్రహ్మవశిష్టసకును వశిష్టుడు అనేకమందిమ
 హాఋషిఃకును క్రమక్రమంగా బోధించియున్నందున నేటివర
 కు నాకేదాంత మహావాక్యములు లోకమునందు ప్రకాశించు
 చున్నవి అందు స్వరోదయంబనగా స్వరమనగా శ్వాస పుడ
 యంబనగా పుట్టుట నీశ్వాసపుట్టుటను చిత్తానుసారముగా నడి
 పించుకొనుటయే ఘనమైవజ్ఞానము యీశ్వరములోనే నకలవే
 దాగమ పురాణాదులుత్పల్లమై క్షీణించుచున్నవి నీశ్వర
 జ్ఞానములేని జ్ఞాని భర్తలేని స్త్రీపలెను జ్ఞానశూన్యమైన యువ
 న్యాసిపలెను శిరస్సులేని దేహమువలెను పువయోగ రహితుడై
 యుండును నీదేహములు పుట్టిపెరిగి క్షీణించుటకు నీశ్వరమేకా
 రణము నీశ్వరశక్తివలన దేహశక్తి విశ్వరూపు కీర్తిలవండము
 కలుగుచుండును యీశ్వరజ్ఞానమువల్ల ప్రాణాది పంచవాయు
 పులును జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియ అంతరీంద్రియములనెడు
 పదునాల్గున్నూ స్వేచ్ఛావర్తనలుమాని వర్తించును రాగద్వే
 ష కామక్రోధ లోభమోహ మధమాత్సర్య యీర్ష్యలసూయ
 దంభ గర్వము మొదలగు దుర్గుణములడంగును యిట్టి తారక
 యోగాభ్యాసమువలన జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియ అంతరీంద్రి
 య ప్రాణాదిపంచవాయుపులు స్థూలసూక్ష్మ కారణశరీరములు

తారక సాంఖ్యమనస్కులగు యోగీంద్రులకు ముఖ్యముగా గలిగియుండవలెను మానసేంద్రియ గోళములకు వాయువా ఘ్రాణీచుటవలన మానసపంచాకాశముల చూచుచుండంద గు నెట్లనిన (౧ గుణరహితాకాశము. ౨ పరాకాశము. ౩ ద హరాకాశము. ౪ సూర్యాకాశము. ౫ తత్వాకాశము.) నీపం చాకాశములు ధ్యానించునమయంబున హంసధ్యానము చేయు చుండనగు (సోహం) బనుజీవపరైక్య మంత్రముచే మానసగో చుండగు హంసయేనిష్కళ బ్రహ్మైక్యమగుచుండును యిట్లు పద్మక్రములయందు హంసను ౨౧౬౦౦ పర్యాయములు (ఇద తనగా చంద్రనాడి యెడమముక్కు రంద్రముగుండా వచ్చు చూపోవుచు పింగళియనగా సూర్యనాడి కుడిముక్కురంద్రము గుండా వచ్చుచు పోవుచుండును) సుషుమ్నయనగా అగ్ని నాడి మధ్యమమున నాడుచుండును.

గీ॥ భానుమంగళ గుహస్థిరం భాస్కరునివి

తక్కినవి చంద్రవారముల్ నలపునెఱుగు

వారములయందు నాడులు పృథులలేక

నిూరినడిచిన వారికి మారుశ్శయ్యం॥

సూర్యునిదినములలో చంద్రుడునడిచినయెడల తూర్పుగాని ఉత్తరముగాని యెడమకాలు ముందుబెట్టి మూడడుగులు నడి చిన చంద్రబలములేగ్గును చంద్రునివారములలో సూర్యుడునడి చిన నక్షత్రముగాని పశ్చిమముగాగాని ముందుకుడికాలు మూ డడుగులు ముందుబెట్టి నడిచిన సూర్యబలములేగ్గును యేయి బ్రాహ్మలు గలుగవు శాంతియగును.

గీ॥ లేచక పూరక కుంభక రీతిగాను।
వాళికము చివరదృష్టిని వాళియగుచు।
అక్షరంబును యొక్కొక్క లక్షగాను।
జపముచేసినవారికి సాధనంబు॥

క॥ ఏయాననముననుండిన । కాయమునిగిడించిబ్రహ్మ గాంచు
టకొరకే॥ మాయనుజెందక మేనను॥ వాయుపులను గ్రండు
లెగయ । వలసినలయమా॥

పంచచామరం.— రోగముల్ హరించుమాయ రూ
పమిందుచారదే । ఆగమంబున రత్నమాన మనుభవంబు తెలియు
నీ । యోగమందు కాయసిద్ధియున్నదంచుపల్కితి॥ త్యాగ
బుద్ధి గలిగియోగ తత్వమందు చేరుమా॥

గీ॥ తనువులోవల వాయువుల్ తగిలియుండు।
చిత్త వృత్తులుమాని విరక్తిగలిగి।
మూవునిలకడ గానుంచి చూడగాను।
అచలయోగనమాధియూ పంబుజాక్షీ॥

లేచకమువలన ప్రపంచమునకు నిష్పిద్ధత్వమును సుపాదిం
చును నేనుబ్రహ్మమైతి నను వృత్తియే పూరకమని చెప్పంబడు
కుంభకమును ప్రాణాయామమని చెప్పంబడును అందువ్రత్యాహ
రము మనస్సును చిత్తమునందు మజ్జనచేయుచుండుట- ధారణ
యోగమనగా- చపలత్వములేక అన్నింట బ్రహ్మమేనని నిశ్చ
యమనమ్ముటై యుండుట- ధ్యానయోగమనగా నేనుబ్రహ్మ
మైతి నని యదార్థజ్ఞాన శూన్యమగునద్వైత సమాధియనగా ని

ర్వికారమైన బ్రహ్మకారంబునంటి శబ్దాదివిషయములు మరది
యుండుట నవద్యారములుగల పురమునకు వడ్డక్రములున్నవి.

౧ గుడస్థానమున మూలాధారమును— ౬౦౦ శ్వాసా
శ్వాసములు జపము నాలుగుదళములు నాలుగు బీజములు న-
శ-వ-న- గలిగియుండును గణనాధుడు క్రియాశక్తి సాహం
ధ్యానము.

౨ మోహస్థానమున స్వాధిష్ఠానము— ౬౦౦౦ శ్వాసా
శ్వాసములు జపము ఆకుదళములు బ-భ-మ-య-ర-ల ఆరుబీ
జములు- జ్ఞానశక్తి బ్రహ్మ యెరుపురంగు.

౩ పాక్కిలిన మణిపూరకము— ౬౦౦౦ శ్వాసాశ్వాస
ములుజపం పది దళములు డ-ధ-ణ-త-థ-డ-ధ-స-వ-ఫ- పది
బీజములు విష్ణుపు-యిచ్చాశక్తి-పనుపురంగు.

౪ వక్ష్యమున అనాహారము— ౬౦౦౦ శ్వాసాశ్వాసము
లు పదిరెండుదళములు క-ఖ-గ-ఘ-జ-చ-ఛ-జ-ఝ-ఞ-ట-ఠ-
పదిరెండుబీజములు రుద్రుడు ఆదిశక్తి-తెలుపురంగు.

౫ కంఠమున విశుద్ధము— ౧౦౦౦ శ్వాసాశ్వాసములు
జపం పదియారుదళములు అ-ఆ-ఇ-ఈ-ఉ-ఊ-ఋ-ౠ-ౡ-
ఎ-ఏ-ఐ-ఒ-ఓ-ఔ- పదియారుబీజములు మహేశ్వరుడు ప
రాశక్తి నలుపురంగు.

౬ త్రికూటము ఆశ్లేయము — ౧౦౦౦ శ్వాసాశ్వాసము
లు అష్టదళము అష్టాక్షరితో హం-క్షం- నదాశివుడు- ఓంకార
శక్తి- మాణిక్యధాయ.

౭ సహస్త్రిరమున పరమహంస. — ౧౦౦౦ శ్వాసోశ్వాసములు యీ షడ్చక్రములుదాటి సహస్త్రిరమున పరమగురుని యందైక్యమును బొందందగు.

బ్రహ్మదండియగు వెన్నెముకకు ఇరుపార్శ్వముల యిడ పింగళనాడులగుండా వాయువు హృదయమునకు వచ్చుటచే ప్రాణవాయువందురు నాప్రాణవాయువు భూమధ్యమమునజేరి గంగాయమున సరస్వతియను త్రికూటమునుండి కుడిమొడమ ముక్కురంధ్రముల మూలకముగా వచ్చుచుపోవుచు లయమగు చుండును.

క॥ కుడిముక్కున చింగళయును । నెడమదెన న్నడుచు చుండు నిడయునగా । నయ్యిడకును నాపింగళకును । నడుమనుషు మ్ననాడి చరించు॥

పార్శ్వమి పోయిన పాథ్యమియందు సూర్యోదయమున నిద్రలేచినప్పుడు సూర్యస్వరముండిన ౧౫ దినములు జయం అమావాశ్యపోయిన పాథ్యమి ద్వితీయ తృతీయ్యలయందు సూర్యస్వరముండిన నెలదినములు జయమగును సంవత్సరారంభము అనగా చైత్రశుద్ధపాథ్యమి ద్వితీయతృతీయలు మూడుదినములు చంద్రుడుండిన సంవత్సరము అనగా నొక్కొక్క దినమునకు నాలుగుమాసములు చొప్పున జయముగలుగును పాథ్యమిలేకపోయిన హానియును విదియలేకపోయిన ధననాశమును తృతీయలేకపోయిన భయమును చవితి వారస్వరము లేకపోయిన మిత్రవిరోధమును పంచమి వారస్వరము తప్పిన చుట్ట

ములకు ప్రాణభయమును పప్తిలేకపోయిన పరస్థయూత్రయు
న్న సప్తమిలేకపోయిన మహారోగమును అష్టమిలేకపోయిన
మరుసటి సంవత్సరాష్టమిలోగా మరణము సంప్రాప్తమగును.

చంద్రసూర్య తత్త్వముల వివరము.

౧ పృథ్వితత్త్వము.— ౧౬ అంగుళములు ముక్కురంధ్రమున పూర్తిగానడుచును అన్ని స్థిరకార్యములకు శుభమొసగు
చుండును వృద్ధోగమునకు శుభమగును.

౨ ఆపోతత్త్వము.— ౧౨ అంగుళములు ముక్కురంధ్రము
క్రిందుగా తాకినడుచును చరకార్యములకు శుభముగలిగించును.

౩ తేజోతత్త్వము.— ౮ అంగుళములు నాసికపై వైపు
దాకినడుచును లయకార్యములకు మంచిది శుభకార్యములకు
హాని మరణము చెప్పుకాల్పత్రవిద్వించుటకు మంచిది.

౪ వాయుతత్త్వము.— ౪ అంగుళములు నాసికపుటమున
కు అడ్డముగానడుచును తీవ్రకార్యములకు మంచిది శత్రువుల
కు చిక్కకుండెడు ప్రయత్నము జయమగును.

౫ ఆకాశతత్త్వము.— ౧౬ అంగుళములు యంత్రము
గానడుచును దేవతలపూజలు అర్చనలకు మంచిది.

తత్త్వముల నెఱుగుటకు ౧౬ అంగుళముల పొడవుగల పు
ల్లకొనకు దూదిచుట్టి ముక్కురంధ్రములకు సూటిగానుంచుకొ
ని పరీక్షించుచుండిన ఆయాతత్త్వములు గోచరమగుచుండును.

సూర్యచంద్ర స్వరములు రాత్రింవగల్గు ఘడియకు తత్త్వ
ముమారుచు రెండుముక్కురంధ్రములలో దినంగిపగలుమా

ద్లురాత్రి ఒకమాడ్లు మారుచుండును చంద్రస్వరము నడుచునపుడు తూర్పువుత్తరముపోరాదు సూర్యస్వరమునడుచు నపుడు దక్షిణం పడమర పోరాదు.

అనుభవమైవ తర్వాత ప్రశ్నలు చెప్పటకు యత్నించిన చెప్పవచ్చును ప్రశ్నపృథ్వి తత్వమైతే పోయినతట్టున శభము గానున్నట్టును ఇలల తత్వమైతే సమీపములేక యెదురుగా నున్న చున్నట్టును తేజోతత్వమైతే రోగముతో నున్నట్టును నాయు ర తత్వమైతే వాకతావునుండి మఱివాక తావుకుమారి నట్లును ఆకాశతత్వమైతే మృతిజెంది యున్నట్లును లేక దేవతార్చన లోనున్నట్లును జెప్పవలయును ఆయావారస్వరమును రేచించి పూరించి కుంభించి కుడికాలు ముందిడినడిచివజయము మార్త్య చంద్రనాడులు అక్రమముగా నడుచునట్లు తోచినప్పుడు క్రమముగా త్రివృకొనుటకుమార్గము యోగదండము మెడతట్టుగా గాని కుడితట్టుగాని అదిమివుంచుకొనిన సూర్యస్వరము చంద్ర స్వరముగా యోగాభ్యాసమువలన మారుచుండును యిదియు నుంకాక పూరించి కుంభించెడు యోగముచే సూర్యధృచంద్రుడుగా మారుచుండును యోగాభ్యాసమువలన సునాయాశముగా మార్చుకొనుట మంచిది॥

రేచకపూరక కుంభకముల వివరము.

రేచకమనగా లోనిగాలిని విడచుట పూరకమనగా లోనికి వీల్చుకొనుట కుంభకమనగా వాయువును నాభిపంకజ స్థానముననిల్పుట ఆకారమురేచకము, ఉకారము పూరకము.

మీకారము కుంభకమని, సాక్షలు రేచకమునల్ల దేహము పుష్టి
 గల్గును ధాతువృద్ధియగును దేహమునకు కాంతిగల్గును, పూర్వ
 మువృత్తి కారణమగును. అగ్నిబలమునిచ్చును విషయముల
 దంచును అన్నముజీర్ణమగును సకల దోషహరంబై యుండును
 అభ్యాసయోగిదినానికి ౬ంఘడియలను ౬ంవిఘడియలుగా నెంచి
 ౧౨ మాసములకువంచి మాసఫలమును గనవచ్చును కూ
 ర్చుండిగాని నిలువబడిగాని పరుండిగాని స్వరమును మాత్రుకొ
 నుచుండవచ్చును అమావాస్యపోయిన ౧గిదినములు చంద్రుని
 వి పార్శ్వవమిపోయిన ౧గిదినములు సూర్యునివి ఆదివారము
 మంగళవారము గురువారము శనివారమురాత్రిభృ చంద్రునివి
 పగళ్లు సూర్యునివి సోమవారము బుధవారము శుక్రవారము
 రాత్రిభృ సూర్యునివి పగళ్లుచంద్రునివి నాగ్రహించి స్వరము
 ను శనిపెట్టి నాడించుచుండవలెను ఓంకారము ప్రథమస్వరము
 యిందుజాతమైన పంచాక్షరములు కలిసి (ఓంన్నమశ్శివాయ)
 యశంబకు మంత్రము (ఓం) అనగా, త్రిమూర్త్యాత్మక మైనది
 (శ్శివాయ) యనగా శుద్ధమైన. పరబ్రహ్మమును (సమం) అన
 గా నమస్కరించు చున్నానని) భావము అట్టిమంత్రోచ్చార
 ణచే బ్రహ్మవిష్ణురుద్రమహేశ్వర నచాశివులు మొదలగు దేవ
 తలును లోకమునందు ఋషులు మొదలయిన వరమధిక్తులు జ
 పించుచున్నార సహస్రారమున త్రికూట శృంగాట కముపైని
 బ్రహ్మరంధ్రమునకు త్రాసువలె (శివశక్తులు) తులతూగుచుం
 డును యేతట్టు మ్రోగితే అతట్టు ప్రాణవాయువగు జీవుండు ఆడు

చుండును యిదియేవిశ్వస్థానము శివజీవులే (హంస) యశంబుడు హాకారము తత్పదము సకారము త్వంపదము విశ్వమొందు చుండుటయేఅశివపదము యిదియే శివజీవేశ్వరైశ్వర్యమును జీవయజ్ఞము హాకారముసోమము సకారము అగ్నిబిందువే మోక్షస్థానము వీనికే అగ్నిజ్వాల యజ్ఞమనియుచేరు జ్ఞానికిప్రత్యగాళ్ళ స్వరూపము పరమాత్మ స్వరూపమైన బ్రహ్మమే కాబట్టి జగత్తు బ్రహ్మచ కంటే నిన్నముకాదు ఇదాపింగళలు సంచరించు ప్రవర్తనలు లోపల వెలుపల చూచునప్పుడు సుషుమ్న నాళమును చెంది సంచరించుచుండును.

అ| అచలహంసరూప మెచటసంభవమగు|

నెచటసంచరించు నెచటనడగు|

నదియెసుషుమ్న యదియెపోద్విదరాబ్జ|

మదినూక్మదృష్టి నెరయుమనఘ||

శ్వాసమును ప్రాణమనబడును అట్టిప్రాణములుఅరు, ఫలమనబడును అట్టిఫలములు అరువై అయితే ఘటికాయనియును కాలదుందుభియనబడును యిట్టికాలదుందుభులు ఘడియకుమున్నుట అరువై ప్రాణములు వాకరూపము అట్టిప్రాణములు రెండునెలయేమనూర్లగును అట్టిఘడియలు ౬౦ వాకలహోరాత్రము పగటియందు ౩౦ రాత్రియందు ౩౦ భాగింపబడియున్నవి, యిట్టి ౩౦౦ దినములు నెలయగును, రెండునెలలు ఋతువునగును, ౩ ఋతువులు ఆయనమగును, ౬ ఋతువులుగాని రెండుఆయనములుగాని వాకసంవత్సర మగుచుండును.

౬౦ ప్రాణములు ౧ ఘడియ ౬౦ ఘడియలు ౧ దినము, ౩౦ దినములు ౧ నెల, రెండు నెలలు ౧ ఋతువు, ౬ఋతువులు సంవత్సరములేక ౨ ఆయనములు ౧ సంవత్సరము, ఆయువు ప్రమాణములు తెలుసుకొనుటకు యోగిగ్రహించవలసినదియై త్రసంక్రాంతి మొదలు ౫ దినములున్నూ సూర్యుండుండిన ౬౦ వానత్సరములు బ్రతుకుదురు, ౧ శత్రుసంక్రాంతియందు ౫ దినములు సూర్యుండుండిన ౯౦ సంవత్సరములు బ్రతుకుదురు, శ్రావణ సంక్రాంతియందు ౫ దినములు సూర్యుండుండిన ౧౨ సంవత్సరములు బ్రతుకుదురు ఆశ్వీజ సంక్రాంతియందు ౫ దినములు సూర్యుండుండిన ౧౫ సంవత్సరములు బ్రతుకుదురు, మార్గశిర సంక్రాంతియందు ౫ దినములు సూర్యుండుండిన ౧౭ సంవత్సరములు, మాఘసంక్రాంతి ౫ దినములు సూర్యుండుండిన ౩ సంవత్సరములు ఆయువు.

—[*] కందార్థము [*]—

వికలసుఖదుఃఖములదా ప్రకటితముగ నెంచిజూచి ప్రజ్ఞానిధివై। వికటంబులేక మెలగినా నికరంబగు పూర్ణమదియె। నిజమూనిగనరా ♦ సామీప్యమా ♦ భజయించిమనరా ♦ విజితమానసదృష్టి ఏక్షించిబొందుచి। యజసాదిక్రియలొడ్డి। యచలుడై యుండుట యజభవాదుల కందనిదిహృద। యంతరాళము నిండియున్నది। గజలిజనివిడి నిర్వికారము। గతిగనుగొనుచారితోడ్పడి। నిజమూనిగనరా ♦ సామీప్యమా ♦ భజయించిమనరా॥

పైసంక్రాంతులలో సూర్యమండకతప్పివయడల విపరీతము కల్గుచుండును రేచకపూరక కుంభకములు గురుముఖంబున యెఱింగి అభ్యాసముచేయు యోగికి సాధ్యమైయుండును సలక్రాంతులలో నియమముతప్పి నడిచినవారికి సుఖదుఃఖములు విపరీతముగా నడుచుచుండును.

రేచకమునకు రుద్రుడున్నా పూరకమునకు బ్రహ్మయున్న కుంభకమునకు విష్ణువున్నా అధిదేవతలు సూర్యచంద్రస్వరములు మార్చిమార్చిత్రిప్పటకు అభ్యాసముచేసినయోగికి జ్ఞానమరణ సుఖదుఃఖములు తెలిసి కాలమునుజయించును గురుశిష్య పొందినయోగికి మనాయానమగుచుండును సూర్యని స్వరము చంద్రునిదిగా చంద్రునిస్వరము సూర్యునిదిగా నడుచుచుండిన అపజయము చంద్రస్వరముతో నమమైయుండును సూర్యస్వరములో విషగుణములు ఉభయస్వరములుసామ్యకాళమని చెప్పవలెను నిద్రకు పోవుకాలమందు యేస్వరము వుంటూవున్నదో ఆస్వరముతట్టే శయనించి లేచునప్పుడుండు స్వరమును కనిపించి లేచుచుండవలెను స్కూఢ్యనివారమందు సూర్యస్వరముండుటగనినిద్రించవలెనుచంద్రునివారమునందుచంద్రుడుండుటగనినిద్రించందగు చతుర్థశి అంత్యమునచంద్రుడు అనూవాస్య ఉదయమందు సూర్యుడును నడుచుచుండిన ఆనంవత్సరమంతా ఆయువు దృఢముగానుండునని యెఱుంగనగు హకారముచేత బ్రతిపాదించుచున్న పరబ్రహ్మమునుచేర్చి ప్రాణవాయువు నిలుపుటయే కుంభకము అందు అత్యబింబమునుజేర్చి లయమగు

చుండు ప్రాణవాయువును రేచకమునందు జేర్చిన సకారము
తోడ నీమూటిని టక్కగా తెలుసుకొని పరమానందమును
బొందుచుండుటయే (హంస) ధ్యానపరవశత్వము.

—[*] కం దార్థము. [*]—

కేవలనిర్గుణ మనియెడు నావపయి క్షేరిసూర్య నాడికి
ముందై । తావుకొని చంద్రనాడిని జీవునికుంభించిపట్టి చెనకి
దాటుమురాఁ నిరాలయమాఁ యునికిగన్గొనరా! అనిలమురే
చించి యనలువకర్పించి । పనివడపూరించి పాల్పడకుంభించు!
తనివిడచెడు తన్మయత్వము తాల్మితోడను బయలుదాకుటామ
ననజ్ఞప్తిసమాధియుక్తులు మానితంబగు వ్రజ్ఞలోపలి! చెనకిదా
టుమురాఁ నిరాలయమాఁ యునికిగన్గొనరా!

లింగాంగ విచారణ.

శ్లో॥ అదింత్యా వ్యక్తరూపాయ నిర్గుణాగ్ని గుడాత్మనే!

అశేషజగదాధారా మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః!

శ్లో॥ మనసాహ్యవ్యసీధావాత్ దైవతంనైవో ఫలభ్యతే!

యథాయాత్యవ్యసీధావం తథాతత్పరమంపదం!

క॥ అంగము జీవునికిరవగు! లింగము జీవాంశమెఱుక లెక్కిం
చినవో! లింగాంగంబులురెండును । సంగంజౌబయులుసం
దు సమముగజీవా॥

క॥ అంగములోనగుజీవుడు! లింగంబై డెలుపుమదికిలిలకులోనై
లింగాంగంబులు యెఱుకను! పొంగడు బయలందుజేరి పా
లియునుజీవా!

శ్లో॥ అవ్యక్తమవ్యయంశాంతం నితాంతంయోగినాంప్రియం |
సర్వానందస్వరూపంచ తద్వందేబ్రహ్మసర్వగమ్॥

మననమందు చిదాకాశమును జీవాత్మగాను జీవాత్మను చిదాకాశముగాను చేయుచు యోగిసరవిగా శబ్దచిత్తుండై (ఖం బ్రహ్మమనిన్ని) (ఆకాశశరీరం బ్రహ్మమనిన్ని) (ఖంమధ్యేకురు చాత్మానం ఆత్మమధ్యేఖంకురు॥ ఆత్మానఖం మయకృత్వా | నకించదవచింతయేత్॥) అనున్వాయంబుగా భావాతీతం సుఖానందం మండలత్రయమద్యగం లింగత్రయత్రిలక్ష్మ్యంతం భావలింగం మహంభజే॥) (నిర్గుణం నిర్మలం నిత్యం నిరాకారం నిరంజనం నిరాధారం నిరుపమంచ భావలింగం మహంభజే॥)

అనిష్ఠరించందగు స్థూలసూక్ష్మకారణ నిర్మలాంగములు నాలుగువిధములై యున్నవి అనంద, చిన్మయ, చిద్రూప, శుద్ధాంగములు, నాలుగువిధములైన లింగములు, జీవాత్మ, పరమాత్మ, అంతరాత్మ, నిర్మలాత్మలు, నాలుగువిధములై యున్నవి.

పంచచామరిం.— బంగిబుట్రచేతబూని బంగుత్రాగి మత్తుతా॥ వెంగళులనుజేరినల్లత వెడగుబుద్ధులబ్బునీ॥ యంగమందుసంగమూని సంగుమీరుభక్తిలో॥ భంగమమరు లింగదేహబయలులో వెలిమించినా॥

సద్గురుకలాక్షంబుచే సరవిగా సుఖవజన సంభావ్యమై సద్భక్తిసేవ్యమై కాశ్వితంబై నిగమసంస్తుత్యమై సత్యజ్ఞానమసంత బ్రహ్మమైయొప్పుచున్న చిద్రూపమునే నివేదించుటయం దా

నత్తితో నాత్మరాధనయందు చిద్రూపనివేదనం బొనర్చుచుం
డుటయే శుద్ధాంగమైన కారణలింగ బ్రహ్మంబనందగు.

శ్లో॥ అన్యవిద్యాపరిక్షాన మవశ్యంసంసర్వంభవేత్॥

బ్రహ్మవిద్యాపరిక్షానం బ్రహ్మప్రాప్తిశరంభవేత్॥

శ్లో॥ శివయోగనదానందం శివరూపంచదాత్మకం॥

పంచబ్రహ్మకళాతీతం భావలింగంమహంభవేత్॥

(ధర్మార్థ కామమోక్షాణాం శరీరంసాధనంయతః॥)

మత్తకోకిల॥ పాపకర్మముజేసిపిమ్మట పాపమందు మునుగు
చుక్॥ పాపరూప ఫలంబులుందుచు ప్రాప్తకా
మ సుఖంబులో॥ దాపమంది దరిద్రదోషయు
తంబునంకడుధీనులై॥ చాపలంబున నీచయో
నుల॥ జన్మమందుదు రెవ్వడుగా॥

క॥ వినుజీవుడు ననారెను॥ దనఘుడునిజ కర్మవశేన నద్రుపదే
హం॥ బునుబొందు దేహపాతం॥ బుననెవుడు తెడదలెందు
భూసురవర్యా॥

క॥ ఇడుములు వచ్చినవేళను॥ గడుదిట్టివదేవుడేమి గావించు
నుముగా॥ దొడరిన కర్మవశంబున॥ బుడమిని ననుభవము
నొందు పురుషుండిలలో॥

గీ॥ మింటిమంటిసందు మిన్నవారందరి॥

నెన్నగానుదరమె యేరికై న॥

నున్నవారుచావ నున్నవారెనుమి॥

విశ్వదాధిరాసు విసరవేమా॥

క॥ జరతాలముతపమునైనను! హరియింపగనోపుజత్త మనిపె
ద్ధలున! మృదుజారులకునుజారిణి! కరణినియడరించు మనసు
గామాదులకు॥

క॥ పరమంబెడు తత్వార్థము । పరికింపనివారుజూడ పామరులి
ల॥ స్థిరమార్గమందుబుద్ధిని । సారనివరదియెట్టికర్మ నుత్తి
యొలెలియక॥

క॥ అంగమునిర్మలబిందువు । లింగమునాదంబుపరమ లింగాం
గమహః! సంగమెమంగళకళయని । లింగాంగులు బెలియు
దురు చలింపనియొక్తి॥

యిందుకు సుఖదుఃఖములు రెండుగలవు మొదటిసుఖ
మనగా మోక్షసుఖము దుఃఖమనగా మరణదుఃఖము నీరెంటి
నిమించిన సుఖదుఃఖముల్లలేవు దుఃఖములేనిదే సుఖముమోక్ష
స్థానమైవదని గ్రహించండగు.

—[*] కం దార్థము. [*]—

రెంటికిమధ్యనుజూడగ! నంటియునంటకనుబ్రహ్మమావ
లికైము! క్కంటితుడనితాంతపుమి! స్మింట్ పరిపూర్ణమయ్యె॥
మేలివిగనరాః తన్మయమూనిః లాలితమనరా॥ ప్రాణమా
లక్షసేపు పాపలనిక్కించి! మేలైనత్రిపుటలో మిన్నందు చుండిన!
పోలికల్పుంకిను పుంఖము పొత్తువిడినిన్నంచి మించెడి । రీల
మానసభావపరముల! లింగభంగం బమరునిష్కళ! మేలివిగన
రాః తన్మయమూనిః లాలితమనరా॥

దేవబ్రహ్మైకకృష్ణానముగలయోగి ప్రణవాంగమయినదీపు

ని స్వశ్చమైవ బ్రహ్మనంద రసబిందువనియును శుద్ధస్పటికము
తో సమానమై యానందబిందువు నందుశిల్పించి ప్రకాశించెడు
ఈశ్వరునిజ్యోతియుగు ప్రణవనాదమును లింగస్వరూపముగాను
న్న అంగస్వరూపుడైన జీవుని అభేదైక్యము పరమశివకళయ
ని వికల్పములేని శ్రవణమనననిధి ధ్యానములచే తెలుసు కొను
చుందురు అట్లు తెలియుట తెలివిక తెలివిచే స్వరూప లింగము
ను సమాధిని చిత్తంబ్రహ్మకారముగా పరిణమింపజేయుచుండు
టయే నిర్వికల్పసమాధియనందగు నట్టిజీవబ్రహ్మైక్యమనుఅఖం
డాకారవృత్తియే ముక్తియనంబడు నట్టిశివజీవైక్యము సంతాన
ము జేయుచుండఁ జొగుండు అంతఃకరణము బ్రహ్మకారము
గా పరిణమించుటవల్ల జీవుడనే వ్యవహారములేకపోవును యిట్టి
జీవన్ముక్తియే మృత్తికాస్యమైన ఘటాకాశము మహాకాశము
నందు గలియునీగుగా పరమాత్మయందు జీవభ్రాంతి లేనమై పరి
పూర్ణోహం అనేశబ్దముచేత కృతార్థులయ్యెదరు.

మత్త్రకోటి॥ మాయయాత్ముడు మాయజీవుడు మాయయా
శ్వగుడారయ్యుడు మాయచిత్తము మాయబుద్ధి
యు మాయకోపము ప్రాణములే । మాయచి
త్త కళ మాయబిందువు మాయనిష్కల జ్యోతి
యుడు । మాయవిష్ణుడు మాయశంభుడు మాయ
బ్రహ్మయు లోకములే ।

—[*] కం దా ర్థ ము. [*]—

లింగాంగ భంగమేర్పడ । సంగతిలేనట్టిబయలు సమకొ

నిసంతకా! పొంగుచు నాత్మార్పణమని మంగళకరచిత్తవృత్తి!
మఱిగియుండుమురా! చిచ్ఛక్తిసంతతి మఱియు చుండుమురా!
పరికించిసీలోన పరమహంసనుగూడి నిరతమొక్కరీతి నిర్వాణ
వధమూని స్థిరముగామది బయలులోనగు సిద్ధకాయాపురినిజే
రగ! దురితజాలములన్ని బొలియును దౌడరిమస్మయ లింగమ
గుగురి! పరిగి యుండుమురా! చిచ్ఛక్తిసంతతి ముఱియు
చుండుమురా!

విశ్వరూప సందర్శనము.

శ్లో! భక్తిసాధనవక్తాచ యోగసిద్ధిప్రదాయకః!

నానావిభూతివక్తాచ శుద్ధధర్మా వబోధకః॥

శ్లో! యోగాంమృత రసంపితృ వాయుభక్ష స్పదాసుభి!

యమమభ్యాసజేనిత్యం సమాధి మమృత్తానమః॥

శ్లో! వివిక్తదేశఆసీనో విరాగో విజితేంద్రియః!

భావయేదేకమాత్మానం తమసంత మనన్యధిః॥

అనగా ఏకాంతస్థశమజేరి మనోబుద్ధి చిత్తలహంకారము
లన్బంధించి అద్వితీయ పదమౌత్సయేతానగుచుండునట్లుభావిం
చిచూచుచుండుటయే విశ్వరూపసందర్శనమని యెఱుంగినగు.

శ్లో! ఆత్మనే వాఖ్యలంకృత్యం ప్రవిలాశ్య ధియానధిః!

భావయేదేకమాత్మానం నిర్మలాకాశ వత్సదా॥

అనగా తానుభావించుటలో నిర్మలాకాశవత్తుగా చెదరక
తననే జూచుచుండుట విశ్వరూప దర్శనమగును.

శ్లో॥ రూపవర్ణాధికంసర్వం విహాయ పరమార్థవిత్॥

పరిపూర్ణచిదానంద । స్వరూపేతావతిష్ఠతే॥

అనగా అంతటా నిండియున్నట్లు దోచినచిదాకాశ స్వరూప
పరమాత్మతో జేరుకొని లీనమైస్వప్రకాశుడై పరిణమించు ఆ
చ్చయే పరబ్రహ్మస్వరూపము.

క॥ ఇదియిదియవాత్మనేగా॥ నిద్రబ్రహ్మము నేనటంచు నెఱుగు
నజడమై । కదలనిమది యిటులామది గదిసి తెలియునరడ
స్వప్రకాశుడగు॥

క॥ ఇనుడ స్తమించుతఱినా । తవికిరణములతనితోడ దగజనురీ
తిగా॥ బెనుమానపంబుపాలిసిన॥ మునుకొనితద్గతవి కౌరము
పాలియుగదుగా॥

తే॥ ఇంద్రియ మపంబు లటుచెలి॥

యించెనేని నేజలాచితినంచు నీ నెఱుగబోక॥

నిశ్చలుడవంచు దెలియుము నిన్నుగాంచి॥

తనియు నతినిశ్చలములగు సంతమీద॥

క॥ గారీశివాడు లాత్మాకారా । కారితనువృత్తిగతి నాయం
దుం । జేరిరమించుచు నుండుటే కారణముగరామపదము
గలిగెన్నాకు॥

మ॥ తలపంబూర్ణము నిర్వికారమగు తత్వం విట్లుభాసిల్లగా॥
దెలియన్నేరక మూఢులై న పరులీ జేహేంద్రియప్రాణ బు
ద్ధులనెల్లప్పుడు నిగ్రహించుటకు నంతోర క్తులై యాత్మనిం॥
దెలియం జూతురు వారికింగలుగునే ధీసాక్షిసీక్షింపగ॥

తే॥ దంతిరూపంబు చేకొప్పు దారుపరయి!

దారువగుగాక పరికింప దంతియగునె!

విశ్వరూపంబు చేదోచు విశ్వమూర్తి!

విష్ణుడగుగాక పరికింప విశ్వమగునె॥

మానసంబున భావించెడు విశ్వరూపధ్యానంబున నదీనదా
బ్ధి జలములతో నభిషేకంబును చతుర్థశేభువనంబులు గంధంబు
గను సూర్యచంద్రగ్రహ సత్త్రములు కంఠమాలగాను ఆకా
శంబు పుష్పంబుగాను వాయుపుదూపంబుగాను అగ్నిదీపంబు
గాను యిట్టిచుహాపంచభూత సుయోగంబయిన సేనేపీఠప్రసా
దంబని నర్పించితినని కైకొమ్మని నమోన్నమః అనినిర్విణుండై
యున్నయోగి చంద్రుడే విదేహికైవల్య సిద్ధిబడయుచుండును.
దృక్కు- దృశ్య- ద్రవ్య- సీమూటిలో దృక్కు-చూచునేత్రము
లోనితెలివి అనగా ప్రజ్ఞ నాప్రజ్ఞానమే బ్రహ్మమని యున్నది.
దృశ్యమనగా కంటికి గోచరించెడిది - (యదృశ్యం తద్దృశ్యం)
బనియున్నది. ద్రవ్యమనగా అతీతముగా సాక్షికిసాక్షి స్వరూ
పమైన పరబ్రహ్మముగా నెఱుంగవగు సద్రూపమనగా తొలు
తచూడంబడునది చిద్రూపమనగా చూడంబడు దానిని మన
స్సున చూడబడునది ఆనందమనగా సద్రూప చిద్రూపములు
లేక లీనమై వొట్టునగుచి యుండుట.

తే॥ బ్రహ్మవిజ్ఞాన సమదృష్టి భవహరంబు!

బ్రహ్మభూతాంత రాద్యంత ప్రముదీతంబు!

బ్రహ్మచంద్రై క్య మగునాత్మ పరవశంబు!

యోగమాధ్యు ర్భువ యోగివర్యా!

తే॥ నిష్కలంబై న తనయాత్మ నిజమెఱింగి!

ధ్యావ మొనరించు చుండును ధన్యుడరయ!

నట్టివానికి మరుజన్మ ముపనిలేదు!

యోగమాధ్యు ర్భువ యోగివర్య!

—[*] కంఠార్థము. [*]—

సూరిగను విశ్వరూపము । నాటినమది నెఱిగిచూట్కి

నామారుతము । మీటుచు కాటుకపడుట! మాటున నాశిఖర

మెక్కి॥ మమతవిడద్రొక్కు ♦ దహరాకాశ ♦ క్రమమెఱిగిని

క్కు॥ విమలవిలోకివై వివరించినిన్నుంచి! సమగురిచాటుట సం

కల్పశూన్యము । యమనియమ యోగాదివృత్తుల । యందు

జేరక పూర్ణమునగురి! యమలమవ్యయ నిర్వికల్పక! మందిమ

దిలో నిడు ప్రభంగని॥ మమతవిడద్రొక్కు- ♦ దహరాకాశ ♦

క్రమమెఱిగింక్కు॥

శ్లో॥ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రశ్చ ఆదిత్యశ్చేంద్రజీవతా॥

శరీరాభ్యాంతరేజేవి యోవీక్షేతథ వేద్ధురు॥

బ్రహ్మవిష్ణు మపేశ్వరుడు సూర్యచంద్రులు సక్షత్రములు

మొదలయినవి శరీరమందు దెలిసికొనువాడే గురువుగా గ్ర

హించుడగు.

శ్లో॥ సప్తవింశతినక్షత్రం సప్తద్వీపా నవగ్రహః ।

శరీరాభ్యాంతరేజేవి యోవీక్షేత థ వేద్ధురు॥

సప్తద్వీపములు యిరువదియేడు నక్షత్రములు సవగ్రహములు ఏటినిశరీరమునందు దెలిసికొనువాడే గురువుగా గ్రహించుచుండు.

శ్లో॥ సాగరాస్సప్తవేదాశ్చ చత్వారోష్ట దిశస్తథా।

శరీరాభ్యాంతరేదేవీ యోవీక్షేత భవేద్గురుః॥

యేడు సముద్రములు నాలుగు నేడములు అష్టదిక్కులు శరీరమునందు గనువాడే గురువుగా గ్రహించుచుండు.

శ్లో॥ విద్యాగృహీత్వా సర్వాశ్చ సోదాసీనోభవేద్యది।

తత్రతిష్ఠితి నష్టానం యథాశిక్షిత పక్షిణి॥

గురువునొద్ద విద్యగ్రహించిన తర్వాత గురువును అలక్ష్యము చేసినయడల పక్షిమూటలునేర్చి గూటినుంచి వెడలి పక్షిసముహములోగలసి మూటలుచురచి పోవునట్లు జ్ఞానముపోయి యజ్ఞానమే సంభవించును నేర్చినవిద్య ఫలించదు.

దర్పణభావ వివరము.

శ్లో॥ పదాసర్వ గతోఽగ్నిత్వా నసర్వత్రావభాసతే।

బుద్ధావేవానబానేతే స్వచ్ఛేష ప్రతిబింబవత్॥

అనగాపరమార్థ అంతటవ్యాపించి యున్నను అడములై వెలువలి దృష్టిగలవైన యింద్రియములచేత చూడబడదు రాగ ద్వేషరహితమైన బుద్ధిచేత చూడబడును యెట్లునగా సూర్యాది తేజస్సు లంతట వ్యాపించుచున్నను అద్దమునీళ్లు మొదలయిన పరిశుద్ధ వస్తువులయందు దక్క నవ్యపదార్థములయందు

ప్రతి ఫలించవో అట్లే ఆత్మ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్వోదయమందు ప్రకాశించును.

శ్లో॥ జీవన్ముక్తి స్తుతద్విదాన్ | పూర్వోపాధి గుణాం స్త్యజేత్ |
వసద్విదాది ధర్మత్వా ద్భేదేద్భ్రమరకీటవత్ ||

అనగా స్థూలసూక్ష్మాది శరీరములు సత్వాదిగుణములు ను పరిత్యజించిన సుజ్ఞానమే జీవబ్రహ్మలకు అనంద లీలావిలాస సంయోగ మందించు చుండును.

శ్లో॥ యల్లాభాన్నాపరోలాభో యత్సుఖానాపరంసుఖం |

యజ్ఞానాన్నాపరంజ్ఞానం తద్భ్రంశేత్త్యవధాన్యేత్ ||

అనగా ఏన్నయాపానుభవము సమస్తలాభములకంటే గొప్పదియో సుఖములలో నేదినతిశయమో జ్ఞానములో సాక్షాత్తుగామాత్రము సిద్ధించుటకు హేతువై వసుజ్ఞానతత్త్వపూర్వోదయ జ్ఞానమే పరబ్రహ్మనంద సుఖమనుభవించు జ్ఞానమని యెఱుంగవలెను అండాండ పిండాండములను బ్రహ్మాండములను పోల్చిచూచునది నేత్రాండము అనగా నేత్రములోని తెల్లగ్రుడ్డు అండము ఆగ్రుడ్డులోనిబిందువు న్నటికపుపాప, పిండము అపాపలోని వెలియగునదియే బ్రహ్మాండము ఆతేజస్సులోనిది ఆకాశము ఆయాకాశములో ప్రకాశించునదియే స్వప్రకాశమైన పరబ్రహ్మము నల్లగ్రుడ్డుగంగ అందులో నీలమైనపాప యమున అపాపమధ్య వెలిగడువెలుగే సరస్వతి ఆవెలుగుమధ్య నిష్కళతై విరాచూపము గ్రుడ్డుచుట్టూ యెరువు బ్రహ్మ ఆకారము రాజసగుణము- తెల్లగ్రుడ్డు విష్ణువు ఉకారము స్వాతికగు

ణము- వల్లగ్రుడ్డుశివుడు మకారము తామసగుణము- పాశలో
నికళయం దోంకారము నాఁకారమునకు పరమైవదియే నిష్క
ళంక పరబ్రహ్మము- నిశ్శబ్దమువరకు గోచరించుచుండు జ్ఞప్తి
యే యెఱుక యెఱుకమరుపులులేనిదే పరమాత్మ స్వరూపము
ఇట్టిదే హేంద్రియాది ప్రపంచమును మిథ్యజేసి నిష్కళంకయందు
ఁజేర్చవడివధిల్లుచుండుటయేహాఁసభావసుజ్ఞానతత్త్వవిపూర్ణో
దయము అట్టిపరిపూర్ణోదయమే బ్రహ్మనందము పాపయంజలి
బిందువయే కుండలి ఆకుండలి తేజమే చరాచరమంతా లోకెలి
గానింది బట్టబయలై యున్నది అట్టిబట్టబయలేదిత్ బ్రహ్మవైన
నీవు నిన్నెరుంగక తన్నయమందులే శివజ్ఞైక్యసాహంభావము
అట్టితన్నయభావమందు నాభిలో బ్రహ్మపురము కంఠమున శివు
నిపురము ముఖమున వైకుంఠ పురము కపాలము స్వర్గద్వారము
నోరు దుగ్వేదము చతువులు యజుర్వేదము నాసిక
సామవేదము కర్ణములు అధర్వణవేదములై యొప్పు నీవిశ్వరూ
పమైన దేహమనకు దేవాలయంబున త్రికూటము కాశీవిశ్వనా
థేశ్వరుడు అదియేజ్యోతిర్లింగము సాహంభావ భ్యానమేరమే
శ్వర దర్శనము హంతుం యునురెండక్షరములే తిరుమంత్రము
యీ అక్షరద్వయములే హంస ఇదియే అజపాగాయత్రి ఇదిపిం
గళ సుషుమ్నలు సంగమించుటే ప్రణావము ఆధారముమొదలు
అన్నిచక్రములలో సంచరించుచుండు హంసయే పరమాత్మస్వ
రూపము ఇట్టిపరమాత్మ స్వరూపభ్యానమే సమాధి అట్టిసమా
ధిలో విశ్వమంతా వ్యాపకమైన మనస్సు సూర్యచంద్ర నక్షత్రా
ములు చతుస్సముద్రములు యెఱింగించు చుండెడి యెఱుక

గూడిదాటుటయే త్రికూటమధ్య జేరిన హాసభావము హంసా
హమంకుసాక్కి తన్మయత జెచుచుండుటయే జీవన్ముక్తి యని
పరిపూర్ణ నిరంజన పరబ్రహ్మంబు వ్రతంబుగా నెన్నందగు నిట్టిపరి
పూర్ణ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయమందు ప్రావిగ్యుండగుయో
గీంద్రునకు నిరాటకముగా తానేబ్రహ్మమై బ్రహ్మమేతానైన
యానాద పరవశత్వముగు జీవన్ముక్తి సంప్రాప్తమగు చూడునని
యాశిగా సర్వవేదశాస్త్ర పురాణములు బోధించుచున్నవని గ్ర
హించుదగు పరమాత్మ అంతట వ్యాపించియున్నను జడములైన
యింద్రియముల కగోచరుండు రాగ ద్వేష రహితమైనబుద్ధికి గో
చరుండు యెట్లైన సూర్యాది తేజస్సులంతటవ్యాపక మగుచున్న
ను అద్దముమొదలయిన పరిశుద్ధవస్తువులయందు దక్క నవ్యప
దార్థములలో ప్రతిఫలించవుగాన పరమాత్మ సుజ్ఞానతత్త్వపూ
ర్ణోదయమందిన యాత్మకే గోచరుండని యెఱుంగనగు.

—[*] కం దార్థము. [*]—

జలజవళిమ్ముల జలముం గలియని క్రియదర్పణమున
గనుతేజముపకా గలియని దర్పణసామ్యము తలకొను తమము
ననుయా తత్త్వముచేరదన్నా నిత్యానంద క్రమముజేయ
న్నా కమనియ్యుచుగుడ్డ పీక నైలోజేర్చి సమగురికడలాత
సాధింపదొడరిన దమముమీరునుధ్యాన మణినుణి దర్పణంబు
ను బోల్చిమాడగ కమదమాదిక గుణకదంబను సౌప్తవాంశ
ముపొందకను తత్త్వముజేరదన్నా నిత్యానంద క్రమము
జేయన్నా .

౪॥ గుణులెగుగుట జ్ఞానమునకా మణిమూలములేని గుణులు మది దెలసినదుం దెరుగితనువులేదనిన ద్రిరాజగుత ఘోషాక్షరీ మంత్రమగుకా॥

జ్ఞానపురుషుండుతాను తనమనస్సుచేతనే ఉద్ధరించుకోవలెను తనమనస్సే బంధువు కత్రువుగా నేర్పడును జితేంద్రితకబాంది మోక్షార్హుండగుటకు స్థితప్రజ్ఞుడు గావలె మరణకాలంబున దేవయందు స్మరించుచు విడుచునో నారూపంబులుదాల్చుచుండును.

౫॥ మరణము దాపగుచున్నది । పురచింతలు మానుమింక పూర్తిగఁబడిను । స్థిరబుద్ధిని గీలించిన సృరణమె సర్వోత్తమంబు నలుపుముజీవా॥

౬॥ ద్వారములు తొమ్మిదిటిలోఁ గూరుడవై దొలగనివక నులభముగానే । నారయ వాయువు బుట్టుము । ధరుడవై జ్ఞానినిలిపి ధృవముగజీవా॥

౭॥ దేహము విడిచెడువేళను । మానమువిడి మనసునిలిపి ముక్తికి నెరవొ సాహసహంసాక్షుఁడవ । మూహనునుది నొచి ముంచ నొప్పునుజీవా॥

అత్మనాత్మ విచారణ.

శ్లో॥ అత్మచైతన్య మాశ్రిత్య దేహేంద్రియ మనోధియః॥

స్వకీయాభోగ భువర్తంతే సూర్యాలోకం యథాజనం॥

అనగా సూర్య ప్రకాశమందున పనులు జరిగించుచుండునట్లు పరమాత్మ బలముచే యింద్రియములు తమతమపనులు

౧౦౮

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను.

చేయుచున్నవి జ్ఞానము ఆత్మయగు పరమాత్మకేగాని జడము లగు యింద్రియ దేహదులకుకాదు.

శ్లో॥ రాగచ్ఛాసుఖదుఃఖాది బుద్ధౌసత్త్వం ప్రవర్తతే॥

సుషుప్తౌవాస్థితస్నాశే తస్మాద్బుద్ధేస్తు నాత్మనః॥

అసగా జాగ్రస్వస్నావస్థల యందు బుద్ధియుండును సుషుప్తి లో బుద్ధిలీనమగుచుండును కాబట్టి సుఖదుఃఖాదులు బుద్ధిధర్మ ముల ఆత్మకులేవని తెలియనగును.

శ్లో॥ ప్రకాశోఽస్మద్యోగోఽస్య తైత్తియగ్నేర్యగ్నోష్ణతా॥

స్వభావ సచ్చిదానంద నిత్యనిర్మల తాత్మనః॥

అసగా సూర్యాదులకు ప్రకాశములెట్లు స్వాభావికములో అలాగే ఆత్మకు సచ్చిదానంద నిత్యనిర్మల స్వరూపముగా నుండుట స్వాభావికముగా నెంచందగు ఆత్మయనగా శరీరత్రయ విలక్షణముడై అవస్థాత్రయ సాక్షియై పంచకోశ వ్యతిరేక్తుడై సచ్చిదానంద స్వరూపుడై కాలత్రయభాద్యుడై యుండువాడేఆత్మ॥

॥ నైకృతము నాత్మనొందదు విక్షిప్తేంద్రియ వర్గమాత్ర విషయామలచే ప్రకృతిగ దగిలియునాత్మయు సకృతుగ్రాహం తిపబడును । జలఘటసభమై॥

మ॥ వినుమాత్మకుయింద్రియములు మనోవిజ్ఞానహంకారములే । తనువాకారములైనతత్త్వములుయీ తన్మాత్రలుగా । చిత్తములే అనుమాదుగా పరమాత్మయొందుజడమై యుండంట గారావు యాతనువుగా కల్పితమైన తమనమునగా । తానచ్చుపాటయినే॥

౪౧ దేవీ దేహము యాత్మకు । వాహిగయై నడుచులోక వశ
మునతనకే । భావంబు చారదెన్నడు భావింపా పుణ్యమూ
ర్తి బ్రహ్మమునుమ్మా!

గీ॥ సత్యరూపియాత్మ సారాంశమీదేహి ।

దానిచాతదేహ తత్త్వమమరే ।

తత్త్వమూలగుట్టు తత్త్వమేపరమాత్మ ।

క్షీరసీరముకటి జేరుపగిది॥

౪౨ బ్రాంతి దగిలిజపుడు కాంతిముగల అక్షరునకు సాధకుడ
గును । కాంతివిశేషము గలరవి కాంతాచూడంగవశమ
కనుగొననైనా॥

అత్యవరమాత్మమేనంబున జాగ్రంబులో సంభవంబై కర్తు
త్వభోక్తృత్వ వ్యవహారి కర్తవంబులు చేయుచుండును అత్మ
యందు భిన్నత్వమ విద్యాకల్పితములై దోచుచుండును గాని త
త్త్వదృష్టిచేత దోచనేరదు వివేకముచేత అవివేకము తొలిగి
చిన అత్మయొక్కదై ప్రకాశించుటెట్లన మేఘవర్ణము తొలం
గిన సూర్యుని ప్రకాశమువలె అత్మప్రకాశించును సర్వపాక్షిగా
నుండు పరబ్రహ్మమగు అనాత్మలనేకకోటి బ్రహ్మాండము లుత్ప
త్తిస్థితి లయకారణములు పొందుచు వేరై దోచి లయమగుచుం
డుగాని పరమాత్మకంటే వేరుగావు నీటియందలి బుగ్గలు నీటి
యందే పుట్టిపెరిగి నశింపుచు వేరుగాదోచినను యెట్లునీరగు
చూడునో యట్లు ఆత్మానాత్మలు వేరుగావని దృఢచిత్తంబున
నెలుంగందగు మతభేదము లనేకములై నను జననమరణములు

భేదములులేక మోక్షము పథానమైనందున భక్తివిశ్వాసజ్ఞానంబున ఆత్మానాత్మల పెవ్వేరుగాభావించి నారాధించుట సగుణోపాసన యగును నిర్గుణోపాసన యందు అవరోక్షబ్రహ్మ సాక్షాత్కారము వడసి తన్మయులగు చుండుటయే ఘట్టమైన అద్వైతపథానము.

తే॥ జీవుల్లెను నొక్కండ సిద్ధమందు ।

నొక్కరూపయ్యు బెక్కులై యునికివినరె ।

నూలొకండయ్యు వర్ణములే నూటిగూడి ।

బహువిధంబుగదోచు భంగివోలే ।

శ్లో॥ యథావిష్టు మయంసర్వం యథావిష్టు మయంబగల్ ।

యథావిష్టు మయంసర్వం పాపం నాశయతేతథా ।

అధ్యాత్మయనగా నాశములేని పరమాత్మను పరబ్రహ్మమని చెప్పంబడు నాపరబ్రహ్మము అన్నిటనిండి యున్నందున అధ్యాత్మ యనంబడు నశించెడి దేహము లాదిభూతములని చెప్పంబడు అదిత్యాం తర్గతుడైన హిరణ్యగర్భుండు అదిదైవతమని చెప్పంబడు + క్షేత్రజ్ఞాండనియును కేరుగలడు నాక్షేత్రజ్ఞండు పాదము మొదలు శింసుపరకు స్వభావికముగా జ్ఞానముచేత యెరుగబడు చున్నందున క్షేత్రజ్ఞాదనంబడు చిదాభానుండని యును వాడుకగలడు నాచిదాభానుడు నాత్మప్రతిబింభుడగుటచే దృశ్యపదార్థములను క్షేత్రమని పిలువంబడును అట్టిక్షేత్ర నివాసియగు పరమాత్మ క్షేత్రజ్ఞండు + నాక్షేత్రజ్ఞని యందు మాయాప్రతిబింబమును ప్రకృతియనంబడు నాప్రకృతియు

దేవాది ప్రపంచమంతా గుణములు బుట్టించి అనేకరూపములై మరుగుచుండును యిట్టి మహావాద్యమము సుజ్ఞానతత్త్వపూర్ణోదయమందు తేటతెల్లం బగుచుండు ఆత్మయనగా పరిశుద్ధ బ్రహ్మైకస్మి అనాత్మయనగా శుద్ధబ్రహ్మము.

నాపర బ్రహ్మమును తేదేకధ్యానంబున స్మరించుచుండుటయే మోక్షసాధనములలో లక్షల జీవరాసులలో నీయిహలోక పరలోక జ్ఞాపకశక్తిగల వారలు తమ శరీరులు మోక్షార్థులు - పరలోక మెరుగక నీయిహలోక మెరిగి వర్తించుచుండువారు మధ్యమశరీరులు నీయిహలోక మెరుంగనివారు అధమశరీరులు సుజ్ఞాతత్త్వపూర్ణోదయమంది గుణత్రయములలో సాత్వికులు దైవసంపత్తిగల వారలు రాజసులులోక దేహవాసన లంటి నటించు చుండువారలు తామసులు రాక్షసవృత్తిగలవారు కాబట్టి.

గీ॥ మనసులోన తెలిసి మనసులోనకలిసి ।

మనసులోనివాని మరలదిగిది ।

మనసునిలుపువాడు ఘర్షణ దగుయోగి ।

విశ్వదాభిరామ వినరవేమా ।

గీ॥ అణువులోననుండు నఖిలజగంబులు ।

సమస్త తనదులోన నణగియుండు ।

మనసునిలుపు నరుడు మరముక్తి జేరురా ।

విశ్వదాభిరామ వినరవేమా ।

సహశివునకన్న వేరొండులేదను సైర్యభావము సిద్ధాంతంబు
యిట్లు భావించుట యెఱుంగుటయే పరమార్థంబు వడయు స
త్యంబు నీసత్యమును నెచ్చటజూచినను మరువకుండుటయే జ్యో
తిర్మయంబు అట్టి జ్యోతిర్మయ బ్రహ్మతేజమందు చుండుటయే
కైవల్యప్రాప్తి సాధనము ఘటాకాశంబు భిన్నమైనను అంతరీక్ష
ము వేరుగాని చందంబున పరమాత్మ భిన్నుండై యనేకజీవుల
యందుండినను భిన్నుండుగాదు సూర్యునికిరణములు నిభిదాబైన
యంధకారము నశింపజేయు చందంబున సదాశివాగ్నిక స్మర
ణంబువలన పాపంబులు నిర్మూలం గుచుండు.

శ్లో॥ ఆత్మయోగ మనోచక్ర్యో భక్తియోగ శిరోమణిః।

తంవందే పరమానందం సందసందన మీశ్వరం।

శ్లో॥ యదేకం నిష్కళంబ్రహ్మ వ్యోమాతీతం నిరంజనం

అప్రతర్క్య మవిశ్లేయం వినాశోత్పత్తి వర్జితం।

శ్లో॥ కారణంయోగస్మృతం హేతుసాధన వర్జితం।

హృదయాంబుజ మద్యస్థం జ్ఞానజ్ఞేయ స్వరూపిణం।

శ్లో॥ మవస్థంమనమద్యస్థం మద్యస్థేమనవస్థితం।

మనసామనమూలోక్య స్వయంసిద్ధ్యంతి యోగినః॥

గీ॥ పదపది మ్రొక్కగ నేటికి।

గుడిలోపల గతినెలల గుణములుచెడునా।

గుడిదేవా మూర్త్య దేవుడు।

చెడురాళ్లకు వట్టిపూజ నేతురునేమా।

శ్లో॥ దేహేనా దేవాలయః ప్రాక్తో జనోదేవ స్సహతసః॥

త్యజేదజ్ఞాన నిర్మాల్యం సాహంభావేన పూజయేత్॥

మ॥ తనుహృద్భావల సఖ్యము శ్రవణము దాసత్వము॥

వందనార్చనముల్ సేవయు నాత్మభోగముకయు॥

సంకీర్తనల్ చింతనంబను నీతోమ్మిది భక్తిమార్గమట॥

సర్వాత్ము హరిస్మర్పు సజ్జనుడై యుండుట భద్రమంచు

దలతున్ నత్యుంబు దైత్యోత్తమా॥

గీ॥ ఆత్మదేహమందు అతిసూక్ష్మముగ జూచి॥

దేహమాత్మ యందు తేటవరిచి॥

ఆత్మనందుజూచు నరడేహో బ్రహ్మంబు॥

విశ్వదాభిరామ విసరవేమా॥

గీ॥ మూడువేళలందు ముదముతో శివునాత్మ॥

బూజసేయు వాడు పుణ్యమూర్తి॥

పూజలేకబోగ మోక్షంబు దొరకునా॥

విశ్వదాభిరామ విసరవేమా॥

క॥ తనపూర్వ కర్మవశమున । దనసుఖ దుఃఖములురెండు దగి

లియె యుడుక । ఘనీలపద శేవజేయక చనదెప్పుడు దుః

ఖసమితి చలచిత్తులకు॥

కాబట్టి ఆత్మవిచారణ శ్రీగురు సాంప్రదాయముగా

సుజ్ఞానరత్న పూర్ణోదయమంది బ్రహ్మతత్త్వయమందుట విదే

హతైవల్యముగా గ్రహించందగు॥

క॥ భవనాశనంబును స్వపున । రభవరాహిత్యంబొనర్చి భాస్వత

సుఖమై । భవమౌనగు హంసమంత్రం బవిరళమహిమాభ్య
మగుచు సంబుడవదనా॥

చ॥ పరమగు పంచకోశములవర్తనముల్ మరిదానిచిహ్నముల్ ।
పరువడి నాయవస్థలును భావవిశేషము నందుయుక్తులు॥
గురుమతి జ్ఞానావలసె కుంభినిలోపల యోగకాస్త్రం ।
త్పరులగు బుచ్చిమంతులగు తత్త్వవివేకముగలుగునటుగా॥
మ॥ కవితామార్గ మెఱింగినందులకు సత్కారంబుచింతించియా ।
సవిశేష స్థితికాస్త్ర వాదములు చెప్పల్ జేసి తత్వార్థము ।
ల్పవిఘోపాయముతా గ్రహించుకొరకై వేదాంతమార్గం
బునే । భువిలోతేటతెనుగు జేసెద జగత్పూజ్యంబుగా
వేడుక॥ రాజయోగ వివరము.

శ్లో॥ ప్రథమం దేవదేవేశం లోకానందం జగత్పరిం ।
సర్వజ్ఞేశుం నమన్మృత్వా దేవవచనమాత్రవిత్॥

శ్లో॥ సచ్చిదానంద రూపాయ వ్యాపినే పరమాత్మనా ।
నమశ్రీగురు నాదాయ ప్రకాశా నందమూర్తయే॥

సంసార సాగర సముద్రమంత్రం బ్రహ్మాది దేవ మునిపూ
జితమంత్రం దాదిద్రదుఖభవ రోగసాశవమంత్రం పంచేమహా
భయహరం శ్రీగురు రాజమంత్రం॥

శ్లో॥ పరిపక్వ మనోయేషాం శేవలోయంచసిద్ధిద॥

గురుదైవత భక్తానాం సర్వేషాం సుఖోజవాత్ ।

అనగా పరిపక్వ చిత్తులకు యీరాజయోగము సిద్ధించు గు
రుభక్తిగల వారికి విశేష సులభముగా సిద్ధించును॥

ఉ॥ సాధన మేనులేక భవి సాధ్యములంద సవర్ణ లెవ్వరీ ।

సాధనము ల్గ్రహింపగడుసన్నతి యుట్టున వినవ్రజ్ఞచే॥ బో
ధయొనర్ప జేయు గురిపొందిన భూతభవంబు లందునా॥ సా
ధకు లెల్లపుణ్యమును స్వాంతములొన గ్రహింతు రెవ్వడు॥

రాజయోగము త్రివిధములందు ౧ అజగరయోగి ౨ సంచా
రయోగి ౩ రాజయోగి మొదటి యజగరయోగి ఆత్మ అచల
ముగాను అంతః కరణములు నిశ్చలాభిగాను దేహేంద్రియా
దులు చిత్రప్రతిమ వలెను నెంచి దృఢంబుగా బ్రహ్మసాక్షా
త్కారుండై యుండును రెండవ సంచారయోగి ఆత్మను పిశా
చమువలెను అంత కరణములను నృత్తుగాను దేహేంద్రియ
ముల వశిబాలురవత్తుగాను బ్రహ్మసాక్షాత్కారుండై చరించు
చుండును మూడవ రాజయోగి ఆత్మను పంథ్యాపుత్రుని రీతిగా
ను అంతః కరణముల భ్రమరకీటక న్యాయంబుగాను దేహేం
ద్రియముల కులాలకీటక సామ్యముగా నుంచుకొని రాజులు
మంత్రులు మొదలయి న్న భృత్యులుచేయు పనులను మాస్త్రా
సాక్షిగా నుండునట్లు దేహేంద్రియములు మనోబుద్ధులకు పర
మాత్మ సాక్షిగా యుండునని దృఢసిద్ధి బొందియుండు మూ
ఢులు మేఘములు పరుగెత్తు చున్నప్పుడు చంద్రుడు పరుగెత్తు
చున్నాడని యెంచు నట్లెంచక జీవబ్రహ్మైక్య భావంబునందు
దృఢంబుగా తన్మయుండై యుండుటే సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణో
దయ భావమని యెఱుంగవగు.

౧౧౨ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

శ్లో॥ మంత్రోఽయో హో రాజయోగ చతుర్విధః।

రాజత్వాస్యయోగానాం రాజయోగ ఉతిష్ఠ్యతిః।

రాజయోగి యైనవాడు బ్రహ్మరాక్షసివలె వేదాంత విద్య
మగ్రహించుటకు పట్టుబట్టి (విరాగస్య తృణాంజగత్) అనునట్లు
ప్రపంచంబును తృణపాయంబుగా నెంచి మనోస్మత్తుండై సంఘ
రించుచు పశిబాలుని వత్తుగా మాయామోహ భయభాగిం
తులులేక సద్గురూప దివ్యస్వాను భవమువలన స్వయం పరిపూ
ర్ణ బ్రహ్మము తానని సర్వజ్ఞాన దర్శనంబులక దప్పక బ్రహ్మ
మయుండై యుండును అట్టి రాజయోగి ప్రారబ్ధ కర్మఫలము
దేహేంద్రియాదుల చేతనున్న అగామి కర్మఫలము లోకుల
చేతనున్న అనుభ విపంబడి సందిత కర్మఫలమును జ్ఞానాన్ని
చేత దర్శనంబులై (కులాల కీటకవత్) అవగా కుష్మర పురుగు
బురద నుండినను యాచంకము దాని యంటనితీరుగా బ్రహ్మ
మభవంబున సాసారియై యుండినను రాజయోగి జన్మకర్మ
ఫలంబుల నంటక గూర్చి జ్ఞానముచే యిహపర సుఖంబులు రెం
డును యీశ్వరీముహూనే యనుభవించుట వలన పట్టు లిడుపు
లేని యీ రాజయోగము వలన సహజా మనస్కుండై సశరీ
రుండై నను అశరీరుండై విదేహముక్తికి వాహ్యుండై విదేహ కై
వల్యాచు భవశీలుండై ప్రకాశించు చుండును.

క॥ నేవసిప నన్నమూఢుడు । మేవని వీక్షించుగాన మేల్కొనిన

త్వ । జ్ఞానానంద మమునిగా । జ్ఞానముచే నెఱుగవలయు
పద్మశాలీ॥

అక్షరపరబ్రహ్మ వివరము.

శ్లో॥ నిర్గుణో నిష్క్రియోనిత్యో నిర్వికల్ప నిరంజనః॥

నిర్వికారోనిరాకారో నిత్యముక్తిస్థి నిర్మలః॥

అనగా అవిద్యా రహితుడు నిష్క్రియుడు నిత్యుడు నిర్వికల్పుడు నిరంజనుడు నిర్వికారుడు నిరాకారుడు నిత్యముక్తుడు నిర్మలుడుగా నెఱుంగందగు.

శ్లో॥ అహమాకాశ వత్సర్వం బహిరంత రతోచ్యుతః॥

సదాసర్వ ఏమశ్చ్యుతో నిస్సంగో నిర్మలోచలః॥

అనగా ప్రపంచమునంతయు నిండి యున్నాను నేనే సర్వమును సుపూర్ణుడై నిండినని గురుమూలంబున సుజ్ఞానతత్త్వ పరిపూర్ణోదయుండని యెఱుంగనగు.

శ్లో॥ నిత్యశుద్ధవిముక్తైక మఖిలా నందమద్వయం॥

సత్యంజ్ఞానమనంతమత్ పరం బ్రహ్మహమేవతత్ ॥

అనగా రెండవదిలేని పరబ్రహ్మస్వరూప చిన్మయానందఘన మేనేనని యెఱుంగుచుండుట జీవన్ముక్తిగాగ్రహించి నిర్భయుడై యుండుట సహస్రవశవద్భక్తికర్మకరుహారాంతరమందు కుండలీమధ్యమమున షరబ్రహ్మమును జూచుచుండుటయే పరమకుండలియనం బరగునదియే జీవాత్మ అంతరాత్మ పరమాత్మ నిర్మలాత్మ శుద్ధాత్మ మహాత్మ భూతాత్మ యని యెనిమిదిపేర్లచే నుచ్ఛరింపం బడును వాసనాక్రియములను దాటియున్న వస్తువే పరమాత్మయగును.

౧౧౪ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

౧ లోకవాసన లోకులు స్త్రాత్రము చేయవలెనని పంచరించుట లోకవాసన యగును.

౨ తీర్థదింతన ప్రాతాయామాదీ యోగములు శరీరము రక్తము మాంసము మాయాసమ్మంధములు గనుక జీవుడు నిర్మలాత్మయగుట గ్రహించుటే జేహవాసన.

౩ శాస్త్రముచదివి శాస్త్రపద్ధతిని నడుచుటకుయత్నించుట చదివి పరులనోడించినను తానువోడినను ప్రయోజనము లేదు.

—[*] కం దార్థము. [*]—

అక్షరప్రణవాకారము । రక్షకమని యెఱిగిమఱిగి రావముపైగా । నిక్షేపమైన బ్రహ్మము । కుక్షింధరు లెఱుగరెపుడు॥ కుటిలాచారులునై ♦ శంబరశక్తి ♦ జటిలాధారులునై । నిటలమందుచూట్కి । నిక్కించిపాపల చటులచిత్కళలంటి చర్చించిగనలేరు పటుతరంగు బట్టబయలున । బ్రాకిమెలగడు తావెఱుంగక దిటపుగానా బ్రహ్మతన్మయ । దివ్యతేజము పొందజాలరు । కుటిలలాచారులునై ♦ శంబరశక్తి ♦ జటిలాధారులునై ॥

—[*] కం దార్థము. [*]—

లక్ష్మ్యములో వెలిదాకడు । లక్ష్మ్యమెగురి బయలుదాకు లాఘవమరయక । లక్ష్మ్యంబగు చిద్రూపవి । లక్ష్మ్యములో సిత్యసుఖము । లాగియందుమురా ♦ విజ్ఞానంద ♦ వేగపొందుమురా । రాగద్వేషములను రాపాడిలోమించి । యాగమార్గములంది యానందమయమగు తూగుటుయ్యల తేరినిద్రను తుప్పట్టిగ తుఱగలించుము । భాగరై ప్రత్యక్షపరశివ బ్రహ్మ

తస్మయ తత్త్వమతిముతిః లాగియందుమురా • విజ్ఞానందై •
వేగచాందుమురా॥

క॥ పాలుచగు సర్వవిలక్షణః ములచేనాద్యంతశూన్య మువని
శ్చలతా । మెలగినతస్మయ తత్త్వము । దలపోయశరా
గ్నిమధ్య తపమదిజీవా॥

క॥ అక్షరచతురాక్షరిపై । నక్షరతత్త్వంబునెటిగి యంత్యము
నందా । ద్యక్షబ్రహ్మము గదసిన । తక్షణమున నిత్యపద
వి తనరునుజీవా॥

క॥ ఘటనిటలాంకుశభావ । స్ఫుటితరమాజ్ఞప్తినంటి నూత్న
మున్నై । వటుతరలత్యం తగ్గిత । నటనంబగు నచలదీప్తి
నంటుముజీవా॥

—[*] కం దార్థ ము. [*]—

సాధ్యాసాధ్యముగానిది । బాధ్యాభేద్యంబుగాదు బాం
దనచలము । రాధ్యారాధిత బ్రహ్మము । బాధ్యాభాద్యంబు
గాని । పరిపూర్ణమయ్య • రజ్జనమాని • గురిగనుమయ్య॥ అర
మర లేకను యంతర్హృదినంటి • పరిపూర్ణినందుట ప్రజ్ఞానంబ్ర
హ్మము । నిరాలాబము నిర్వికల్పము నింతిశయ మానందమచ
లము । పరాపరమగు బట్టబయలున ప్రకాశము గజకించి
బొందుట॥ పరిపూర్ణమయ్య • రజ్జనమాని • గురిగనుమయ్య॥
చ॥ అరయచరా చరాదులగునట్టి శరీరములందు చిహ్నముల్ ।
బరగనెటింగి శాస్త్రముల పద్ధతిదప్పక వారియంతరాః

తరములుజెప్పగావలసె ధర్మమునర్థము కామమోక్షముల్ |
నిరుపమసాధుమాన్యమున స్వగులందగ జూచిమెచ్చగాఁ ||

మహావాక్యోప దేశవివరణము.

శ్లో॥ వాచాతీతం మనోతీతం భావాతీతం చతత్పదం |

జ్ఞానాతీతం గుణాతీతం భజామిగురుమద్వయం |

శ్లో॥ సమ్యక్స్వి జ్ఞానవాన్యోగి స్వాత్మజ్యే వాఖలంబగత్ |

ఏకంచ స్వమాత్మాన మీక్ష్యనే జ్ఞానచక్షుషా |

అనగా ఆత్మసాక్షాత్కారము కలిగినయోగి జ్ఞానదృష్టిచే
త సమస్తజగత్తును తనయందును సమస్తజగత్తు తానైచూ
చుచున్నాడు.

శ్లో॥ జీవన్ముక్తిస్తుతద్విచ్ఛాన్ పూర్వోపాధిసుగాంస్యతే |

వసచ్చిదాదిధర్మత్వా ద్భేదే ద్రవ్యమంకిలవత్ |

అనగా అజ్ఞానస్థలనూత్మ శరీరములు సత్వాదిగుణములు
పరిత్యజించి బ్రహ్మనంద మగునందై యుండుట జీవన్ముక్తిత్రయ
రకీటిక న్యాయముగా సాక్షాద్బ్రహ్మత్వమునే బొందియుండును.

శ్లో॥ జగద్విలక్షణంబ్రహ్మ బ్రహ్మజోన్యన్న కించన |

బ్రహ్మవ్యధ్యాతీచెన్నిధ్యాత్ యథామదమరీచికా |

అనగా ఆత్మజగత్తు లక్షణముగలదికాదు జగత్తుకంటేవేరై
నది ఆత్మకంటే వేరైనదేదీయునులేదు ఒకవేళ ఆత్మాతిరిక్త
ముగా జగత్తుపున్నట్టుదోచిన నదియెండమావులవలె అబద్ధమ
ని యెఱింగి బ్రహ్మమేతానని నిగ్గుణానంద సుజ్ఞానరత్న పూ
ర్వోదయమందందగు.

స్వయంప్రకాశా ద్వితియాఖండ మార్ధాఽడ స్వరూపుండై
ప్రవర్తించుచున్న జ్ఞానారూఢుండగు విద్యర్థిమైందు పొందు
చుండును.

శ్లో॥ యదానంతరూపా ప్రకాశస్వరూపం । నిరస్తప్రీతంచం
పరిచ్ఛేదకూన్యం । అహంబ్రహ్మ వృత్తైకగమ్యో తురీ
యంపరబ్రహ్మ నిర్ణయం తదేవాహనస్మి॥

యని పరిపూర్ణుండై నిర్గుణుండై నచాపదుండై నిరంజనుం
డై (కూటస్థచలంభృవం) బనున్యాయముగా (ఏకమేవాద్వితి
యంబ్రహ్మ) (అఖండా నందాద్వయంబ్రహ్మ) (అకాశశరీరం
బ్రహ్మ) (నిశ్శబ్దో బ్రహ్మఉచ్చితే) (ఓం శ్రేయోకాక్షరంబ్రహ్మ)
ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ (అహంబ్రహ్మస్మి) (అయమాత్మా బ్రహ్మ)
(తత్త్వమశి) యనువాక్యములు బ్రహ్మమును దృఢముగా బో
ధించుచున్నవి పై వాక్యముల ననుసరించి (శివోహం) (శివో
హం) బనుభావాను భవంబునొంది స్వయంప్రకాశమును పొం
దుచుండెదరు పాలనుండి సంగ్రహించిన వెన్నచల్లలో గలియ
నియట్లు జీవుడన్ని వికారములుపొందినా (అనందబ్రాహ్మణో
విద్వాన్) యనుపట్లు బ్రహ్మేను భవమందుచుండును యిట్టిమ
హా వాక్యములలో ఋగ్వేదములోని (ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ) మను
సాత్కాత్కారములో బ్రహ్మము నందజాలక యజుర్వేదము
లోని (అహంబ్రహ్మస్మి) యనిదెలిపియున్నను చక్కగా దృఢ
పడక సామవేదములోని (తత్త్వమశి) యనిదెలిపినను సంతే
హమువిడక (అధర్వణ వేదములోని అయమాత్మా బ్రహ్మ)

౧౧౫ సుజ్ఞానతత్త్వపూర్ణోదయం బసవ

మనుస్వామిభవ సుజ్ఞానతత్త్వపూర్ణోదయ మందించుటకై పై
నాలుగు వేదములలోని నాలుగు మహావాక్యములు ఖోషిం
చు మన్నవి అందు మొదటి ఋగ్వేదములోని మహావాక్యవివర
ము (ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ) మను రెండుపదములు విచారించగా
ప్రజ్ఞానంబను చిదాభాసుండైన తేవ్రాదు సకలదృశ్యములను
యేర్జ్ఞానముచే తానెరుగబడుకో నాజ్ఞానము ప్రజ్ఞానమగును
బ్రహ్మచునగా సకలమునందు కలిసియున్న వస్తువునకు బ్రహ్మ
పుని లక్ష్మ్యార్థము బ్రహ్మము మొదలు సకలచరా చరములు
జంతుజాలంబులయందు వెలుగుచున్నదని వాచ్యార్థము వాచ్య
ర్థమును తోసివేసివచో పరబ్రహ్మ స్వరూపమే ప్రజ్ఞానమనెడి
చైతన్యము అదియే బ్రహ్మస్వరూపమనియు అశ్మన్వరూపమ
నియు పరమాత్మయనియు వాక్యవస్తువునకు అనేకశీర్లుగలిగి
నవి ఇట్టిజ్ఞానోదయ మందుట నేనుబ్రహ్మమను నిశ్చయము
లక్ష్మ్యార్థము బ్రహ్మమును వేరుగా నెంచుచుండుట వాచ్యార్థము.

రెండవ యజుర్వేదములోని మహావాక్య వివరము (అహం
బ్రహ్మ అస్మి) యను మూడుపదములను విచారించగా అహ
మన చైతన్య నిర్వీకారము అహమనే చాలదు అహంకారము
తడముగనుక అహమనచాలదు పరమాత్మ స్వరూపమైన చైత
న్యమే అహంకారముతోగూడి అహమని స్ఫరింపుచున్నది బ్ర
హ్మపదమునకు తనకుతానే అన్నిటానిండి పరిపూర్ణమై బుద్ధికి
సాక్షియై యుండునదియే బ్రహ్మము అట్టిబ్రహ్మము బుద్ధికిసా
క్షియై యుండుటంబట్టి అస్మిక్ విశ్వమును ప్రతిపాదించుచున్నది

కాబట్టి బ్రహ్మమైతివని నిశ్చయించుకొనుట మూడవ సామవేదముగోని మహావాక్య వివరము (తత్ త్వమిదం అసి) యను మూడుపదములను విచారించగా తత్పదము స్వత్త్వాది గుణములు గూడినదని వాచ్యార్థము అన్నిటికి విలక్షణమైనై నత్యక్తానానంద నిత్యనిరామయ నిర్మలత త్వముగల పరమాత్మయని లక్ష్యార్థము త్వంపదమనగా అవిద్యయందు ప్రతిఫలించిన బ్రహ్మచాయా స్వరూపుడగు జీవుండని వాచ్యార్థము అభిమానముగల విశ్వైతదసనామములు కించిత్తత్త్వాది గుణములును గూడినదనుట లక్ష్యార్థము అభిపదమనగా పుభయవాక్యార్థములు వేర్వేరై సమకూడదుగాన రెంటికి నైక్యమును ప్రతిపాదించుచున్నది తత్ అనుకల్పము బ్రహ్మము త్వంఅనుకల్పము జీవుడు అభియనుకల్పము రెంటికని ఐక్యమును బోధించుచున్నది హంసకల్పములో హకారము తత్పదమున్నూ నకారము-త్వంపదము రెంటిని నైక్యముజేయుటయే బ్రహ్మత్వమని అభిపదము ప్రతిపాదించుచున్నది వాల్లవ అధర్వణ వేదములోని మహావాక్యవివరము (అయం ఆత్మా బ్రహ్మ) మనుమూడు పదములను విచారించగా అయం అనోగో నర్వముబ్రహ్మమని లక్ష్యార్థము బ్రహ్మమే స్వప్రకాశమైన ఆత్మ ఆయాత్మ స్వరూపమే నీవు అనిమహావాక్యములు బోధించుచున్నవట్టి అఖండైక రసమైన ముఖ స్వరూపముగానుండు ఆత్మయే నీవు నీవే ఆపరబ్రహ్మమని బోధించెను వాక్యములున్నూ గురూక్తియించెడి యోగానందమున్నూ పొందియున్న మహాపురుషులకే పరబ్రహ్మనంద ను

౧౨౦ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

అయి గోచరించుచుండుగాని యితరుల కగోచరమై యుండును.

శ్లో॥ అయమాత్మాగ్ని బ్రహ్మైవ సర్వాత్మక తయాస్థితిః

ఇతివిధాదితం సుర్వా బృహదారణ్య వజ్రయా॥

అవగా బ్రహ్మస్వరూపమే ప్రపంచదూషరత్త్విమై యున్నదని బృహదారణ్యశ్రుతిచేత స్థింబుగా నిర్ధారణచేయ బడి యున్నది.

క॥ అజ్ఞానవృత్తినగాచిని సుజ్ఞానపమగ్రుడగును సువిచారుండౌ॥

ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మమనమి విజ్ఞానమోక్షవదవి విడువకుడవా॥

క॥ తత్పద మొప్పును యంగము చిత్పదత్వంపదమే లింగ జీవా

కృతియా॥ తత్పదత్వం పదమశిపద ముత్పత్తివిరహితమా

ర్గ మొప్పునుజీవా॥

క॥ అయమాత్మ బ్రహ్మపండుడ॥ అయమన నాత్మయన భేద

మమరెనుపేల్లె॥ అయమాత్మైక్యముబ్రహ్మము నియమా

త్ముడ నిత్యుడరయ నిజముగ జీవా॥

క॥ అహమస్మి బ్రహ్మస్మియన॥ అహమెట్టిది బ్రహ్మమెద్ది అస్మై

త్లమరుగ॥ ఇహమందా త్మైక్యముగను॥ సహజమున్న

శి యించుమించు సంయమజీవా॥

—[*] కం దార్థ ము. [*]—

చింతలులేకను బయలున॥ మంత్రెనను చూట్కినిలిపి

మాత్మోత్పన్నై॥ కొంతతడవించిజూచి॥ చింతలులే టాందు

బయలే॥ విలశితా కాశి॥ అహమస్మితి॥ నిలయప్రకాశం॥ పలు

కాబట్టి పీలొ ప్రగృహమందెడు । తలపుమనస్థయమూని దన
రారజేయుము । విలయమగునజ్ఞానబంధుర వీక్షకలయిత పూర్వ
తత్త్వము । నెల వెలుంగున నివ్వటిలైదు నిశ్శలంబగుబట్టబయలే॥
విలశితాకాశం॥ అహమస్మితి॥ నిలయప్రకాశం॥

—[*] కం చార్థము. [*]—

మొదటమది తత్త్వమున, త్వంపదమన బ్రహ్మమగును
తలకొనిచూడగ, యింపుగ రెంటికైనైక్యము । సాంపుగతస్థయ
తలెంది । సోహమెన్నమురా॥ నిత్యోహమందే॥ పోహాగద
రా । కాహాటముగదృష్టి ప్రతిఘటించబూని । సాహసంబున
మించి సంయోగమందుము । దేహిదేహము శాశ్వతంబను ।
తెగులుతోద్భది జచ్చిపుట్టును । మోహరించియు పూర్ణమం
దుట మోక్షమార్గము బట్టబయలగు॥ సోహమెన్నమురా॥ ని
త్యోహమందే॥ పోహాగదరా॥

శివజీవైక్య సంధాన వివరము.

శ్లో॥ ఏవమాత్మా రణాధ్యాన మధనేవ తతంకృతే ।

ఉదితావ గతేజ్జాలా సర్వాజ్ఞానేంద వందహేత్ ।

అనగా ఎల్లప్పుడును సుజ్ఞానేతత్త్వ పూర్ణోదయాంతర్గతము
నందు బ్రహ్మమును జేవుని యేకత్వభావముగానంచి మైమర
చుచుండుటయే శివజీవేక్యరైక్య సంధానము సుజ్ఞానోదయ
పూర్ణమను అగ్నియందు అవిద్యయనకు ఇధానము నిశ్చేషము
గా భస్మమైవట్లు శివజీవులు సమాధియందు యేకమగు చుండు
టయే శివజీవైక్య సంధానము.

శ్లో॥ స్థానోపురుషవద్రాభిత్యా కృతాబ్రహ్మాణి జీవతాః
జీవత్సత్యాద్వికేరూపే నతిదృష్టౌ నివర్తతే॥

అనగా అంధకారమందు నిలచియుండు చెట్టుమోడు చూచి పురుషుడని భ్రాంతిలో చెడులాగున అడ్వితీయ బ్రహ్మమునందు జీవుని! భ్రాంతిదోషును గురుశాస్త్రజ్ఞానముచే కన్పితమని యెరింగిన జీవత్వముపోయి బ్రహ్మత్వము సిద్ధించుచుండుటయే శివజీవేశ్వరైక్య సంధానము.

శ్లో॥ తత్త్వస్వరూపాను భవాదుత్పన్నం జ్ఞానమంజసా!
అహంమమేతిచా జ్ఞానం బాధణే దిగ్ర్యమాదివత్॥

అనగాజీవేశ్వరైక్య సంధానమువలన నేనువాదియను అజ్ఞానమడంగును సూర్యుడయమై అజ్ఞానమను అంధకార మడంచినట్లు శివజీవైక్య సంధాన జ్ఞానమయదు.

మ॥ శివజీవైక్యసమాధి ముందువిలసద్విష్ణుత్ర తత్త్వంబుదా!
నవరీలంగల పూర్ణుడైపిదప మాయాసంస్కటం జెందినం!
దవులన్నరుచియొగి పాలుపెరుగై ద్రచ్చంగవేత్తనయా!
పవనీతంబిక జల్లలోగలయునే నానా ప్రకారంబులగా॥

కా॥ వైరాగ్యంబుకృతంబుజేసి తత్త్వజ్ఞానమాజ్ఞించిన!
ర్వారంభో పరమంబుగైకొని తురీయంబుండుయీరీతియో!
గారుణ్యుడగువానికిం గలుగునేయాగామి యున్పించిరి!
ప్రారభ్యులు సంతతంబు బరబ్రహ్మత్వుడై యుండగా॥
శ్లో॥ మమావాంశో జీవలోకే జీవభూత స్సనాతనః॥

అనగా సంపదపురుషున్నా పరిమార్చ స్వరూపమే యగుటం

జేసి ప్రత్యగ్రభూలకు అనాదినంచి యేకత్వము స్వతసిద్ధమై యున్నది.

—[*] కం దార్థము. [*]—

నీరునతొరము బుట్టును । తొరమునీరందుగలసి తులన మొందునుమీ । యాతీతిశివునిజీవుని । చేరికెయగు గుట్టుదేలసి । చిట్టాడవలెరా । నియమాత్ముడవై । ముట్టగనగురా । యిట్ట ట్టుచూడక నీశునిగమించి యెట్టకేలకై నయేకత్వమీమరెడు । గుట్టునీమది ముట్టునుండెడి కుంభకములో బయలుజేరుట । నిట్టవిలువగు తన్మయత్వము సిద్ధకరగ సముద్రమలవడ । చిట్టాడవలె రా । నియమాత్ముడవై । ముట్టగనగురా ।

నిరావరణస్థాన బట్టబయలున రవికోటి ప్రకాశలబ్ధ విజితాత్ముడై విశ్రుతగుణ పరిపూర్ణుడై మట్కుమల ప్రకాశుడై వాచామగోచరుడై సత్యజ్ఞాన మనంతబ్రహ్మమైన జీవన్ముక్తి కిని సాధించుటయే శివజీవైక్యభావము అట్టినిష్కళంక భావము ప్రత్యక్షముగా హృదయం గమమునందు ధ్యానించుచుండు ప్రాజ్ఞానకు విధి నిషేధాదులులేవు ప్రపంచాతీత మయిన పరబ్రహ్మము శూన్యముకాదు అపరోక్షానుభవ మింతవరకు కడిది యగునో అంతవరకు లింగదేహముతో ప్రాణము పోవుచు నచ్చుచుండును అజపా మంత్రాత్మకము ౨౧౬౦౦ వుచ్చావ్వస నిశ్వాసలచేత నాకాశతత్త్వములో వెలిగానంచరించుచుండు టంబట్టి నిరంజనుడని పేరందెను అట్టిఅకాశము శబ్దగుణకము నిరంజనుడు శబ్దగమ్యుడు అట్టి నిశ్శబ్దమంతవరకు అపరోక్షా

సుభవ మందదో అంతవశకు గురుశాస్త్ర వేదయుక్తలచేత ని
ద్రియనిగ్రహ మలవచునట్లు సమాధిలో సాధించి సాధనకర్తా
నుష్టానములను ఫలాపేక్షలు లేక జేయుచు కన్మలత్యజించి శివ
జీవైక్య సాధనము దుర్లభమైనను సాధించి పొందుచుండందగు
అట్టి ఐక్యమంత్యకాలము ప్రాప్తించిన బ్రహ్మైక్యమమరి జీవ
స్మృతి లభించును.

అనంతరముండై అర్చరాదిమార్గమున బోయినవానికి పున
రావృత్తి గలదని పెద్దలు వక్కాణించి యున్నారు.

—[*] కం చార్థము. [*]—

జీవేశ్వర రూపంబులు । ధౌవములో నిలిపితొంది పరిచ
య్యడై । నేదించుమెచ్చకు నెచ్చది । గావించునుమనసుబయలు ।
గనిమెలగుమయ్యః సంతోషసంః తనగలుగునయ్యః । కనుపాప
లేక్కించి కాంతిలోగమకించి । మననమందుమీపు మార్కొని
యెఱుకను । సనాతనమగు బ్రహ్మకళలటు । పమరసంబున దా
టియవ్వలి పనితయగునా ముక్తికాతను వలచియుపరితి జేసి
సాక్కః । గనిమెలగుమయ్యః సంతోషసంః తనగలుగునయ్యః ।

అట్టి యజిమాది యోగసిద్ధిని గోచరియారూఢ భావికి నా
మరూపాత్మక జగత్తులు కనుపడుచున్నను నిష్కళంకముగా
అకాశము జూచుచుండినను బ్రహ్మ నిష్ఠయందు పరకాశించి
హంసరూపమై శివజీవైక్యమును పొందుచుండెడి స్థైర్యత్వము
చే జననమరణములనే సుఖదుఃఖములను సప్తార్పి కర్పించి భ
గ్గుంబు జేసుకొని విద్వాంసుండై నిర్మలమైన అర్థమునందు తన

తేజమైన రూపును గనుచుండు చందంబున పరబ్రహ్మ స్వరూప మైన శివునియందు జీవుండైనతాను తన్మయుండై యుండు.

శ్లో॥ తై వల్యం కేవలంశాంతం శుద్ధమత్యంత నిర్మలం।

నిర్గుణం పరమంజ్యోతి రప్రమేయ మనుత్తమం।

ఆద్యంతరహితం సూక్ష్మం శివమదై వ్యత మవ్యయః॥

యజ్ఞాత్వాముక్తి మాగచ్ఛేత్ జ్ఞానంబ్రూహి కే॥వా॥

శ్లో॥ తిలమధ్యే యథాతైలం క్షీరమధ్యే యథాఘృతం।

పుష్పమధ్యే యథాగంధం ఫలమధ్యే యథాఋసః॥

అనగా పరమాత్మమాయా సమేతుండై యన్నిటనిండియున్న బాహ్యుగాన పరమాత్మయందు రజ్జునర్పిత్రాంతి తెరంగున ఆకాశము మొదలు అంబాండములు పిండాండములు బ్రహ్మాండములు తానతానై తోచిరాక యతీతుండై నిర్భయ్యులై యున్న రహస్యము పరమగురు శీత్రూపవలన ఆత్మానుభవమందెడువారి కే గోచరించును మూఢులకుపరమాత్మరహస్య మలవడుట దుర్లభముగాన సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయప్రాప్తిఁ జెందియున్న మహాత్ములకు పరమాత్మయందు అహమతియుంచుట సర్వపాపై వెలుంగుచున్న సత్యము (త్వమహం) (తత్వసి) (త్వమక్షైక్యం) యిట్లుఏకత్వము ప్రతిపాదించు చుండును నింతకన్న నేమియు యుండనేరదు యిట్టిసుజ్ఞానములో ఆకాశము నెచ్చట వాన ను యథావిధిగా నున్నట్లు శివుండు యెచటబాచినను తానతానై ప్రకాశించుచున్నాడు యిట్టియనుభవ రహస్యమందినయోగి ఆత్మారణిలో ప్రణవంబును సుత్తరారణిగాతేని స్వరూపపా

వసగువలను అన్ని హోమాశ్రుతానే సుజ్ఞానమున కర్పించి నిరా
 బారియై సదాశివరీతైశ్చ సదానుండై నన్నంబును బుసము
 విడిచినట్టి దేహభ్రాంతినిమరచి సదాగురుభ్యాన పారాయణు
 డై సదానాడుండై యుండు నట్టి సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్వోపాయ
 జ్ఞానరత్నమును చేకొను యోగి పుంగవుండు మేఘావర్ణముతో
 లంగిన పిమ్మట సూర్యుని జేదమువలె జీవన్ముక్తుడై ప్రకాశించు
 ను అట్టియనుభవమే నిత్యానందబ్రహ్మ పదవియనిన్ని నత్యక్షా
 న నంద బ్రహ్మపదవియనిన్ని నిత్యానందమయంబ్రహ్మ పద
 వియనిన్ని (ఏక మేవాద్వితీయం బ్రహ్మపదవియనిన్ని) (అనంత
 దివ్యసంకాశం బ్రహ్మపదవియనిన్ని) (అకాశశరీరం బ్రహ్మపద
 వియనిన్ని) స్వాంఖర్విద బ్రహ్మపదవియనిన్ని) (ఓరుత్యేకాత్మ
 రం బ్రహ్మపదవియనిన్ని) యీవు తత్త్వబ్రహ్మ లేమిలేదను బ్ర
 హ్మద్వాదశాక్షరి పదవియనిన్ని యీమూలములేని గుర్తెరిగేశ
 రీర మేమిలేదను బోడశాక్షరి బ్రహ్మపదవియనిన్ని కలదోచిన
 శరీరములేలాగో ఆలాగయను పంచదశీ బ్రహ్మపదవియనిన్ని
 మంత్రబీజములను లోకోపకారార్థముగా వేదశాస్త్రపురాణా
 గమములలో ఘోషించుటను గురుస్వాములగీష్యులకు బోధించి
 కృతార్థుల జేయుచున్నారని గ్రహించందగు యిదియే శివజీవే
 శ్వరైశ్చ జీవన్ముక్తిగా నెఱుంగవగు.

ఎఱుక సంగ్రహము.

శ్లో॥ పరేశంపార్వతీకాంతం రమాదీశం దిగంబరమ్ |

నిర్మలనిత్యతృప్తత్వా నిత్యానందో మహేశ్వరః ||

శ్లో॥ నమస్తేదేవదేవేక సర్వవాపినింజః॥

సత్వాదిగుణభేదేన లోకవ్యాపార కారణః॥

శ్లో॥ నమస్తేబహురూపాయ అరూపాయ నమోనమః॥

స్వైర్వైకాద్భుతరూపాయ నిర్గుణాత్కగుణాత్కనః॥

క॥ ఎఱుకందు బుట్టుసర్వము॥ ఎఱుకందేవృద్ధిబొందు ఎఱుకం
దదాగ ౯ । ఎ యకయెమూలము బ్రహ్మము । ఎఱుకనువిద
నాదిబ్రహ్మ మెఱయుటభవిలోక॥

గీ॥ కల్పనలకుమూలమై గ్రామనెఱుక॥

కల్పితాంగంబులెల్ల వికల్పముగను॥

కల్పములకాదియై బ్రహ్మ కల్పమందు॥

నల్పమైదాగు నెచ్చోట నదియెపరము॥

—[*] కం దార్థ ము. [*]—

ఎఱుకకు మూలములేకను । మఱిపించును పెరిగితటిగి
మాయలకిరవై । ధరనిండ్ర బాలసమమై । దురితంబులబొంద
జూపు॥ తుదముట్టనినదు • నిర్మలభక్తి • మదినంటనివదు॥ కుది
రికతోడను కుహంమధ్యముజేరి । గుడికొనిగుర్తించి గూఢమె
న్నుచునుండు । పదిలముగ నానిర్వికల్పము బడయకుండకు
త్రోవజూపుచు । మెదలుచుండును హృదయకమలపు । మేళ
నంబున భ్రమలకిరవై॥ తుదముట్టనినదు • నిర్మలభక్తి • మ
దినంటనివదు॥

క॥ పనిబూని ఎఱుకముండె । అనయము నాదాంశమునను న

౧౨౨ సుఖాగతత్వ పూర్ణోదయం బను.

నన్యూతంబై । వివిగని జ్ఞప్తికినున్నై । మనుచుండునుయం
తరాత్త మటుగునజేవా ।

సమాధియందు ఎఱుకవలన నింద్రజాలము భంగి మాయ
లుగల్గింపంబడి బుద్ధిని జెరచుచుండును కాబట్టిబుద్ధిని మనసం
బున నొక్కిబట్టి తన్మయమందు చుండుటయే బ్రహ్మనందము.

—[*] కం దార్థము. [*]—

మొదటను దోచిన దెలుకయే । తుదజాడగ లేనిదెలు
కై తూలని దెలుకే । పదపడి పూర్ణసమాధిని యిదియదియని
భావమిమర । నెంచిసదెలుకే ♦ మాహాటవి♦ దృంచినదెలుకే ।
సందితాదికర్త సంగతముల నెల్ల । నెంచిరంబుగజాపి యాడిం
చుచుండును । కొంచమైననుచాలు విదకను కుడుపుచుండును ।
కల్పితంబుల నెంచకను బయలంటిస్వరము । నెఱయ మట
చిన నిత్యసుఖమిది । ఎంచినదెలుకే ♦ మాహాటవి♦ దృంచిన
దెలుకే ।

సుఖాసీనుండై గూర్చుండి లోకమును జూచుటకు నుద్దే
శించి జూచునది చతువు తానులేక నతువుచూడం జాలదు
తాను చతు సహాయంబున జూచి గ్రహించునది మనస్సు ఆ
మనస్సే తెలివియనియు జ్ఞానమనియు మాయ ఎఱుకయనియు
గ్రహించి సమాధియందు గల్పితంబులై ప్రకాశించెడి వృత్తుల
న్నియు యెఱుకచే గల్పితంబులని దృఢంబుగా నెఱింగి బ్రహ్మ
సాక్షాత్కారమును బొందునప్పుడు గలుగుచుండు తీర్చులో
నెఱుక లయ మొందు చుండుటయే ♦ వల్లము ము కి అనం

దము కాబట్టి పూర్ణ సమాధియందు నిర్మలచిత్తుడై మించుట
కును పరమగురూత్తిసిద్ధించుటకును చేయుచుండు ప్రయత్నమే
బ్రహ్మసంద సాంబ్రాజ్యవదవికి మూలాధారమని నెఱుంగనగు.

—[*] కంఠార్థము. [*]—

ఎఱుకయై పూర్ణము జూపును । పరిపూర్ణము నెఱుగ
రాని బయ్యలై యుండున్ । ఎఱుక పరిపూర్ణమందున । నిఱుము
చు తానెందుజనునో । నిదిచిత్రమయ్యః మాయలుబన్నిః మ
దిజెరచునయ్యః గుడికొనిసంకల్ప గుణములదృంఛగ । మదిదో
చునాబ్రహ్మ మస్మయపుఃస్థాన । చెదరకనుగురి నిలుపుమచ్చ
ట చిత్స్వరూపము బట్టబయలగు । సదయహృదయ సమీక్ష
ణులున సంస్మరంబగు బ్రహ్మకళగనుః టిదిచిత్రమయ్యః మ
యలుబన్నిః మదిజెరచునయ్యః

గీ॥ జాతులందు నట్టి జాతిముఖ్యము జూడఁ

నెఱుక లేక తిరుగ నేమిగలదు ।

యెఱుకగలుగు న్ననో జేజాతిగలవాడు ।

విశ్వదాధిరామ విమలావేనూ ।

౧౧॥ అజ్ఞానమే శూద్రత్వము । సుజ్ఞానము బ్రహ్మమాట శ్రుతు
లనువివరా । యజ్ఞాన ముడిగి వాల్మీకి । సుజ్ఞానపుబ్రహ్మ
మొందె జూడర నేమా॥

గీ॥ తనదుతల్లిలంజ తనయీలు మాదిగ ।

శ్రీపతికిగురువు వశిష్ఠుడరయ ।

కులముకన్న నెంచ గుణమె ప్రధానము!

విశ్వదాభిరామ వినర వేమా॥

హంసతత్త్వ సంగ్రహము.

శ్లో॥ హృత్పద్మ నిలయోజ్ఞానాం దూరస్థ ఇవభాతియ॥

ప్రమాణాతీత సద్భావం తంపంచే జ్ఞాపసాక్షిణమ్॥

గమాగమస్థం గమనాదికూప్యం చిద్రూపదీపం తిమిరాప
శోభం వశ్యామితే సర్వజనాంతరస్థం నమామిహంస పరమా
త్మరూపం.

హాకారమును పురుషుడనిన్ని సకారమును ప్రకృతియనేస్త్రీ
యనిన్ని రెంటికిసంయోగ బిందువును కేర్పగా హంసయగు
జీవుండాయెను మనోమారుతములతోగూడి ప్రకాశించెడి హ
కారమే పరమాత్మ పురుషుడనియును స్వశక్తుడనియును సకా
రమగుప్రకృతియనేస్త్రీ శోబించుయుక్తముగాచేరుటచేతశ్మయ
వంబడుచుండు నాయాత్మయగు సబలబ్రహ్మము తొన్నిదివాకి
ల్లుగల సీతరీరమను పట్టణంబున నిద్రియప్రాణ మనస్సులతో
మెలగుచు (పంజరంబున చిక్కియన్న చిలుకసామ్యముగా)
తప్పించుకొనిపోచాలక సుఖదుఃఖము లనుభవించుచు హంసం
డగు జీవుండు అగ్నిమాండలి చంద్రమండలములనెడి కెక్కలచే
నెగిరి ఓంకారమను ప్రణవశబ్దమును విని యానందమునసాక్కి
నుషుమ్మ మార్గమందే లయమగుచు బ్రహ్మనందమును పొం
డుచుండును.

క॥ దేశికనాథుని మహిమప॥ దేశమువలనగా వివేకదృష్టివల

వద । నాశస్థళము సుషుమ్నా । దేశంబనిదానికీలు దెలియ
గవలయు ॥

మ॥ కలహంసాన్విత నాదబిందుకళలై క్యం బెప్పుడో నప్పుడు,
ద్వీలకర్పూరశిఖ ప్రణాళముగతిగా సర్వేంద్రియోపేతి
కానిలచిత్తములు శూన్యమైచవగ దానిర్వాతదీపాఃమా!
చలనచ్చిత్సుఖవిగ్రహత్కుడలరుక సంపూర్ణైదైయంతట ॥

నామబిందు కళలతోగూడిన ఆత్మయగుహంస యెప్పుడు
విలయమందుచుండునో నాయవస్థ తురీయంబనియును ఉన్నని
భావమనియును అమనస్కభావమనియును పరిపూర్ణ సమాధియ
నియున్న మోక్షమనియైది బ్రహ్మానందమనియును నెఱుంగజగూ

హంసయనియును పరమహంస యనియును జీవుని శివునిభా
వించెదరు హంస పరమహంసైక్యమనగా శివునియందు జీవుని
లయింపజేయుట శివజీవైక్యముగా నెఱుంగవగు కొందరు రేచ
క పూరకములచే ప్రాణమనేజీవుని కుంభించిపట్టి నాదావందు
లై సాక్షి బ్రహ్మమునందు లీనమైయుండుటయనియును వక్కా
ణించెదరు యీహంస విషయము యింతకుముందే హంసబీజ
ములతో స్వరక్షాన వివరణమందు జేప్పబడియున్నది గావ
గురుముఖింబున సాధనలంది సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ
మందందగు.

మోనుగుణత్వంబునతత్త్వభేదనియతిక్ హంసాందగాలేకయీ!
సగుణంబును నిర్గుణంబనికడుగా సందేహముగా బొందు

చుఁగి నిగమాన్తప్రతిపాదకత్వములచే నిత్యంబుగావింతురీ!
జగతిఁగొందరు తామునేమనుచుపద్యాస్త్రాదికారంబునఁ॥

నిత్యానిత్య విచారణ.

నిత్యానిత్యములను లక్షణభేదంబులచే విచారించగా బ్రహ్మనిత్యమనిన్ని ప్రకృతియగుమాయ యనిత్యమనిన్ని తెలియుచుండు తెలివితేగ్రహించి నిత్యమైన పరమార్థయందు అనిత్యమైన జీవునిలయింప జేయుటకు గురుసాంప్రదాయక సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ భావమంది అట్టివినిమాతృస్వరూపమే తానుగాభావించి పరిపూర్ణుండై అద్వితీయుండై సర్వవ్యాపకుండై అసంగుడై యుండెను తెలివితే నిత్యవస్తువైన ప్రకాశించుటగానెఱింగి తన్మయుండై యుండుట ముక్తియని అనేకప్రమాణంబులున్నవి (పరిపూర్ణోహం) (అద్వితీయోహం) (స్వచ్ఛావకోహం) (అసంగోహం) (నిత్యోహం) (శుద్ధోహం) (స్వప్రకాశోహం) (బ్రహ్మైశ్వరహం) (శివోహం) (ఆత్మహం) (పరిపూర్ణోహం) అనగా సముద్రముగో ముంచియుండు కుండకు పుదకము పరిపూర్తిగా నిండియున్నట్లు నిత్యవస్తువైన పరమార్థయందు అనిత్యవస్తువైన జీవాత్మ యితరచింతలుమానిరీసమగునప్పుడు పరమార్థస్వరూపమై శివోపస్తువుదోచక స్వప్రకాశతేజములోనే గలియుచుండుట పరిపూర్ణబ్రహ్మవంద సుఖమైన విదేహముక్తిగా గ్రహించనగు సర్వపరిపూర్ణుడైనందున ఆనందస్వరూపుడనిన్ని అమృతశరీరుడనిన్ని సర్వైదిత్తు ఆనందములు గలదై నందున సచ్చిదానందమనిన్ని సంకల్ప

వికల్పములు లేనందున నిర్వికల్పబుడనిన్ని వడ్భావవికారములు లేనందున నిర్వికారుడనిన్ని జగద్విలక్షణుండైనందున నిష్ప్రపంచుడనిన్ని అవాగ్మానసగోచరుండైనందున నిరంజనుడనిన్ని సత్వరజస్తమోగుణ శూన్యుడైనందున నిర్గుణుడనిన్ని జేహేంద్రియములు లేనందున నిరాకారుడనిన్ని నాశము లేనందున అవ్యయుడనిన్ని కూటస్థుడైనందున అక్షరుడనిన్ని ఖండములు గ్రామండుడనందున అఖండుడనిన్ని కారలేనందున సర్వపరిపూర్ణుడనిన్ని చావుపుట్టుకలు లేనందున అమృతరూపుడైన నిత్యుడనిన్ని మొదలు మధ్యతుది లేనందున అదిషధ్యాంతరహితుడనిన్ని (ఏకమే వాద్వితీయం బ్రహ్మమై) నిత్యమై సత్యమై శాశ్వతమై ప్రకాశించుచున్న పరమాత్మ సంయోగానందము శ్రీగురుస్వాముల కృపాకలాపమును బొందక మోక్షము నడి బ్రహ్మనందము చిక్కుటరుదు.

శ్లో॥ విద్యాతం బ్రహ్మవిద్యాంతం వాద్రికాంతమగోచరం॥

సాంప్రదాయం హాశ్యంతం మానం నిర్వాసనం హితం॥

అన్నివిద్యలలో నీనుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయవేదాంతమును గురుస్వాములవల్ల గ్రహించి కైవల్యమానముడైన నాడ్తింపందగు మహానుభావుడైన బ్రహ్మవేత్తలగు ఋషులు మొదలైనవారు తమతమ శిష్యులకు తురీయమైన బ్రహ్మనందమువదేశించి యింతకైనను పరమరహస్యము వేరేలేదని (ఆనందో బ్రహ్మగోవిద్యా) అని చెప్పియున్నారు గనుక శరీరమును జేత్రమునందు గంగాయమున సరస్వతులును దర్శింపజేసి ఈశ్వరుని

౧౩౪ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

యందు భక్తివిశ్వాసమే సర్వదేవతా సంతర్పణమనియును అప
రంభాముని హృత్పద్మ పీటంబున నిలిపి ఆరాధించుట మోక్ష
సాధన మనియును అంతరచిత్సమాది తుర్యంబున ప్రత్యక్షా
నుభవమందు చుండుటయే శివజ్ఞవైక్య సమాధియని దృఢం
బుగా నుపదేశించి యున్నారు ముముక్షువులయిన భక్తాగ్రే
సరులు సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ నిర్వికల్పసమాధిలో జీవు
ని పరమాత్మయందు లీనము చేయుచుండుటయే విదేహముక్తి
గా గ్రహించవచ్చు.

నిర్గుణాత్మవిచారణ.

శ్లో॥ నిర్గుణోనిష్ఠి మోనితో నిర్వికల్పో నిరంజనః ।

నిర్వికారోనిరాకారో నిత్యముక్తోస్మి నిర్మలః॥

శ్లో॥ నిరంజనం నిరాకారం దేవదేవం జనార్ధనం ।

మామాయుక్తం జపేన్నిత్యం పావనం సర్వదేహినాం॥

శ్లో॥ నామరూప క్రియాత్మితం నిష్పంగం దేవవందితమ్ ।

నారాయణం శివంశుద్ధం దృశ్యదర్శన వర్జితమ్॥

మాయ్యంబు గ్రుంకు వేళి కింగాములు సూర్యునితోడనే బోవు
చూడువట్లు నిర్గుణసమాధియందు మిశోన్యాపారములు లయ
మందు చుండుటయే బ్రహ్మనందము॥

క॥ ఇదిఇదియనాత్మనేగా! నిదిబ్రహ్మము నేనటంచు నెఱుగునె
జడమై! కదలనిమణియిటులామది! గదిసి తెలియు సతదెస్స
ప్ర కాశాత్మకగు॥

గతేంద్రుడు కంటరవంబునుజూచి దేహస్మృతిరప్పి నిరాశ

చే యెట్లాచావునప్పదని చెలింపక నిలువంబడి యుండుభంగి
బ్రహ్మమునుగన్నజేవుండు మానసేంద్రియ వ్యాపారములుమఱ
చి నిస్పృహనై బ్రహ్మనంద మఖమనుభవించుచుండును॥

బ్రహ్మవిద్యవిష్టుండు నిర్గుణపరిపూర్ణ సమాదియందు సా
త్వాత్కార తురీయూర్జై యెండలోని దీపపుకాంతివలెను సూ
ర్యప్రకాశములోని కర్పూరదీప సామ్యముగను కూటస్థ పరబ్ర
హ్మమునకంటె వేసగాక లయమందియుండుటయే జీవేశ్వరుల
కైకత్య రూపమైయున్నది నిర్గుణసమాధి నిష్టయనియును సహ
జానునస్క రాజయోగమనియును విదేహ జీవస్మక్తి యనియు
ను నెఱుంగవగు॥

శ్లో॥ అహమాకాశ వత్సర్వం బహిరంత రతోచ్యుతః॥

సదాసర్వ సమశ్శుద్ధో నిస్సంగో నిర్మలఃచలః॥

శ్లో॥ నిత్యశుద్ధవిముక్తైక మఖతా నందమద్వయం॥

సత్యజ్ఞాన మనంతయత్పరం బ్రహ్మహ మేవతత్॥

శ్లో॥ రూపవల్లాభికంసర్వం విహాయ పరమార్థవిత్॥

పరిపూర్ణచిదానంద స్వరూపేనా వతిష్టతే॥

బ్రహ్మసాత్వాత్కారమేనందలి యోగదృష్టిలో జగత్తురు
తనయందును జగమునందుతానును జూచుచు భ్రమరకీటకన్యా
యంటుగా జగద్వ్యాపారయుక్తమగు కామక్రోధాదిరాక్షసు
లుజ్ఞానాగ్నిచే దగ్ధమైపోగా జీవస్మక్తి లభించును.

శ్లో॥ నిర్వికారో నిరాకారో నిరవద్యోహ మన్యయః॥

నాహం దేహాహ్యసద్రూపా జ్ఞానమశ్శుద్ధ్యతేబుధై॥

వికారములేనివాడును స్వరూపములేనివాడును దోషములే
నివాడును నాశము లేనివాడును అయిన సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణో
దయ వరబ్రహ్మవంద సాక్షాత్కారమందు చుండుటయే విదే
హ్యైవల్యనుచి పెద్దలు నిర్ణయించియున్నారు.

జపవనాధ్యములను దీపపుకాంతిచే జూడంబడునుగాని దీప
ముకు నాజడపదార్థములు జూడంబాలవు అటవరమాత్మను ని
ర్గుణ వృత్తిచేగ్రహించవలెగాని యింద్రియ మనంబులు నెఱుం
గం జాలవు.

ఉ॥ శ్రీనిరతిప్రపంచముకు శ్రేష్ఠముగా వరమైవబ్రహ్మమే
తానుస్వదంత్రమైయచటతత్త్వముపుట్టివుచావులేకలా!
పానకురాకయూడె సుకుభక్తుకాంతర యోగ నిష్ఠచే
గావగనచ్చునిత్యమది కన్నులమావన దృష్టిగల్గినగా!

సీ కమలాననస్తుడై కాయంబునిక్కించి కరములూరులతేర్చి
కనులుమూసి । దేహేంద్రియప్రాణ భేదవాధికమెల్ల దృ
శ్యమేగాను దద్వంకునేను । దృశ్యమేగాను దద్వంకు నేన
నువృత్తి దృశ్యోబుగాన దద్వంకునేన । యనివిజాలీయ
ప్రత్యయనివృత్తిగా నజాలిప్రత్యయ ప్రవృత్తిక్రమమున ।
నార్మిదానైన యందాకనయ్యశేష । దృశ్యదృగ్వర్తులను
నిశ్చించుకొనుచు । ననిశమాత్మావలోకన మందుచుంట
నిర్గుణధ్యాన మవజెల్లు నిర్మలాత్మా!

పద్మానవాసీనుడై కాయమునిక్కించి హస్తములను తొ
డలపైనునిచి నేత్రములుమూసి ఘోరసూక్ష్మకారణ శరీరముల

ను పదునాలుగు యింద్రియములను దశవిధ ప్రాణాంబులను దృశ్యముగా నెఱింగి దృశ్యంబుల కన్నింటికి తానువేరని గ్రహించి సత్యజ్ఞానానంద నిర్మలాఖండస్వరూప పరబ్రహ్మమే తాననువృత్తి దృశమగుదాక సాక్షి నిర్వికల్పబుద్ధియందు నిష్ఠయే నిర్గుణ పరిపూర్ణ బ్రహ్మనంద విదేహ కైవల్యముగా నెఱుంగవగు.

—[*] కం దార్థ ము. [*]—

ఆశయే యిహపరదుఃఖం । బాశయేభివ నాశయుక్తి యవనీ స్థలిలో । నాశయేజన్మకుకారణా మాశయేమది జెరచుచుండు । నవగోక్షమందు • నిర్గుణమందే • తపములయందు । జపతపములలోన జనియించివేవేగ । నవములుగల్పించి నిస్పృహగావించు । చలచిత్తపు సాగరంబున చర్చజ్ఞానప్లవము నెక్కెడు । యపముచే దెగటార్చిదాటుము । యుపరిభాగమెబ్బబయలగు । నవగోక్షమందు • నిర్గుణమందే • తపములయందు ।

గీ॥ అచలయోగతప మాత్మను సంధించి ।

ప్రచురవరచిముక్తి ప్రతిభగాంచి ।

నిటల దుర్గమెక్కి నిర్గణిమందుటె ।

నిజవిదేహముక్తి నిరత్యయంబు ॥

శ్లో॥ నిర్గుణో నిష్క్రియోనిర్వో నిత్యముక్తో హనిశ్చిరః ।

నాహదేహోహ్యసద్రూపో జ్ఞానమిన్యు చ్యతేబుదై ॥

నేను గుణవిహితుడను క్రియా శూన్యుడను శాశ్వతుడను నిత్యముక్తుడను పరబ్రహ్మసంయోగ మందితినని సుజ్ఞానతత్త్వ

పూర్ణోదయమంది శరీరమును మఱచి యుండుట ముక్తియని పెద్దలు వక్కాణించి యున్నారు.

—[*] కం దార్థము. [*]—

చెడిపోవ నున్నతనువిది! పుడమినిదికమనునునమ్మి బాలి యుదురకటా! యిడుములకు నీడ్చిదుఃఖము! నుడివడి తపియిం చునాను॥ ఘృత్తిదాటుమురా ♦ సత్రమమైన ♦ జ్ఞప్తిమీటుము రా! తృప్తిగనిన్నెంచు దీపికజ్ఞానమ స్తుప్తమాగురిదాటి! గుణవ దుమచ్చట సప్తదీప్తవములందు వెదకిన! స్వానుభవమానందవ రమ సుఖృత్తిదాటగ నిర్గుణంబగు చూపిచెప్పగ! రానిదదియె ము! ఘృత్తిదాటుమురా ♦ సత్రమమైన ♦ జ్ఞప్తిమీటుమురా!

ప్రత్యగాత్మయగు పరమాత్మయందు జీవభ్రాంతి తొలగి నిర్గుణమై నిష్క్రియమై నిర్వికల్పమై నిర్వికారమై అద్వితీ యమై సదాశివ పరబ్రహ్మయందు లీనమైన జ్ఞప్తియగు యెటు శవశించుట జీవన్ముక్తి.

చ! అరుదగు సాత్వికోదయ సమాధినినిర్గుణజ్ఞానతత్త్వముగా! గురుమత మంచునిల్పినయ కోవిసుతల్ల ప్రసన్నబుద్ధిచే! నిరుపమ సాధుమార్గ మహాసీత్యగుణోష్ణతచే ప్రసక్తులై! చిరతర గాంతిబొందిమరి చిత్తము ముత్తముగా నొనర్తు రెప్పుడు॥

జీవన్ముక్తి వివరము.

శ్లో! హృత్పల్ల నిలయోజ్ఞానాం దూరస్థ ఇవభాసయః।
ప్రమాణాతీత సద్భావం తంవందే జ్ఞానసాక్షిగమః॥

శ్లో॥ యదృష్టా నాపరం దృశ్యం యద్భూత్వానపుసర్భవః॥

యజ్ఞా త్వానాపరంజ్ఞేయంతద్భ్రహ్మైత్యవధాంయేత్ ॥

ఏవస్తువునుజూచిన. నితరవస్తువులు కానంబడవో నావస్తువుతో నైక్యముచూచినదివ జీవన్ముక్తి ఘటిల్లునని పెద్దలు వచించెదరు. అంతరీక్షము అనగా ఆకాశము నాయాకాశము నిరవధిక శూన్యమైయుండు నందు మహాకాశము గాఢాంధకారమైనది యందు పరాకాశము ప్రళయా నలమయినది యందు తద్వ్యాకాశము అతిదృఢి ప్రచయమై యుండునది యందు సూర్యాకాశము రవికోటి సంకాశమై యుండు నిట్టి పంచాకాశముల కతీతమై వాచామగోచరమై పరబ్రహ్మ స్వరూపమై పునరావృత్తి రహితమై నిష్కళంక హృదయమైన బ్రహ్మ యజ్ఞమును యోగసాధనలో బ్రహ్మర్పణముగా జేయుచు యవసాన కాలంబున పింగళినాడీ మార్గంబున బ్రహ్మలోకము చేరి బ్రహ్మమండైక్య మొందుటకు పుత్తరాయణ శుక్లపక్షమి పగలు పార్శ్వము వరకు గలదినములలో శరీరము విడచుట బ్రహ్మసాయుజ్య మనియును సూక్ష్మనాడీ మార్గమున ఆత్మ దర్శనమందిన తోడనే నవవిధమోసస పూజలుగావించి నాదుబిందు కళల కతీతుండై హంసయందు జేరి నీవే నేను నేనేనీవను దృఢ ప్రజ్ఞలో యెఱుక సహాయంబును పొంది ముక్తికాలత యగు మోక్షలక్ష్మిని సహస్త్రిరమహదాకాశ స్థానంబున జేర్చి యావీరమునందు టూగుటుయ్యలలో చేరి యొకతట్టుగా కూర్చుకొని సోసాం హంసోహం బనుచు సంయోగమందు చుండుటయే బ్ర

౧౪౦ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

హృదయమగు విదేహముక్తి యిట్టి పరమ రహస్యమును సద్గురుస్వాముల కరుణచే సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయముచే గ్రహించనగు.

మత్తకోకిల! ఉత్తమాయలు పోయెనులుఁగోకిచరియింతురా!
యెత్తుమీదను భూలగుణములు యేకముగ గావింపు
చుగ! సత్తతో సదసత్తు గలియగ సాధనములకు
చక్కనై । పొత్తుబడు బ్రహ్మబులోపల పూర్ణ
మై నాయంచునే!

గీ॥ మేఘమడ్డమైన మహిమని జెప్పచును!
చిత్తమడ్డమయిన స్థిరము జెప్పచు!
మఱివు లడ్డమయిన మర్రిముక్తి జెప్పచురా!
విశ్వచాధిరామ విసరవేమ!

మ॥ భరతుండల్లన సంయ్యకాలమువె సంభాషించగా నప్పుడా!
హరిణంబుగను బుర్రగతి సత్యానక్తి లక్ష్మింపగా! హరి
ణంబుదన యాత్మలోనిలిపి దేహంబంతటంబాసితా! హరి
ణీగర్భమునకాజనిచి హరిణంబై యొప్పు బూర్వస్మృతిగ!
కాబట్టి యితర చింతలులేక నిర్భయంబుగా పరిమాత్మయం
దుజ్జప్తి దృఢపరిచి దేహమును విడిచిన యోగి పరమాత్మ
యందే లీనమై జన్మమరణాదులకు రాగాదని యెఱుంగనగు.

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ సంగ్రహము.

శ్లో॥ సమస్తే లోకనాథాయ పరమజ్ఞాన రూపిణే!
సద్భక్తజన పాత్సల్యం కీలనే మంగళాత్మన!

- శ్లో॥ రక్షరక్ష మహాదేవ క్షమస్వ కరుణాలయ॥
 భక్తచిత్త సమాసీన బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మకః॥
- గీ॥ శరణు శ్రీపరమదేశిక శరణుశరణు॥
 శరణు బ్రహ్మపదేశికా శరణుశరణు॥
 శరణు శరణౌ గతతాణ శరణుశరణు॥
 శరణు యస్మద్గురు ప్రభో శరణుశరణు॥

భాగవతములోని పద్యములు.

- ఆ॥ జనుల కెల్లశుభము సాంఖ్యయోగముదాని । వలనధర్మనిష్ఠ
 వలననైన । సంతృకాలమందు హరిచింతనయుట । పుట్టువు
 నకు ఫలము భూవరేంద్ర॥
- క॥ వినుము సర్వ భావములబర । మునినవఘుననంతు నీశుబురు
 పోత్రము । సన్మమున భజింపుముముది । మునబుసారా
 వృత్తిలేని ముక్తి లభించు॥
- క॥ జనన్ముక్తి లభించుం । గావుననేమరక తలపు కైకొనదీని
 వావిరి నొల్లనివానికి । దావలమగు మృత్యుభయము దవ్వ
 గు సుఖములే॥
- క॥ గోవింద నామకీర్తన । గావించిభయంబు దక్కి ఖట్టం
 గధరి । శ్రీవిభుడు సూరగానియెను । వైవల్యము దొల్లెరెడు
 ఘడియలలోన॥
- శ్లో॥ అరసినిర్గుణ బ్రహ్మంబు నాశ్రయించి ।
 విధినిపేద నివృత్తి సద్విమలమతులు ।

౧౪౨ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణో దయం బను

సేముచుందురు హరిగుణ చింతనములు।

మానస-బున నేప్రాద్దు మానవేంద్ర।

—[*] ద్వీ ప ద. [*]—

శ్రీనిరనికరమా - చిరజీవముక్తి! చేకొనగోరుట - శివ
పాదభక్తి! ప్రాకటంబైయొప్పు - వరమగురూక్తి! సోకినవారికి-
నూహ్మనుక్తి! పూనినవెంటనే - పురికొనియుక్తి! మానకగు
రుభక్తి - మరెఁగవలయుక్తి! ధ్యానయోగముబూని - దర్శనమంది!
స్వానుభవబయిన - స్వర్గమునొంది! సాధువృత్తినినమ్మి - సం
ధానమూని! వేదవేద్యమటంచు - విడువక పూని! తానగుగురునా
జ్ఞతగిలికె - దేవు! జ్ఞానోదయముచే - జ్ఞప్తికినిరవు! సద్భిర్న్వ
రూపముగ - సాధించవలెను॥ మద్భిక్యుఘటకు - మానమేయగు
ను! నత్యముబయలని - నన్యగ్రమునులు! నిత్యనిర్గుణమూని - నిల
తురుఘనులు! పట్టుచావులులేని - పూతమూహించి! గుట్టుచేద
రనివట్టు - గుప్పించిపొంచి! నియమాశ్శలోబుద్ధినిలిపిచివరము॥
వయమాత్మబ్రహ్మమై - యాదేమజపము! మనసు మారుతదృ
ష్టి - మహతత్త్వజ్ఞప్తి! పనుపడబ్రహ్మహయి - వ్రబలుటేత్పత్తి!
గురుపాదభక్తిచే - గుర్తించవలెను॥ స్థిరమౌనునదీని - దింతించ
వలెను! తెలియబోధించెద - తేటగురూక్తి! అలవిగాదవరాదు -
అంజకభక్తి! పొందినమదిలోన - పూజ్యనియెంచి! దంధపలన్ని
య - తానొకనమించి! మునుకొనిపరమాత్మ - మూలమున్ధలచి!
కనిగుడ్లునిలద్రొక్కి - కాయమున్మరచి! సత్యసంస్మరణులై -
పంథుతిముపను॥ నిత్యనిర్గుణమెన్ని - నిజరూపజపము॥ సద్రూప

మునజేర్చి- సమదృష్టిసంతతి- చిద్రూపగమ్యలై- చిత్పరమంతి॥
 భద్రమాపద్ధక్ర- భావముల్ మరిగి॥ ముద్రలుమంత్రముల్-ము
 క్కొనుటరిగి॥ బోధించిధీసాక్షి- బొమ్ముడిసాక్షి॥ శోధించిలో
 మించి-నుస్థిరప్రజ్ఞ॥ సహస్రారమునజేర్చి-సమదృష్టిబూని॥నిహ
 ఫరవాంచలు- నిరతియుమాని॥ పోరుచుగాదంబు- పురికొల్పిని
 నుచు॥ జేరిదహరముసంతి- చిచ్ఛక్తిగనుచు॥ వినిగనుటలుమా
 ని-వితమరదగుచు॥ పనిబూనినిశ్శబ్ద- ప్రతిజ్ఞేయుడగుచు॥ బా
 రె
 దుహంసను- బట్టిరేచించి॥ పూరించికుంభించి- పురికొనిమించి॥
 దక్కంగబూనుట- తన్మయజపము॥ నిక్కంబుగానాత్మ - నిది
 ద్యానతపము॥ హృత్తించిమదిపూర్వ- హంపైక్యమూని॥ పాత్తు
 నయెఱుకను- పోకాల్చిపూని॥ తెలియుతెల్వియె తెల్వి తేటమా
 హంస- గలియుటసంయోగ గమనైక్యమంస॥ నిర్మలనిజరూప
 నిర్గుణమొదవు- సర్వలిపరమాత్మ మయిక్యమేయిరవు॥ ఏపుమీ
 రినతోడ ఏకాంతమదియె- చూపునకొండని చూపుననదియె॥ పో
 హణలన్నియు వుయిలోడునచట- లాహిరిమించిన లయమందు
 నచట॥ నిండినవరిపూర్వనిర్నిద్రబూని- పండినిండినతోడ బయ
 లగుదాని॥ యాదిమధ్యాంతోబు సందరాదెపుడు-ఆదికనాదియై
 యనువొంద దెపుడు॥ పొందినతీర్చులో పురడించుచుండు॥ సం
 దరాదేరికి నచలమైయుండు॥ పాలునీరునుజేరి పక్వమయినట్లు-
 మేలుకీనునురెండు మెలగియున్నట్లు॥ పదునాలుగులోకముల్
 ప్రబలియంతటను॥ యెదురుగానుండుట యెరుగ రెవ్వరును॥ అ
 జ్ఞానక్రతువుల కనువొందకుండు - సుజ్ఞానబ్రహ్మాంబు సూక్ష్మ

గరర సుజ్ఞాపరత్వ పూర్ణోదయం బను

మయియుండు! వాయువశంబున వశముగాదదీయె- బాతుని ని
 ప్తలో బయలగునదీయె॥ నేత్రోత్సవంబున నెలకొనబోదు -
 గూత్రలలోనైన యనువొందరాదు॥ దేహముస్మరచిన దేహీ
 కిరక్ష- మోహమునంటక మురియుటేమోక్ష॥ పదిలమానుజ్ఞాన
 పరత్వమ-ది - కుదిరికెతోడ్పి కూర్చిపంపాచి॥ ధ్యాన
 సమాధిలో తస్యముండగుచు- పూనియుండెడిజ్ఞప్తి పొందికన్
 నుచు! చూపులలోమించి చూచుటమరచి- దానైవయెఱుకను
 తగిలితస్మరచి॥ పవ్వడకైవల్య మచలభావంబు ॥ యొప్పు
 మనస్తాక ముబ్బలాశంబు । ఎదేదీనిజమని యెరిగించునెఱు
 క - సాధనలోగాని సమసిపోదెఱుక! నాకమనాదియైయున్న
 టనిగు - జోకతోవరమార్మ జ్యోతియైయుండు । నానా
 విధంబుల నడయాచుచుండు - పూనిస్మరించుట పూతమగు
 చుండు! జీవాంశవరమయిన-చిద్రూపహృదుగును! భావాన్వితం
 బైన-బయల దేయగును! నీజగంబులుమిథ్య-నిజమచలంబు! రాజ
 ల్లువరమాగ్ని-గక్కితవ్యాబు! బట్టబయలయినయా- బ్రహ్మంబు
 నెంచి! గుట్టుచెదరనిపట్టు-గుప్పించిమ్మంది! పట్టుగాద్యాదశి-ప
 లుకులునమ్మి! చిట్టాదీపూర్ణుడై-చేరెలలుజమ్మి! యుత్తరీబయ
 లనే యుచలంభమంది॥ సాక్షేమిలేదనే- పొందికన్నొంది! య
 ప్తాక్షరంబుల సనుపుగామరిగి- నిష్టలోహాదశి నిజమూనుటరిగి!
 విదితయోగాతీత నేదనేక్యంబు । నడయతలోమించ నత్యాస్ప
 దంబు! యవిశిబ్రహ్మంబు- యచలమాజ్ఞప్తి! ప్రవచులకందు
 ను- ప్రావీణ్యము-కి! యిదిమెహోగో-యంబు- నెనుగరవ్వరును!

నీదీప్యబోధచే- విద్యుదామగును! విచలన్నియునున్న- విద్యోతిక
 క్తి! పంతంబుగానంది- పాలించముక్తి! పండియమేలేదు- సా
 ధనయుక్తి! అందీపాండెచురీతి- యనుభవముక్తి! మునుకొనిహ
 ర్షించి- మూలముస్థమచు! పనిబూనివ్రాసిరి-పరిత్రాణమనుచు!
 వినికనియెరుగని- వెదగులకై న! కనివినియెరిగిన- గతిమఖ్యమై
 న! శివమొందజేసి-పంశీలులజేయు! భవహారంబైనట్టి-భవ్యము
 జ్ఞేయ! భావముమించెడి- బ్రహ్మగురూక్తి! సేవజేయకగాని-
 చిక్కదుయుక్తి! ధ్యానించువారికి- దర్పణమిదియె! జ్ఞానయో
 గమునంట- గమనించునిదియె! ప్రాలుమాలనిబుద్ధి- పట్టిపాధిం
 చి! గ్రాలుచుండెడియాత్మ- గతిపొందమింది! మరిగినతోడనే-
 మైచురపుబుట్టు! యెరిగమరిగినతోడ - యేకమైకృత్తు! సత్యము
 లోనంది- సాధించనగును! నిత్యమాముక్తికి- నభవిదేయగును!
 కల్పనయనితోన- గమనిందిరామ! స్వల్పముగానెంచ- సక్యో
 బుగాదు! హరిహరబ్రహ్మల- కలవిగాదిదియె! స్థితిమోక్షసిద్ధి
 కి - శివమొనగునిదియె! పరిపూర్ణమనిదీని - పాలించనగును!
 గురుతరంబుగనాత్మ - గుర్తించవలెను! గురుభక్తులైముక్తి -
 గుర్తించవోరి! యుభిచుటేసాక్షి- యున్ననిదారి! కాయము
 వ్యరచియా- ఖుబ్రహ్మదగిలి! నాయురారోగ్యులై- యచల
 ముగపొంది! పరివశ్యులై భువిని- వర్ధిల్లవలెను! నిరతిశయానం
 ద- నిజతత్త్వమిలను! మీరివర్ధిల్లును- మినుకునత్యంబు! సరిత
 ముగజివిని- సందర్శనంబు! మతిమఖమోక్షంబు - మననంబు
 గల్గు! నందాకరిచెంద్య- లందాకనుభవి! నందాకతాటిలు-

౧౪౬ - సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

నందాకప్పధివి॥ నందాకనాకాశ-మందాకనధులు॥ నందాకనీ
కృతి- యవనియందుండి॥ యనువొంద జేయును-నాల్పానురక్తి॥
సాష్టవానురథక్తి- సత్యమాగాత॥

మంత్రోపదేశ వివరము.

లోకంబున గురువులు తమతమ శిష్యులకు బోధించుచుండ
డి మంత్రముల వివరము

ఓం ఇత్యేకాక్షరం } అనెడి మంత్రములనుబోధించి ధ్యానం
బ్రహ్మ ఏకమేవాద్వి } బున ప్రణవరవధిని వినుచు ఆరవధియం
తీయం బ్రహ్మ } దే మనస్సులయ మదింపుచుండుటయే
దెదరు.

రామ - కృష్ణ - శివ } యిందులో నెద్దానినైనా బోధించి
శంభో - హం-ఓం- } ఈనామోచ్చారణ యందే మనస్సును
లయింప జేయుచుండుమని బోధించెదరు.

నారాయణ సమర్పి } యనువిష్ణుశివ చతురాక్షరముల దేర్చి
శివ } యా చతురాక్షరులను ధ్యానము చేయు
టవల్ల ఐరావతమబ్బునని బోధించుచు
దెదరు.

నారాయణాయ న } పైవలెనే పంచాక్షరీ మంత్రము లని
మశ్శివాయ } యును నల్ల పదాక్షరి ఓన్నమశ్శివాయ
యనియును

అష్టాక్షరి ఓన్నమోనారాయణాయనియును ద్వాదశాక్షరి
ఓన్నమూర్ధగవతే నానుదేవాయనియును సంస్కృతములో

నుండెడి (అయం వ్యర్థం, బాహ్యకోపీన భవతి) అనగా (ద్వాదశ శి మంత్రము) తెనుగున (ఉత్తరీబట్ట బయలు యేమిలేదు) అని బోధించి స్మరించుచుండ మనెదరు అట్లే పంచదశి సంస్కృతం బున నుండెడి (స్వప్నే ప్రతీయమానాని రూపాణి యథాతథా) అనియును తెనుగున (కలదోచిన శరీరములేలాగో అలాగే) యనిబోధించి స్మరించు చుండుమనెదరు. అట్లే షోడశాక్ష రి సంస్కృతములు (మూలాధావ మిదంజ్ఞాత శరీరం కిమునాస్థి హి) అనగా తెనుగున (మూలములేని గుర్రెరిగే శరీరం యేమి లేదు) అని బోధించి స్మరించుచుండు మనెదరు. తారీవారి యిష్టానుసారముగా శిష్యులకుప దేశము చేయుదురు. హంస బీజమంత్రము (ఓం హ్రీం శ్రీం హంసం) అను హంస పంచ బీజములను పద్మకిముద్రచే ఓంకార ద్వనివినుచు రేచకపూరక కంఠము లలో నీబీజములను ద్యానించుట హంస బీజాక్షర యోగముగా దెల్పిధ్యానించి పరవశులై విదేహముక్తి అనగా పరిపూర్ణానందమును బొందుడని వివిధోపాయంబులచే స్మరింపం జేయుచుండురు యిందుకు ముఖ్యము మనస్సు బ్రహ్మనందము జెందుట నుక్తిగా గ్రహించవగు.

పరమార్థ నిరూపణ వాక్యములు.

౧. ఓంమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ ౨. సర్వంకర్వదంబ్రహ్మ
౩. ప్రపంచస్వరూపం బ్రహ్మ ౪. సత్త్విజ్ఞానమనంతంబ్రహ్మ
౫. ఏకమేవాద్వితీయంబ్రహ్మ ౬. ఏకమేవాతత్పరంబ్రహ్మ
౭. స్వయంప్రకాశంబ్రహ్మ ౮. అఖండానందాద్వయం బ్రహ్మ

౧౪౮ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

౯. ఏకోనారాయణః ౧౦. దేవఏకో నారాయణః

౧౧. ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ ౧౨. అహంబ్రహ్మస్మి

౧౩. అయమాత్మాబ్రహ్మ ౧౪ తత్త్వములి

యిట్లు అనేకప్రమాణములచే నిరూపించెడి పరబ్రహ్మస్వ
రూప భ్యానమును సద్గురూపదేశంబున నెరింగి సుజ్ఞానతత్త్వ
పూర్ణోదయమంది మనస్సును బ్రహ్మమునందు లయింపుకేను
కొనుటయే బ్రహ్మవందము మోక్షము విదేహముక్తియని
గ్రహించుదగు.

చ! అగునవరోక్ష మాత్మగతి సంతమెఱింగి గణించువానికి

దిగులెడబాసి భువనేజము దెల్పిచేగన్న ధత్తుచోక్కరుం

చొగిగమతన్న దా నెఱిగిమదియొప్పినదుఃఖనివృత్తియంతదా

మిగులగసందియంబుడిగి మేలుగనుంగొని యుంటామోక్షమా

ద్వాదశావ్యయస్తోత్రము.

శ్లో॥ నిత్య నిరంజనంశుద్ధం నిష్కలం శాంతమవ్యయం

నిర్వికారం నిరాకారం పశులహ్మం సమామ్యహం

౧. అనంగోహ మనంగోహ మనంగోహం ధ్విసాప్రస

సద్విదానంద రూపోహ మహమేవాహ మవ్యయం॥

౨. నిత్యశుద్ధి విముక్తోహం నిరాకారో హమవ్యయం॥

భూమానంద స్వరూపోహం మహమేవాహమవ్యయం॥

౩. నిత్యోహ నిరవద్యోహం నిరాకారోహ మవ్యయం॥

పరమానంద రూపోహ మహమేవా హమవ్యయం॥

౪. శుద్ధచైతన్య రూపోహ మాత్మారా మోహమేవచరి

అఖండానంద రూపోహ మహమేవా హమవ్యయః॥

౫. ప్రత్యేకైతరస్య రూపోహం శాంతోహంప్రకృతేపరః॥

శాశ్వతానంద రూపోహ మహమేవా హమవ్యయః॥

౬. తత్వాతీత పరాత్మాహం మధ్యాతీతం పరిశీలః॥

మాయాతీతం పరంజ్యోతి రహమేవాహమవ్యయః॥

౭. నామరూపవ్యతీతోహం చిదాకారో హమచ్యుతిః॥

సుఖరూప స్వరూపోహ మహమేవాహమవ్యయః॥

౮. అంతర్యామిన్స్వరూపోహంకూట స్తంసర్వగోష్ఠ్యహం॥

పరమాస్థి వ్యరూపోహ మహమేవాహమవ్యయః॥

౯. నిష్కలోహంనిష్క్రియోహం సర్వాత్మాద్యస్సనాతనః॥

అపరోక్ష స్వరూపోహ మహమేవాహమవ్యయః॥

౧౦. ద్వంద్వాది సాక్షిరూపోహ మచలో హంసనాతనః॥

సర్వసాక్షి స్వరూపోహ మహమేవాహమవ్యయః॥

౧౧. నిరాధార స్వరూపోహ సర్వాధారో హమేవచః॥

అప్రకామస్వరూపోహ మహమేవాహమవ్యయః॥

౧౨. తాపత్రయ వివిర్మక్తో దేహత్రయ విలక్షణః॥

అవస్తాత్రయ సాక్షిస్థి చావామేదాహమవ్యయః॥

యీద్వాదశా వ్యయస్తోత్రమును అవసాన కాలమునందు
మనస్సున స్థరించుచు ప్రాణమువిడచు యోగీశ్వరులకు ము
క్తియైదురై నిలచును.

శ్లో॥ శ్రీరామరామరామేతి రమేరామే మనోరమే॥

సహస్రనామ తస్తుర్భు రామనామ పరాసనే॥

యనియును స్మరించుట మోక్షానుభవ సాంప్రదాయకమే యగును.

శ్రీహరియొక్క అనంతనాములలో నేదైనాపరే లేకశివస హస్త నాములలో నేదైనాపరే సర్వాస్పృంధగు పరమా శ్చ నామముగా నన్ని నిజభక్తితో మనస్సున చపలమును రోసిస్మరించనగు అంకులలో ముఖ్యమైనది (నారాయణ)యను చతురాక్షరినిగాని (నమః శివాయ) యను పంచాక్షరినిగాని బోధించుటవల్ల నది యాపొచ్చుతి గూఁపంబై కేవల పరమహంస ధ్యానంబై మోగినవచ్చేనుంటై భక్తివన సేవితంబై యెప్పు చున్నవి ఇట్టిస్థానాచేయుటయందు మనస్సున నేమరక దేవుని సూక్ష్మరూపమును సర్వావయంబులతో బాచుచుండుటధ్యాన మనంబును కోరికగీరసేవించి యానందించు చుండుట అర్చన యనంబును పరమాత్మకుండువాక్కి లేననుగుచుండుట అన గా జేహము స్మృతితప్పి లోలోపల అపండించుచుండుట ఆ ర్థినివేదనం బనంబును జ్ఞప్తిలేక తస్మయమందు చుండుటయే జీవన్ముక్తి యని గునురహస్యముగా గ్రహించి మోక్షముం దుందిగు.

ద్వాదశ నారాయణ స్తోత్రము.

౧. ఓంనారాయణః పరింజ్యోతి రాత్మానారాయణః పరః॥

నారాయణః పరింబ్రహ్మ నారాయణః సమాస్తతే॥

౨ నారాయణః పరోదేవో ధాతానారాయణః పరః॥

నారాయణః పరంధాతా నారాయణః సమాస్తతే॥

3. నారాయణవిపరంధామా ధ్యానంనారాయణవిపరః |
నారాయణవిరోధర్మా నారాయణసమోస్తుతే |
౪. నారాయణవిరోధేవో విధ్యానారాయణవిపరః |
విశ్వంనారాయణసాత్మా న్నారాయణసమోస్తుతే |
౫. నారాయణద్విధిజాతౌ జాతౌనారాయణాద్భవః |
జాతౌనారాయణాద్విద్రో నారాయణసమోస్తుతే |
౬. రక్షర్ణారాయణస్తేజః చంద్రోనారాయణోమహాః |
వహ్నినారాయణస్సాత్మా నారాయణసమోస్తుతే |
౭. నారాయణ ఉపాసన్య ధ్వుర్నారాయణవిపరః |
నారాయణవిరోధాథో నారాయణసమోస్తుతే |
౮. నారాయణవిపరంముఖ్యం సిద్ధినారాయణస్సృజమ్ |
హరనారాయణశ్చద్ధి నారాయణసమోస్తుతే |
౯. నారాయణవిపరబ్రహ్మ లక్ష్మీకాంతంపరాత్పరం |
అవ్రమేయంసురానందం సమాదత్తం దిగంబరమ్ |
౧౦. నారాయణవిపరంబ్రహ్మ నారాయణవిపరంతపః |
నారాయణవిపరంభేదం సర్వనారాయణాశ్శృకం |
౧౧. నారాయణక్రియాతీతం నిస్సంగం దేవవందితమ్ |
నారాయణంశివంపదం దృశ్యవత్సవవందితమ్ |
౧౨. నారాయణాయథక్తాయ ఏకనిష్ఠాయశాశ్వతే |
హృదిస్థాయచక్షుతానాం సర్వేహంచమహత్మనః |
అవసానకాలంబున శ్రీనారాయణ స్తోత్రముచేయుచు నా

౧౫౨ సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయం బను

రాయణునియందు మనస్సులయ ముండించి వినుచుట ముక్తి
యని గ్రహించవగు.

క॥ నానుప్రియ నారాయణ । నామకవిశ్వాద్యసంత నామార్థ
జ్ఞా । నామప్రభావదర్శక । నామాదివికారరహిత సతబుధ
విహితా॥

క॥ ఈతతస్యతీ శీతార్థంబును । వ్రాశియుఁదివిసమ విన్నవారికి
కిభువిలో । క్లేశంబడంగిసద్గతి । శాశ్వతమైదవదుచుండు శ
బ్దవికరుణ॥

చ॥ చదివినవారికిఁగలుగు సంపదసౌఖ్యము లాయువ్యధియు॥
కురుదునుజ్ఞానయోగసుఖ గుప్తములిందువ నిర్భయంబులై ।
పదిలవరాఁడరంబునకు బ్రాకృతభావజతేంద్రి యార్థలో
విదితవిధిజ్ఞలై భువిని విచ్ఛలులై విహరింతురెప్పుడు॥

మోక్ష పీఠగలవాఁ లీగ్రంథమునందలి రహస్యములను
సద్గుహాపదేశంబున గ్రహించి బ్రహ్మసంద సుఖమనుభవించు
చుండెదరుగాత.

—[*] మం గ ర ము. [*]—

క॥ మంగళమిదా గురుమూర్తికి । మంగళమిదాభక్తహృదయ
మందిరువకున । స్మంగళ ముచ్చును మానికి । మంగళమిదై వ
తయోగ మహితకు నెఱుఁకు॥

—[*] కం దార్థ ము. [*]—

మంగళము నిర్వికారికి । మంగళమవశోక్తవిహిత మహి
రాత్మ్యవకు॥ మంగళము సద్విదాత్మకు । మంగళమన వశ్య

చిద్రూపి దేవునకు, పరాత్పరుడౌ, వేదవేద్యునకు॥ అది
గుంత్యములేక నమరిచిస్మంటను । నాదాంతరంగుడౌ నటనసం
పూర్తికి । భేదబుద్ధివిరహిత లేచక భిన్నపూరక కుంభకాశ్యవి ।
నాదజాంత్యక్ష్య హిమకర వహ్నిసూర్య సుహృచ్చిద్రూపి హ్లో
దీదేవునకు, పరాత్పరుడౌ, వేదవేద్యునకు॥

—[*] మంగళము. [*]—

౧. పార్వతీరమణునకు పరదేవదేవునకు । పరమచిత్కళ
రూప వసిత్రాంగు॥ పరగచిదాకాశ ప్రత్యక్షపదవిలో । ప్ర
ణానుద్దైయున్నయా పరమేశుకూ॥ జయమంగళం నిత్యశుభ
మంగళం॥ జయజయమంగళం॥ మనోస్థయమండలం॥

౨. రవిచంద్రనేత్రునకు రజితాద్రివాసునకు । భువనమో
హనరుద్రా పురహరునకూ॥ భవబంధములనెల్ల భారకుండైద్యం
చి భవికరమకమాక్ష భవునిపుమా॥ జయమంగళం నిత్యశుభ
మంగళం॥ జయ జయమంగళం॥ మనోస్థయ మండలం॥

౩. హితముగా దృక్ దృశ్య మతముతాగానట్టి పరితాపా
వనరుద్ర పరిహరుకూ॥ సరసిసింహాండ సరసిబ్రహ్మాండ
విశిషివ్యులివెలుగు విషధయనకూ॥ జయమంగళం నిత్య శుభ
మంగళం॥ జయ జయమంగళం॥ మనోస్థయ మండలం॥

౪. లకలంకభావునకు నాదివరంజ్యోతికిని । నికరమైవెల్లెడు
నిర్మలునకూ॥ ప్రకటితంబయినట్టి ప్రజ్ఞానబ్రహ్మకళ పరబయలు
తానగు పాలాక్షుకూ॥ జయమంగళం నిత్య శుభమంగళం ।
జయ జయమంగళం॥ మనోస్థయ మండలం॥

౧. ఏకాక్షరేశునకు ఏకుక్షప్రతాపునకు । నాకమనాదియా-
నందీశుకూ॥ ఏకమానన్యాయా ఏకాంతమందిరము । దాకిబాకని
యట్టి ధవళాంగుకూ । జయమంగళం నిత్యశుభమంగళం । జయా-
జయమంగళం మనోన్మయ మండలం॥

౬. మంగళంగురుశీష్య మార్గబోధాకృతనకు । మంగళంనాసి,
హ మన్మయునకూ । మంగళంగిరిపైని మహాలింగతేజనకు । మం-
గళంపరశివా మననమునకూ । జయమంగళం నిత్యశుభమంగ-
ళం । జయా జయమంగళం మనోన్మయమండలం॥

— గ ద్య. —

శ్రీమద్గోరీపుత్రవంశ పయఃపారావార రాకా సుదాకరా-
యమాన శ్రీవిష్ణుగోత్ర సంభూత ముత్యాల- రామస్వామి
యోగి పుత్రుడును కుప్పమాంబా గర్భ శుక్తి మాత్రిక
ప్రాయుండును శ్రీ లక్ష్మీ స్పృహస్వామి వర ప్రసాద
ంభాద్యాత్మ విద్యావికారదురును శ్రీమా - వైవశిఖా
మణియను దిగంబరేశగురు ప్రియ శిష్యుండును నగు

ముత్యాల- నారసింహదేవగోపద్ర ప్రసేపంబైన

సుజ్ఞాపతర్త్వ పూర్ణోదయంబును

బ్రహ్మగీతా రహస్య

గ్రంథరాజింబునందు

సర్వంబును

పం పూర్ణ ము.

—

శుద్ధాశుద్ధపత్రిక.

పేజి.వక్తి. తప్ప. ఒప్పు. పేజి.వక్తి. తప్ప. ఒప్పు.

౧	౭	సర్వాయ	శర్వాయ	౪౫	౭	యందు	యందు
౪	౪	యువది	యున్నది	౫౧	౫	అనిస	అనిస
౫	౧౫	వినుమ	వినుమ		౧౫	బోవుచు	బోవుచు
౬	౧	ముతల	ముతల	౫౨	౨౧	యము	యము
	౨౧	తలంపె	తలంపె	౫౩	౨	యది	యది
౧౧	౫	మించక	మించక		౧౨	శివుడుగా	శివుడుగా
౧౪	౧	నిట్టి	నిట్టి			ని	డు
	౯	ఏవ	ఏవ	౫౪	౧౨	గురవు	గురు
౧౫	౭	దయ	దయము	౫౬	౨	శ	శ
	౨౦	పావక	పావక		౧౩	పృథ్వీ	పృథ్వీ
౧౬	౧౬	గుట్టు	గుట్టు	౫౭	౩	౨౫౫	౨౫
౧౮	౬	ల్లసింపి	ల్లసింపి	౫౮	౧౦	సద్యా	సద్యా
౨౦	౨౦	చెడ	చెడ		౧౧	౧౩-౧౪	౩-౪-౫
౨౨	౧౯	పోయిన	పోయిన		౧౫		
౩౬	౧	బ్రహ్మం	బ్రహ్మం	౬౦	౧	శుద్ధి	శుద్ధి
౩౭	౧౨	మను	మను		౨౧	స్తువులే	స్తువులే
౩౮	౭	లక్ష్మిస్థాన	లక్ష్మిస్థాన	౬౩	౫	యగ	యగ
౪౨	౧౮	సుఖాద్య	సుఖాద్య		౧౮	నిఖిల	నిఖిల
	౨౧	వాంఠే	వాంఠే	౬౫	౧౦	మందు	మందు
	౨౨	శువులు	శువులు		౨౧	మన	మన
౪౪	౨౨	జ్ఞానము	జ్ఞానము	౬౬	౧౩	చిద్రూప	చిద్రూప
౪౫	౧౬	చక్రి	చక్రి	౬౮	౧౮	బాంధిక	బాంధిక
౪౬	౧౩	లేదు	లేదు	౬౯	౪	శూన్య	శూన్య

శుద్ధాశుద్ధవత్రిక.

పేజి. పట్టి. తప్ప. బప్ప. | పేజి. పట్టి. తప్ప. బప్ప.

౬౯	౧౦	సుఖ	సుఖా	౧౧౨	౧౬	లిమ	విమ
౭౪	౧౧	నాన	నాని	౧౧౪	౧౯	నుండ	నుండ
	౧౬	పంటక	పంటక	౧౧౯	౧౧	త్యం	త్యం
౭౮	౬	సుకు	సు	౧౨౧	౧౨	శోచి	శోచ
౮౬	౧౨	నాగ్ర	నాగ్ర	౧౨౬	౧౭	ముల	ములు
	౧౩	వాషించ	యాషించ	౧౨౭	౧	వాపి	వాపి
౯౩	౨౦	ముల	మున	౧౩౦	౧౧	నునో	నునో
౯౪	౧౦	జేయ	జేయ		౧౮	మండలి	మండల
	౧౨	మృత్తి	మృత్తి	౧౩౭	౨౦	నాహ	నాహం
౧౦౨	౧౭	క్రమము	క్రమము	౧౪౦	౨	ముచే	మంది
౧౦౩	౧౩	ధరడ	ధీరుడ	౧౪౨	౨౨	యవము	యవము
౧౦౪	౧౧	సుషి	సుషు	౧౪౩	౧౩	మయిక్య	చక్య
౧౦౫	౧౩	యందు	యందు	౧౪౪	౧౧	కూర్చి	కూర్చి
	౧౧	నెట్లవ	నెట్లవ	౧౪౫	౧౩	నించి	నించ
౧౦౬	౧	పథా	ప్రథా				

ప్రకటన.

ఇవి మొదలయిన సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు వలయు వారలు చెన్నపట్టణము పాఠశాలపేటయందుండు శ్రీ రాజ రాజేశ్వరీ వికేతన ముద్రాక్షరశాలాధికారియగు పమ్మి-త్యాగ రాయసెట్టిగారికి వ్రాసి పోస్టుద్వారా తెప్పించుకొనవచ్చును.

10537

